

Stan sanitarno-higieniczny województwa warmińsko-mazurskiego 2019

wiepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

100 LAT SŁUŻB SANITARNYCH W POLSCE

Stan sanitarno-higieniczny województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2019

ZAWARTOŚĆ

Zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych	3
Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych	11
Szczepienia Ochronne	16
Higiena radiacyjna	18
Środowisko pracy	22
Higiena komunalna	28
Bezpieczeństwo żywności i żywienia	33
Badania środowiskowe i żywności	40
Higiena dzieci i młodzieży	42
Promocja zdrowia i oświata zdrowotna	45
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	51
W internecie i mediach	58

Opracowanie:

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie
ul. Żołnierska 16, 10-561 Olsztyn
tel. 89 524 83 00, fax: 89 679 16 99
e-mail: wsse@wsse.olsztyn.pl
www.wsse.olsztyn.pl

Zdjęcia:

<https://pixabay.com/pl>, WSSE w Olsztynie, Maciej Wagner

Opracowanie graficzne i skład:

Studio Projekt, Olsztyn, ul. Żbicza 23
tel. 663 767 815; e-mail: studioprojekt@data.pl

Szanowni Państwo!

Rok 2019 był dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej szczególny. Obchodziliśmy jubileusz 100-lecia działalności Służb Sanitarnych w Polsce. W całym kraju, również na Warmii i Mazurach odbyła się wyjątkowa uroczystość, podkreślająca wkład tysięcy pracowników tych służb na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa Polaków. Przez te sto lat niezmiennie Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegające szerzeniu się chorób zakaźnych, nadzoruje higienę procesów nauczania, pracy, wypoczynku, jakości wody, kontroluje sytuację epidemiologiczną w każdym regionie. Jubileusz ten był okazją do złożenia pracownikom wyrazów uznania, pogratulowania za zaangażowanie i odpowiedzialność. Wkroczyliśmy jednocześnie w drugie stulecie działalności Służb Sanitarnych, postęp cywilizacyjny stawia nas przed nowymi wyzwaniami, wierzę, że tak, jak do tej pory, będziemy wspólnie umieli stawić im czoła, skutecznie radzić sobie z pojawiającymi się problemami.

A jednym z ważniejszych problemów zdrowotnych, z którym mierzyliśmy się w 2019 roku były dalsze zachorowania na odrę, bo choroba ta pojawiła się po wielu latach nieobecności w Polsce w 2018 roku. Niestety czerwiec 2019 roku przyniósł poważne powikłanie - zapalenie mózgu właśnie po odrze u 14-letniego

chłopca. Liczba zakażeń rosla, kontynuowaliśmy więc interwencje, które zapobiegały rozprzestrzenianiu się odry. Bardzo ważna była także edukacja na temat znaczenia szczepień ochronnych, skierowana do mieszkańców Warmii i Mazur oraz osób spoza województwa i kraju, a tu pracujących lub przebywających.

Szerzenie oświaty zdrowotnej, budowanie świadomości, kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych to istotne działania Służb Sanitarnych. W 2019 roku właśnie z okazji jubileuszu zorganizowaliśmy dla mieszkańców całego regionu „Tydzień Zdrowia”. W dniach 10-14.06.2019 r. przed budynkiem Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie były rozstawione stoiska, przy których można było dowiedzieć się o profilaktyce zdrowia, wykonać np.: badanie ciśnienia krwi, sprawdzić poziom cukru, zbadać poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Rozdawaliśmy ulotki edukacyjne, a w budynku można było wziąć udział w bardzo ciekawych wykładach i zwiedzić nasze laboratorium. W realizację „Tygodnia Zdrowia”, zaangażowane były także wszystkie terenowe jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które zorganizowały między innymi konferencje, szkolenia, eventy, stoiska profilaktyczne, gdzie nasi pracownicy edukowali jak dbać o zdrowie i unikać chorób. Odwiedziło nas ponad 7 tysięcy osób. W 2019 roku włączyliśmy się z dużym zaangażowaniem w obchody Światowego Dnia Higieny Rąk, który odbywał się pod hasłem „Czysta Opieka dla wszystkich jest w twoich rękach”. 6.05.2019 przed naszą siedzibą zorganizowaliśmy bicie rekordu w liczbie ludzi jednocześnie dezynfekujących ręce. Do współpracy zaprosiliśmy Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Olsztynie oraz Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie. Akcja ta wspierała kampanię Higiena Rąk to Bezpieczna Opieka, która była częścią Światowej Inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa pacjentów realizowanej przez WHO. Tylko pod naszym budynkiem w tym samym czasie zdezynfekowało ręce ponad 200 osób.

Nasza codzienna praca składa się z bardzo wielu działań, te podejmowane w 2019 roku zostały podsumowane w tym raporcie, do którego lektury serdecznie Państwa zachęcam.

Warmińsko-Mazurski Państwowy
Wojewódzki Inspektor Sanitarny

Janusz Dzisko

Drodzy Czytelnicy!

Jubileusz 100-lecia istnienia Służb Sanitarnych w Polsce był okazją do retrospekcji, ale pokazał przede wszystkim zmieniające się potrzeby społeczne w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, a co za tym idzie przemiany w działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Nadążając za zmieniającym się światem

i my musimy unowocześniać nasze metody i narzędzia pracy. Naszym zadaniem jest także kontrolowanie podmiotów działalności publicznej, dzięki czemu zapewniamy bezpieczeństwo w wielu dziedzinach życia. Do takich podmiotów należy między innymi branża spożywcza. Niestety tak się stało, że w 2019 roku został ujawniony proceder nielegalnego uboju bydła w jednej z ubojni na Mazowszu. W związku z obawami konsumentów pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na zlecenie Głównego Inspektora Sanitarnego w całym kraju prowadzili kontrole mięsa wołowego i produktów z niego, przeznaczonych do spożycia na surowo. W województwie warmińsko-mazurskim pobrali 25 próbek mięsa polskiej produkcji, znajdującego się w obrocie w sklepach wielkopowierzchniowych oraz w innych miejscach obrotu. Badania świeżego mięsa wołowego prowadzane były przez 3 laboratoria Sanepidu:

w Olsztynie, Kętrzynie i w Ełku w kierunku oznaczania ewentualnej obecności bakterii Salmonella oraz Listeria monocytogenes. Na szczęście, nigdzie nie wykryto bakterii zagrażających zdrowiu bakterii.

Na zdrowie ma wpływ wiele czynników, między innymi właśnie jakość spożywanych produktów, sposób odżywiania się i styl życia, ale także jakość powietrza, którym oddychamy.

Do oceniania tej jakości wykorzystywany jest specjalistyczny sprzęt. Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie wykorzystuje w swojej pracy dwa chromatografy cieczowe, w tym jeden z detektorem fluorescencyjnym, do monitorowania zanieczyszczeń próbek środowiskowych i żywności wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA) i mykotoksynami (T2, HT2, sporysz).

Kupiliśmy także wysoko specjalistyczne urządzenia do Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych, były to mikroskop laboratoryjny i wyposażenie będące integralną częścią aparatu, do rozróżniania części gatunków grzybów pleśniowych oraz drożdżopodobnych. Inwestycja ta była możliwa dzięki temu, że skorzystaliśmy z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

W 2019 roku postanowiliśmy także dołożyć swoją cegiełkę do poprawy jakości powietrza w kraju. Wzięliśmy udział w akcji „Zasadź się na zdrowie”, która była zorganizowana z okazji jubileuszu 100 lat istnienia służb Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz 95 lat Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a jej celem było posadzenie w całej Polsce 16 000 drzew i krzewów gatunków rodzimych. My uczciliśmy jubileusze wspólnie z Nadleśnictwem Olsztyn sadząc w Leśnictwie Mazuchy około 2 tysięcy sztuk klonów, lip oraz krzewów róż różny.

Bardzo ważne w roku 2019 było dla nas także zorganizowanie z okazji naszego jubileuszu Dnia Otwartego dla Pracowników Służ BHP. Inicjatorem przedsięwzięcia był Oddział Higieny Pracy WSSE w Olsztynie. Przeprowadziliśmy wykłady na temat narażeń zawodowych pracowników na czynniki chemiczne w środowisku pracy (w tym rakotwórczych), na szkodliwe czynniki biologiczne, choroby zawodowe oraz na temat zagrożeń zdrowia wynikających z używania substancji psychoaktywnych i papierosów elektronicznych. Można było też wziąć udział w indywidualnych konsultacjach z zakresu zagadnień dotyczących higieny pracy.

To tylko kilka z wielu przedsięwzięć podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w województwie warmińsko-mazurskim. Szczegóły przedstawiamy w tej publikacji, którą oddajemy w Państwa ręce.

Zastępca Warmińsko-Mazurskiego Państwowego
Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Bożena Najda

Zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych

3 przypadki zatrucia jadem kiełbasianym, 2 zachorowania na legionelozę oraz 1 zachorowanie na tężec, który został zgłoszony na podstawie objawów klinicznych niepotwierdzony badaniami laboratoryjnymi – to dane, jakie Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Olsztynie zarejestrowała w 2019 roku. Zwiększyła się liczba zarejestrowanych przypadków odry, płonicy, krztuśca, boreliozy, kleszczowego zapalenia mózgu, biegunek u dzieci do lat 2. Zanotowano wzrost osób szczepionych p/wściekliznie. W stosunku do 2018 r. zanotowano spadek zachorowań na WZW typ B, grypę, inwazyjną chorobę meningokokową i pneumokokową. Na podobnym poziomie jak w roku 2018 kształtowały się zachorowania na salmonelozę zatrucia pokarmowe, WZW typ C i WZW typ A. W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak już od kilku lat, nie zarejestrowano zachorowań na: błonicę, poliomyelitis i wściekliznę u ludzi.

Monitoring sytuacji epidemiologicznej zachorowań na choroby zakaźne

Jednym z najważniejszych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych. Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Olsztynie monitoruje sytuację epidemiologiczną na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przez rejestrację i analizę

zachorowań na choroby zakaźne, kontrolę wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nadzór nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. W 2019 r. podobnie jak w latach ubiegłych rejestracja zakażeń/zachorowań na choroby zakaźne oraz zgonów z ich powodu, prowadzona była na podstawie zgłoszeń przekazywanych Państwowej Inspekcji Sanitarnej przez lekarzy i diagnostów laboratoryjnych, opierając się na art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 5

grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Zgłoszenia zachorowań były weryfikowane i klasyfikowane wg obowiązujących w Unii Europejskiej kryteriów definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

ZAKAŻENIA UKŁADU NEROWOWEGO (NEUROINFEKCJE)

W 2019 r. w woj. warmińsko-mazurskim zarejestrowano 19 zachorowań na bakteryjne określone i nieokreślone zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych i/lub mózgu (2018 – 20 zach.) oraz 45 zachorowań wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu (2018 r. – 70 zach.).

Inwazyjna Choroba Meningokokowa

Zakażenia meningokokowe, ze względu na ciężki przebieg i dużą śmiertelność, postrzegane są, jako jedne z najbardziej niebezpiecznych zakażeń bakteryjnych u ludzi.

W 2019 r. wojewódzki wskaźnik zapadalności na Inwazyjną Chorobę Meningokokową wynosił 0,8 i był wyższy od krajowego 0,5. W 2019 r. Zarejestrowano 11 zachorowań na ICHM (2018 r. 13). Serotypu B *Neisseria meningitidis* wywołał 10

zach., serotyp Y jedno zach. Na ICHM zachorowało 7 dzieci w tym 4 w grupie wiekowej od 1 m-ca do 1 roku, oraz 4 osoby dorosłe. Zanotowano 5 zachorowań na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i 7 zachorowań na posocznicę.

Inwazyjna Choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*

W 2019 r. zanotowano spadek zachorowań na inwazyjną chorobę pneumokokową,

zarejestrowano 36 zachorowań (2018 r.- 49 zach.). Wojewódzki wsk. zap. wyniósł 2,6 i był niższy od krajowego – 4,0. Na posocznice zachorowało 25 osób, u sześciu osób zdiagnozowano zapalenie opon mózgu – rdzeniowych, a u 7 osób zapalenie płuc. Zanotowano 10 zgonów, osób u których zdiagnozowano posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae* i 2 zgony z powodu zap. płuc.

CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ WEKTORY I INNE CHOROBY ODZWIERZĘCE

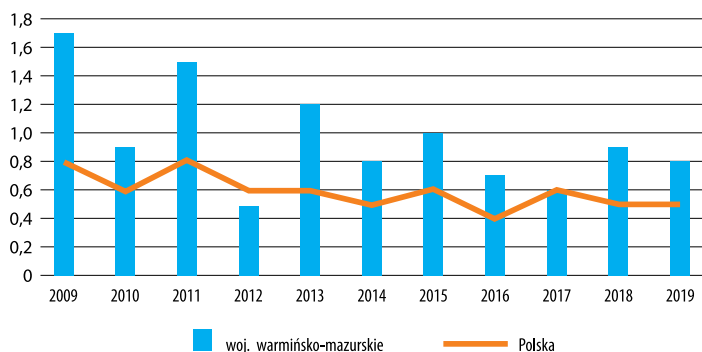
Choroby przenoszone przez kleszcze

W województwie warmińsko-mazurskim, z uwagi na endemiczne występowanie zakażonych kleszczy wskaźniki zapadalności na boreliozę oraz kleszczowe zapalenie mózgu są bardzo wysokie i dużo wyższe niż wskaźniki krajowe.

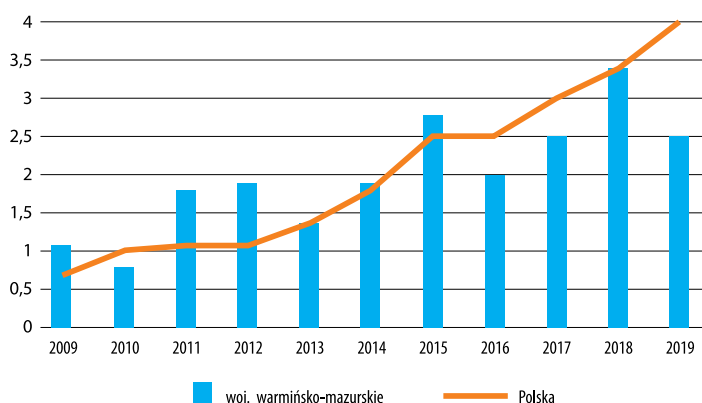
Na przestrzeni ostatnich lat notuje się w województwie sukcesywny wzrost zachorowań na boreliozę. W 2019 r. zarejestrowano 1514 zachorowań (wsk. zap. 106,2; wsk. zap. krajowy 53,7) w roku 2018 zachorowało 1306 osoby (wsk. zap. 91,3; wsk. zap. kraj. 52,4)

Braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie spowodował, że jedynym sposobem zapobiegania zachorowaniom jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków

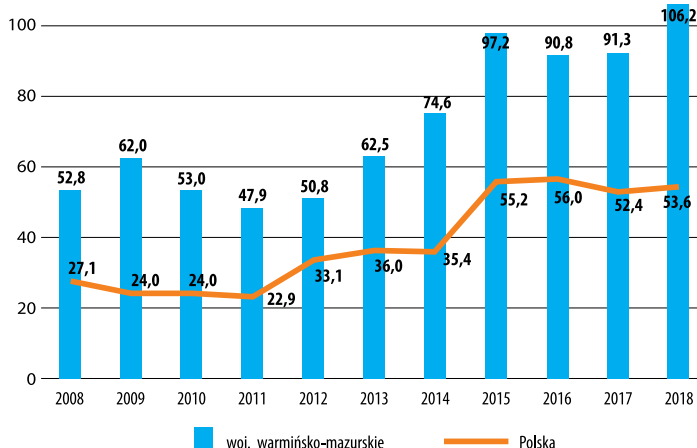
Zapadalność na inwazyjną chorobę meningokokową w woj. warmińsko-mazurskim i kraju w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

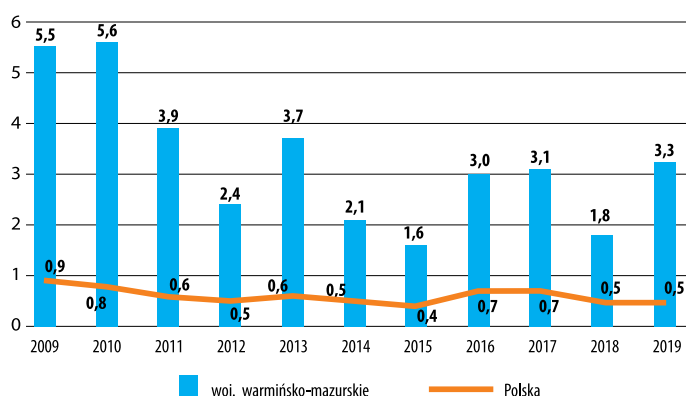
Zapadalność na inwazyjną chorobę pneumokokową w woj. warmińsko-mazurskim i kraju w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

Zapadalność zachorowań na boreliozę w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

Zapadalność na kleszczowe zapalenie mózgu w latach 2009-2019 w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce na 100 tys. mieszkańców

ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcza.

Kleszczowe zapalenie mózgu

Zarejestrowano wzrost zachorowań na KZM z 25 zach. (wsk. zap. 1,8) w roku 2018 do 47 (wsk. zap. 3,3) w 2019 r. Najwięcej zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu rejestrowanych jest na terenie wschodnich powiatów województwa. Wojewódzkie wskaźniki zapadalności na kleszczowe zapalenie mózgu utrzymują się na wysokim poziomie, są kilkakrotnie wyższe od krajowych.

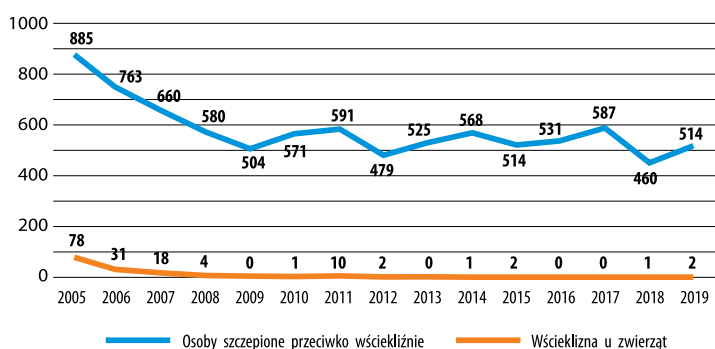
Najskuteczniejszą formą ochrony przed zakażeniem wirusem kleszczowego zapalenia mózgu jest szczepienie, które jest zalecane w szczególności dla najbardziej narażonych grup zawodowych (leśnicy, rolnicy itp.)

Wścieklizna i pokąsania przez zwierzęta

Z powodu kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę, zaszczepiono p/wściekliznie 514 osób (w 2018r. – 460 osób). Wściekliznę potwierdzono laboratoryjnie u 2 nietoperzy w powiecie ostródzkim i nidzickim.

W dalszym ciągu rejestruje się dużo osób pokąsanych lub mających kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wście-

Liczba osób szczepionych p/wściekliznie i liczba zwierząt chorych na wściekliznę w woj warmińsko-mazurskim w latach 2005-2019

kliznę – (90,5% miało kontakt ze zwierzętami domowymi, natomiast 9,5% ze zwierzętami dzikimi).

POZOSTAŁE CHOROBY ODZWIERZĘCE

W 2019 r. zarejestrowano sporadyczne zachorowania na: jesiniozę – jedno zach. (2018 r. – brak zach.); listriozę – 5 zach.; (2018 r. – 4) bąblowicę – 9 zach. (2018 r. – 9); malarię – 2 zach. (2018 r. – brak).

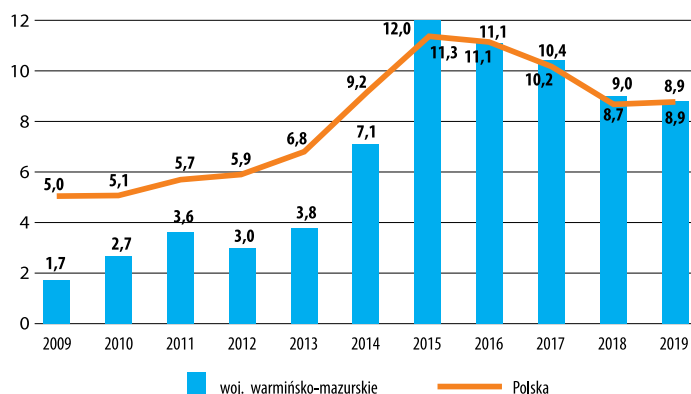
CHOROBY ZAKAŻNE PRZENOSZONE NARUSZENEM CIĄGŁOŚCI TKANEK

WZW C

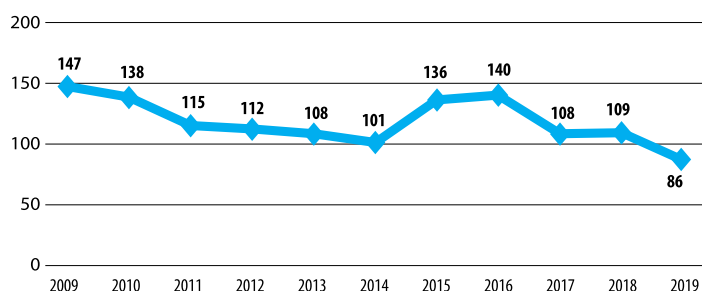
W województwie warmińsko-mazurskim w 2019 r. zarejestrowano 127 (wsk. zap. 8,9) zakażeń wirusem HCV i była zbliżona do liczby zakażeń w roku 2018 (124; wsk. zap. 8,7). Wojewódzkie wskaźniki zapadalności zakażeń wirusem HCV w latach 2015-2019 są zbliżone do wsk. krajowych. Zakażenia miały przebieg bezobjawowy w 78,7% wszystkich zarejestrowanych.

Z powodu braku dostępnej szczepionki przeciw WZW typu C, profilaktyka polega na przestrzeganiu zasad aseptyki i antyseptyki w podmiotach leczniczych oraz we wszystkich zakładach świadczących usługi dla ludności, w których

Zapadalność na WZW typ C w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019/ 100 tys. mieszkańców

liczba zakażeń wirusem HBV (WZW typ B ostre, przewlekłe i BNO) w latach 2009-2019

wykonuje się zabiegi naruszające ciągłość tkanek (tatuaze, przekłuwanie uszu, manicure, piercing itp.).

WZW B

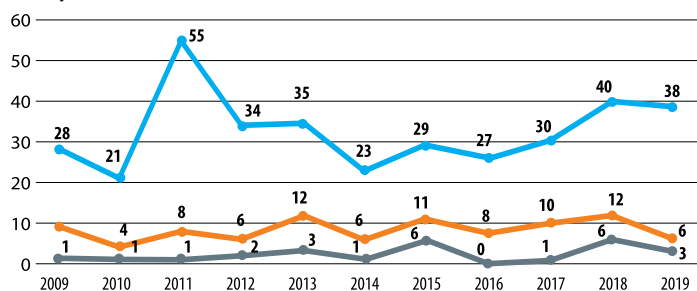
W 2019 r. na terenie województwa zarejestrowano łącznie 86 (w roku 2018 – 109) nowych zakażeń wirusem HBV. Zgłoszenia dotyczyły zakażeń o przebiegu przewlekłym i nieokreślonym. Nie zanotowano zachorowań na WZW B ostre, które rejestrowane są sporadycznie uwagi na wysoki stan zaszczepienia populacji. Większość zakażeń tj. 96,6% zostało zgłoszone jako przypadki bezobjawowe.

Wojewódzki wskaźnik zapadalności na WZW typ B wyniósł 6,0 i był niższy od krajowego – 7,5. Do korzystnej sytuacji epidemiologicznej mogły się przyczynić obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne oraz poprawa skuteczności procesów sterylizacji sprzętu medycznego.

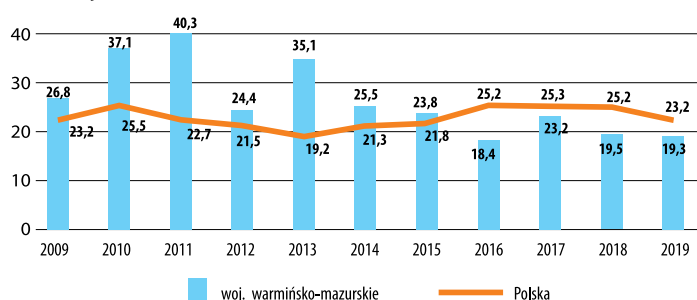
HIV i AIDS

W 2019 r. w województwie warmińsko – mazurskim zarejestrowano – 38 (wsk. zap. 2,7) nowych przypadków zakażeń HIV (2018 r. 40 zach. wsk. zap. 2,8) oraz 6 (wsk. zap. 0,4) zachorowań na AIDS (2018 r. 12 zach., wsk. zap. 0,8), zarejestrowano 3 zgonu z powodu zachorowania na AIDS (2018 r – 6 zgonów.). W 2019 r. w Polsce zarejestrowano 1751 (wsk. zap. 4,6) nowych zakażeń wirusem HIV oraz 123 zach. (wsk. zap. 0,3) na AIDS. Różnica w wielkości wskaźników może być wynikiem niedoszacowania danych z powodu niewywiązywania się przez lekarzy z obowiązku zgłaszania

Liczba zakażeń wirusem HIV, zach. na AIDS, zgonów z powodu AIDS w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2009-2019

Zapadalność zachorowań na salmonelozę zatrucia pokarmowe w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

zachorowań, jak i z wielokrotnego zgłaszania raportowania tych samych przypadków zakażenia (wskaźniki wykrywalności są zawyżone), szczególnie dotyczy do zakażeń wirusem HIV i zach. na AIDS, gdyż ustawodawca dopuszcza zgłaszanie anonimowe np. na hasło.

CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ POKARMOWĄ

Zachorowania na WZW A

Na przestrzeni ostatnich lat w województwie warmińsko-mazurskim rejestrowano pojedyncze przypadki zachorowań na WZW A. W 2017 r. po raz pierwszy od lat zanotowano znaczny wzrost zachorowań na WZW typ A (42 zach. wsk. zap. 2,9). W roku 2018 i 2019 zanotowano spadek zachorowań. Zarejestrowano tą samą liczbę zachorowań tj. 12, wsk. zap. wyniósł 0,8 i był niższy od krajowego – 2,8. Przed zachorowaniem na WZW typu A chronią szczepienia oraz przestrzeganie podstawowych zasad higieny.

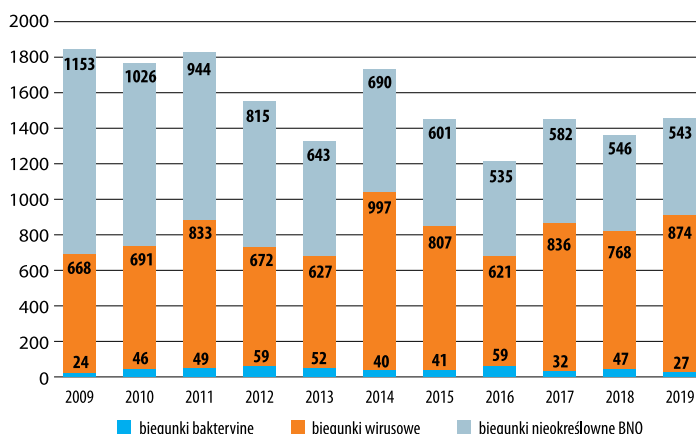
Bakteryjne zatrucia i zakażenia pokarmowe

W województwie warmińsko-mazurskim od wielu lat dominującym czynnikiem etiologicznym bakteryjnych zatruc pokarmowych są odzwierzęce typy pałeczek Salmonella, w których dominuje serotyp Enteritidis. W 2019 r zarejestrowano 276 zachorowań na salmonellę (2018 r. – 279 zach.) Wojewódzki wskaźnik zapadalności wyniósł 19,3, był niższy od krajowego, który był równy – 23,2.

Najwięcej zachorowań wystąpiło w grupie wiekowej: 0-4 lat – 92 zach. (33,3%) i >50 lat 57 zach. (21%), w pozostałych grupach wiekowych zanotowano mniejszą liczbę zachorowań i rozkładały się równomiernie.

W 2019 r. wśród innych zakażeń układu pokarmowego o etiologii bakteryjnej dominowały bakterie z rodzaju: *Clostridium difficile* – 285 zach.; (2018 – 375) *Campylobacter* – 58 zach. (2018 r. – 36); *E. coli* biegunkotwórcze – 7 zach. (2018 r. – 20), *Yersinia enterocolitica* – 4 zach. (2018 r. – 4 zach.)

Liczba zach. na biegunki u dzieci do lat 2 (bakteryjne, wirusowe, nieokreślone) w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2009-2019

Biegunki u dzieci do lat 2

W 2019 w województwie zarejestrowano 1444 (wsk. zap. 5016,1) zachorowań na biegunki u dzieci do lat dwóch, w 2018 r. 1361 (wsk. zap. 4910,7). Krajowy wsk. zap. wyniósł 6087,2 był wyższy od wojewódzkiego wsk. zap. – 5016,1.

Od 2006 r. rejestrowany jest sukcesywny spadek zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2 o nieustalonej etiologii i wzrost zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2 o etiologii wirusowej. Wzrost zachorowań o etiologii wirusowej związany jest ze wzrostem badań diagnostycznych w tym kierunku, które w zdecydowanej większości wykonywane są u dzieci hospitalizowanych (78,6%). W 2019 r. wirusowe zakażenia jelitowe stanowiły 60,5% wszystkich zgłaszanych biegunek u dzieci do lat 2.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2019 roku na terenie województwa zarejestrowano i opracowano 12 ognisk zatruc pokarmowych (w 2018r – 11 ognisk), zachorowało 80 osób w tym 50 dzieci do lat 14. hospitalizowano 19 osób.

W siedmiu ogniskach czynnikiem etiologicznym zatruc była Salmonella Enteritidis.

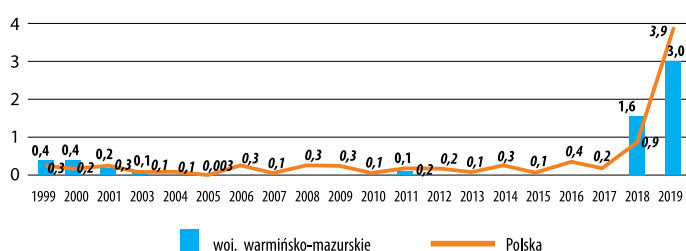
Łącznie zachorowało 18 osób w tym 2 dzieci do lat 14. W wyniku przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w jednym ognisku udało się ustalić źródła zakażenia. Było to ciasto tiramisu z dodatkiem jaj surowych, z których wyizolowano Salmonellę Enteritidis.

W pięciu pozostałych ogniskach, spożywano potrawy z dodatkiem jaj, z których nie wyhodowano czynnika etiologicznego i nie udało się ustalić źródła zakażenia.

W trzech ogniskach, w których czynnikiem etiologicznym były norowirusy zachorowało 57 osób w tym 48 dzieci do lat 14. Dwa ogniska miały miejsce na letnim wypoczynku dzieci i młodzieży, jedno wystąpiło w internacie.

Zrejestrowano jedno ognisko zatrucia toksyną jadu kiełbasianego, produkowaną przez przetrwalniki Clostridium botulinum. Jest ona jedną z najsilniejszych trucizn występujących w środowisku naturalnie. W ognisku zachorowały dwie osoby, które zostały zgłoszone na podstawie objawów klinicznych i nie zostały potwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

Wskaźniki zapadalności na odrę w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 1999-2019 na 100 tys. mieszkańców

Zanotowano jedno ognisko rodzinne WZWA, w którym zachorowały trzy osoby były spowodowane nie przestrzeganiem higieny i do zakażenia doszło drogą kontaktową.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO, KTÓRE ZAPOBIEGA SIĘ SZCZEPIENIAMI

Odra

W roku 2019 zarejestrowano wzrost zachorowań na odrę, zanotowano 42 zachorowania (2018 – 23 zach.) Zapadalność na odrę w województwie wyniosła – 3,0 i była niewiele niższa od krajowej, który był równy – 3,9. Zachorowało 11 obcokrajowców i 31 obywateli Polski. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w grupie wiekowej 15-64 – 39 osób, 0-4 – 7 osób i 5-14 – 6 osób. Chorowały głównie osoby nieszczone p/odrze oraz zaszczepione jedną dawką. Profilaktycznie zaszczepiono p/odrze 554 osoby, które miały kontakt z chorymi na odrę.

Różyczka

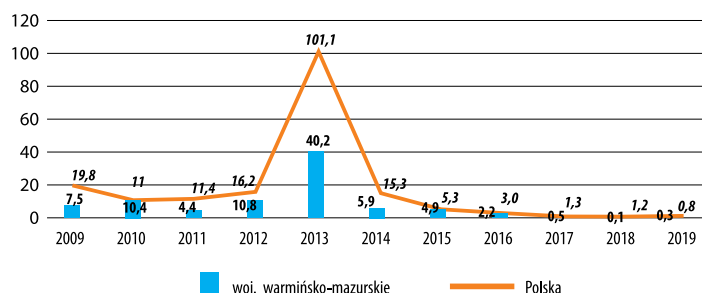
W roku 2019 zarejestrowano cztery zachorowania na różyczkę (wsk. zap. 0,3) w 2018 r. dwa (wsk. zap. 0, 1), zostały zgłoszone jako przypadki możliwe na podstawie objawów klinicznych. Nie wykonano im badań wirusologicznych, molekularnych, serologicznych zalecanych przez NIZP-PZH w celu potwierdzenia zachorowania i zgłoszenia jako przypadki potwierdzone. Chorowały dzieci w wieku 5-9 lat. Po okresie wzrostu zachorowań na różyczkę w 2013 r., spowodowanym epidemią wyrównawczą, głównie dotyczyło to zachorowań chłopców, którzy nie byli objęci obowiązkowymi szczepieniami w latach 90, zachorowania na różyczkę w kraju i województwie mają tendencję spadkową

Krztusiec

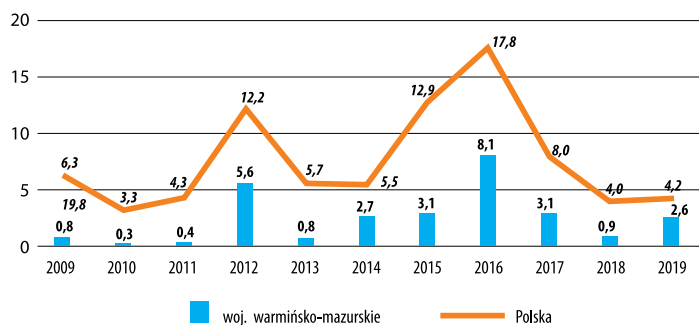
W 2019 r. zarejestrowano 37 zachorowań na krztusiec (w 2018 r. – 13). Wojewódzki wskaźnik zapadalności na krztusiec wyniósł 2,6 i był niższy od krajowego – 4,2. Chorowały głównie dzieci oraz pięć osób dorosłych powyżej 30 roku życia

Dane dotyczące zachorowań na krztusiec należy traktować,

Wskaźniki zapadalności na różyczkę w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

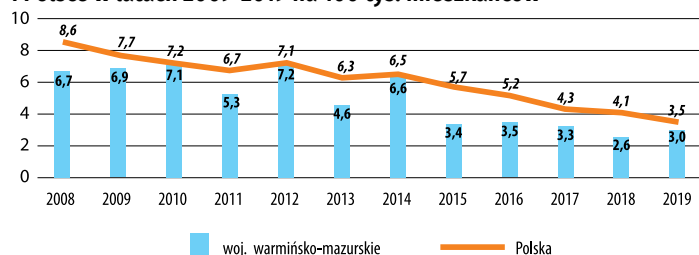
Zapadalność zachorowań na krztusiec w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

jako niedoszacowane ze względu na to, że nie wszyscy lekarze wywiązują się z obowiązku zgłaszania zachorowań. Faktyczna ocena rozpowszechnienia pałeczek krztuśca w środowisku wymaga przeprowadzania badań diagnostycznych u wszystkich osób z przewlekającym się kaszlem oraz zgłaszania wszystkich przypadków zachorowań.

W 2019r. na terenie województwa zarejestrowano – 42 zachorowania na świnkę (2018 r. – 37). Wojewódzki wskaźnik zapadalności wyniósł 3,0 i był niższy od krajowego – 3,5. Od 2014 r., obserwujemy spadek liczby zachorowań na świnkę, które jest wynikiem realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych.

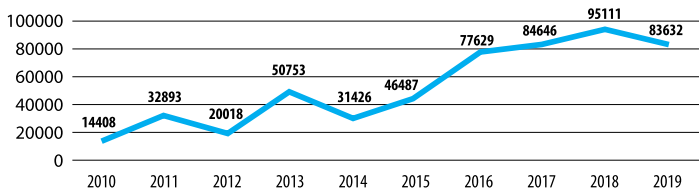
Zapadalność zachorowań na świnkę w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2009-2019 na 100 tys. mieszkańców

GRYPA I INFEKCJE GRYPYPODOBNE

W 2019 r. zarejestrowano 83632 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę, w 2018 r. – 95113 przypadków. Laboratoryjnie grypę potwierdzono u 177 osób w tym 58 dzieci do lat 14, (2018 r. u 214 osób, w tym u 38 dzieci do lat 14). W 2019 r. Większość zachorowań na grypę spowodował wirus grypy AH1N1, w 2018 r. wirus grypy typ B. W 2019 r. zarejestrowano 2 zgony z powodu grypy, w 2018 r. nie zarejestrowano zgonów.

Liczba zach. na grypę i infekcje grypopodobne woj. warmińsko-mazurskim w latach 2010-2019

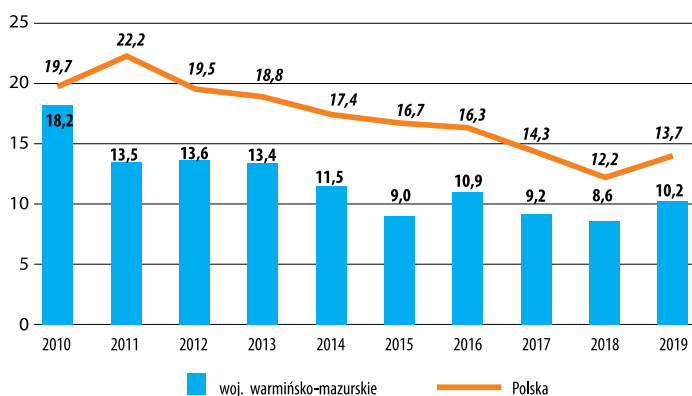

Z powodu ciężkiego przebiegu choroby hospitalizacji wymagało 564 osób. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna brała aktywny udział w nadzorze nad grypą w systemie zintegrowanego nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego – SENTINEL. Współpracowała z czterema poradniami rodzinnymi na terenie województwa. W 67 pobranych i przebadanych próbach (wymazy z nosogardzieli) w Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych WSSE w Olsztynie w ramach systemu SENTINEL, wirusa grypę potwierdzono u 44 osób.

Gruźlica

W 2019 r. w porównaniu rokiem poprzednim zanotowano niewielki wzrost zachorowań na gruźlicę ze 123 zachorowań (wsk. zap. 8,5) w 2018 r. do 142 zachorowań w 2019 r. (wsk. zap. 10,2) Zarejestrowano 139 przypadków gruźlicy płuc i trzy przypadki gruźlicy pozapłucnej. Wojewódzkie wskaźniki zapadalności na gruźlicę były niższe od krajowych.

Wskaźniki zapadalności na gruźlicę w woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2010-2019 na 100 tys. mieszkańców

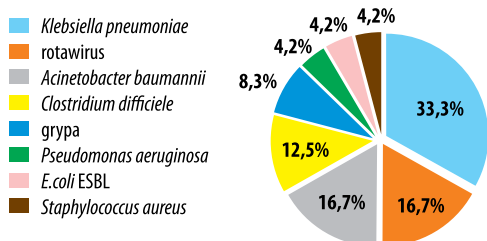
ZAKAŻENIA SZPITALNE

W ostatnich latach na terenie całego kraju, w tym również na terenie naszego województwa w podmiotach leczniczych i DPS odnotowujemy rozprzestrzenianie się drobnoustrojów wielolekoopornych z rodziny Enterobacteriales wytwarzających karbapenemazy m. in. Klebsiella pneumoniae New Deli (NDM). Drobnoustroje te dysponują niezwykle niebezpiecznymi mechanizmami oporności, które prowadzą do wyeliminowania skuteczności wszystkich lub niemal wszystkich antybiotyków, posiadają wybitny potencjał rozprzestrzeniania się, z łatwością wywołują szpitalne ogniska epidemiczne, a zakażenia nimi wywołane charakteryzują się wysoką śmiertelnością, nawet do 50%.

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny prowadzi nadzór oraz rejestrację przypadków pacjentów z zakażeniem lub kolonizacją Enterobacteriales.

Liczba pacjentów, u których wyizolowano Enterobacteriales

Udział procentowy czynników etiologicznych w ogniskach epidemicznych zakażeń szpitalnych zgłoszonych przez szpitale w 2019 r.

KCP w tym *Klebsiella pneumoniae* New Deli (NDM) przedstawia poniższa tabela.

Lata	Liczba pacjentów z Enterobacterales KPC	W tym: <i>Klebsiella pneumoniae</i> NDM
1 2016	14	8
2 2017	103	96
3 2018	322	204
4 2019	303	57

Liczba ognisk epidemicznych w szpitalach woj. warmińsko-mazurskiego na przestrzeni ostatnich lat kształtowała się na podobnym poziomie. W 2017 r. i 2018 r. zarejestrowano taką samą liczbę ognisk tj. 14. W 2019 r. zanotowano wzrost, zgłoszono 24 ogniska epidemiczne zakażeń szpitalnych. Dominującym czynnikiem etiologicznym, który wywołał zakażenia w ogniskach była: *Klebsiella pneumoniae* MBL – 8 ognisk, rotawirus – 4 ogniska, *Acinetobacter baumannii* – 4 ogniska, *Clostridium difficile* – 3 ogniska; grypa A-2 – ogniska, *Pseudomonas aeruginosa*, *E. coli* ESBL, *Staphylococcus aureus* – po jednym ognisku.

Stan sanitarno-techniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

W roku 2019 w województwie warmińsko-mazurskim, państwowa inspekcja sanitarna objęła nadzorem 2846 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym 52 szpitale (z czego 14 szpitali realizujących świadczenia zdrowotne udzielane z zamiarem zakończenia ich udzielania w okresie nieprzekraczającym 24 godzin).

Skontrolowano 1769 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym 47 szpitali.

- Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydali w 2019 r.:
- 244 decyzje administracyjne,
 - 43 decyzje płatnicze.

Mandatem karnym ukarano 4 osoby na kwotę 1100,00 zł.

Część podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie spełnia w całości wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia

w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Podmioty te posiadały opracowane i pozytywnie zaopiniowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej programy dostosowania podmiotu do obowiązujących przepisów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie podmioty powinny dostosować swoje pomieszczenia i urządzenia do dnia 31 grudnia 2017 r. Podmioty, które nie zrealizowały programów dostosowawczych i nie dostosowały swoich pomieszczeń i urządzeń do wymagań ww. rozporządzenia wystąpiły do organów PIS z wnioskiem o wydanie opinii o wpływie niespełnienia wymagań, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej na bezpieczeństwo pacjentów. Wszystkie podmioty niespełniające ww. wymagań posiadają takie opinie.

W roku 2019 w szpitalach w województwie warmińsko-mazurskim dokonano wielu istotnych modernizacji, szpitale wyposażono w sprzęt, aparaturę medyczną, meble i tak np. na potrzeby bloku operacyjnego Szpitala Powiatowego w Kętrzynie zakupiono ramię C, na potrzeby centralnej sterylizatorni Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim, Szpitala Powiatowego w Bartoszycach oraz Powiatowego Centrum Medycznego sp. z o.o. w Braniewie zakupiono przelotowe myjki dezynfekcyjne. Do pracowni endoskopii w SPZOZ w Działdowie zakupiono videogastroskopy i videokolonoskopy. Na potrzeby pracowni endoskopii Powiatowego Centrum Medycznego sp. z o.o. w Braniewie zakupiono videokolonoskopy.

W Powiatowym Centrum Medycznym sp. z o.o. w Braniewie oraz Szpitalu Powiatowym w Kętrzynie zespoły ratownictwa medycznego wyposażone zostały w nowe ambulansy wraz z wyposażeniem.

Remontowi poddano większość oddziałów szpitalnych oraz kontynuowano rozpoczęte w nich inwestycje mające na celu poprawę warunków technicznych i lokalowych. W Szpitalu Powiatowym w Nowym Mieście Lubawskim oddano do użytku wyremontowane i wyposażone w meble i sprzęt pomieszczenia oddziału chirurgii ogólnej zlokalizowane na dwóch kondygnacjach. W Zespole Opieki Zdrowotnej w Nidzicy rozpoczęto rozbudowę szpitala, w nowym budynku będzie zlokalizowana m. in. pracownia tomografii komputerowej, dwa oddziały łóżkowe i blok operacyjny. W Zespole Opieki Zdrowotnej w Szczytnie trwały dalsze prace budowlane przy nowej inwestycji – budowa skrzydła szpitala, w którym znajdzie lokalizację pracownia endoskopii, laboratorium analityczne, laboratorium mikrobiologiczne, oddział dziecięcy oraz oddział wewnętrzny i apteka szpitalna. W Szpitalu Powiatowym w Biskupcu kontynuowano inwestycję pt. „Rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja istniejącego bloku operacyjnego, centralnej sterylizatorni i oddziału anestezjologii i intensywnej terapii”. Zakres realizowanych prac obejmował ww. obszary, a także przebudowę izby przyjęć i pracowni endoskopii wraz z wymianą wyeksploatowanego

i zakupem nowego sprzętu i wyposażenia medycznego. Umowny termin zakończenia prac to 31.05.2020 r. W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Elblągu kontynuowane były prace remontowe w oddziale patologii ciąży oraz na trakcie porodowym.

W Miejskim Szpitalu Zespolonym w Olsztynie po remoncie i rozbudowie oddano do użytku oddział urologii oraz nową salę operacyjną. W podmiocie GoldMedica sp. z o.o. w Gołdapi zaadoptowano pomieszczenia w głównym budynku szpitala na potrzeby oddziału dziecięcego oraz wyremontowano blok operacyjny. W Szpitalu Powiatowym w Kętrzynie przeprowadzono gruntowny remont i przebudowę izby przyjęć. Izbę wyposażono w meble i sprzęt medyczny. W SPZOZ w Pieszku rozpoczęto termomodernizację budynku szpitala przy ul. Klementowskiego. W podmiocie GoldMedica sp. z o.o. w Gołdapi zakończono prace termomodernizacyjne głównego budynku szpitala, budynku administracji, budynku, w którym zlokalizowane są pomieszczenia dla zespołów ratownictwa medycznego. W ramach termomodernizacji ocieplono budynki, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, wymieniono oświetlenie i instalację grzewczo-sanitarną oraz naprawiono dach. Po remoncie i modernizacji oddano do użytku w Wojewódzkim Zespole Lecznictwa Psychiatrycznego oddział ogólny – psychiatryczny, a w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym oddział kardiochirurgii. W 2019 r. rozpoczął działalność oddział uzdrowiskowo-sanatoryjny Caritas Archidiecezji Warmińskiej Centrum Zdrowia Rybaki.

Istotnych zmian dokonano również w podmiotach wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. W wielu podmiotach przeprowadzono remonty, dopo-

sażono je w niezbędny sprzęt, aparaturę medyczną oraz meble. W Szpitalu w Ostródzie oddano po remoncie pomieszczenia działu rehabilitacji, w Centrum Medycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Olmedica” w Olecku sp. z o.o. przebudowano i zmodernizowano tzw. starą bryłę szpitala i przeznaczono ją na kompleks poradni specjalistycznych i pracowni diagnostycznych. Pozwoliło to na skupienie poradni specjalistycznych i pracowni diagnostycznych na jednej kondygnacji i uwolnienie zajętych przez ww. komórki pomieszczeń szpitala, które zostaną przeznaczone na działalność lecznictwa zamkniętego. W kompleksie poradni specjalistycznych i pracowni diagnostycznych znalazły lokalizację poradnie: kardiologiczna, urologiczna, alergologiczna dla dzieci, leczenia bólu, neurologiczna, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczna, onkologiczna, endokrynologiczna oraz pracownia kardiologicznych badań nieinwazyjnych, pracownia endoskopii i gabinet zabiegowy.

W Działdowie rozpoczął działalność nowy podmiot leczniczy FIT LIFE MED sp. z o.o. specjalistyczna przychodnia medyczna oferująca porady medyczne, badania oraz zabiegi specjalistów z wielu dziedzin. Niektóre podmioty zmieniły swoją lokalizację. Większość podmiotów spełnia wymagania obowiązujących rozporządzeń.

Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą jest zadowalający i systematycznie się poprawia. Zachodzące zmiany w podmiotach przyczyniają się do poprawy świadczonych usług oraz wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców woj. warmińsko-mazurskiego.

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych (LBEK) to nowoczesne, prężnie rozwijające się Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie warmińsko-mazurskim. Jest postrzegane jako jednostka odwoławcza (referencyjna) i jedno z najlepszych źródeł informacji w zakresie szeroko rozumianego nadzoru epidemiologicznego. LBEK od grudnia 2003 roku ma akredytację potwierdzoną Certyfikatem Akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) Nr AB 448 poświadczającą spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025 „*Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących*” oraz kompetencje techniczne w zakresie akredytowanych metod badawczych.

Akredytacja

Akredytacja jest mechanizmem wykorzystywanym w celu zapewnienia publicznego zaufania w odniesieniu do wiarygodności działań, istotnych z punktu widzenia wpływu na zdrowie, bezpieczeństwo i środowisko. Akredytacja jest obiektywnym dowodem na to, że Laboratorium działa zgodnie z najlepszą praktyką. Akredytacja potwierdza wiarygodność wyników badań oraz świadczy o wysokiej jakości usług i kompetencji personelu, jest istotnym argumentem przy wyborze dostawców badań na rynku krajowym i międzynarodowym.

Sprawozdania z badań, wydawane przez akredytowane przez PCA Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych są uznawane przez zainteresowane instytucje w krajach będących sygnatariuszami wielostronnych porozumień (MLA – Multilateral Recognition Arrangement / MRA – Mutual Recognition Arrangement).

Akredytacja jest niezbędnym narzędziem w procesie podejmowania decyzji oraz przy zarządzaniu ryzykiem. Organizacje mogą oszczędzić czas i pieniądze poprzez wybór akredytowanego, a zatem kompetentnego dostawcy badań, a co za tym idzie akredytacja zmniejsza ryzyko w relacjach biznesowych.

Laboratorium w 2019 r. przygotowało dokumentację i wdrożyło system zarządzania zgodnie z nowym wydaniem normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących”.

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych współpracuje z wieloma instytucjami i jednostkami badawczymi m.in. Krajowym Centrum ds. AIDS, Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego – Państwowym Zakładem Higieny, Narodowym Instytutem Leków, Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim, Polskim Stowarzyszeniem Mykologów Budownictwa, a od 1994 roku jest członkiem Klubu Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB. Na uwagę zasługuje fakt, że jako jedyne w województwie warmińsko-mazurskim współpracuje z Oddziałem Transplantologii w Olsztynie w zakresie wirusologicznej diagnostyki molekularnej przeszczepów.

Działalność i osiągnięcia

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych może poszczycić się liczącymi się w świecie mikrobiologii osiągnięciami w dziedzinie diagnostyki wirusologicznej (izolacje wirusa grypy) i bakteriologicznej (wyhodowanie enteropatogennych szczepów *Escherichia coli*, czynnika etiologicznego masowych zakażeń przewodu pokarmowego, zaklasyfikowanego później jako nowy typ serologiczny pączek czerwonki – *Shigella dysenteriae* 3. LBEK oprócz działalności laboratoryjnej prowadzi również działalność naukowo-dydaktyczną, czego dowodem są liczne publikacje w czasopismach specjalistycznych, systematyczne szkolenia studentów i praktykantów uczelni wyższych oraz czynny udział w szkoleniach i konferencjach. Wyrazem uznania wiedzy, umiejętności i doświadczenia pracowników LBEK było otrzymanie w 2019 roku, po raz kolejny, zaproszeń do prowadzenia szkoleń organizowanych przez:

1. Polskie Stowarzyszenie Mykologów Budownictwa – Sympozjum Naukowe „Wpływ ozonowania na obecność grzybów w powietrzu pomieszczeń archiwum – doświadczenia własne”.
2. Polskie Stowarzyszenie Mykologów Budownictwa – Sympozjum Naukowe „Ocena skuteczności procesu ozonowania w zakresie zmniejszenia populacji bakterii i grzybów – doświadczenia własne”.
3. Narady z Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych w województwie warmińsko-mazurskim – „Zasady mycia, dezynfekcji i sterylizacji”

Laboratorium w sposób ciągły uczestniczy w krajowych i międzynarodowych programach badań biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych organizowanych przez: Centralny Ośrodek Badań Jakości w Diagnostyce Laboratoryjnej, Labquality, LGC Standards. INSTAND e.V. Pozytywne oceny uzyskiwane w badaniach biegłości są istotnym elementem oceny kompetencji Laboratorium

oraz zapewniają, że wydawane wyniki badań są rzetelne, wiarygodne i użyteczne.

Struktura, organizacja, zakres badań

Laboratorium Badań Epidemiologiczno- Klinicznych posiada dwa oddziały:

- Oddział Bakteriologiczno-Parazytologiczny,
- Oddział Wirusologiczno-Serologiczny.

LBEK wyposażone jest w nowoczesną, specjalistyczną aparaturę badawczą, monitorowaną zgodnie ze standardami międzynarodowymi i krajowymi oraz dokumentami PCA. Bazę laboratoryjną stanowi sprzęt najnowszej generacji, w tym: spektrometr masowy VITEK MS przeznaczony do szybkiej identyfikacji drobnoustrojów, analizator VITEK 2 Compact przeznaczony do automatycznej identyfikacji i określania lekowrażliwości drobnoustrojów, aparaty do reakcji Real Time PCR: CFX96, LightCycler 480 II, Artus 3000, stacja pipetująca Microlab NIMBUS przeznaczona do automatycznej izolacji materiału genetycznego, analizator immunologiczny mini VIDAS pracujący w technice ELFA (Enzyme Linked Fluorescent Assay) przeznaczony do diagnostyki serologicznej, system ELISA składający się z płuczki do mikropłytek, inkubatora i czytnika przeznaczony do diagnostyki serologicznej.

W roku 2019 kolejny raz zakupiono nową aparaturę badawczą kontynuując m.in. wymianę wyeksploatowanej na aparaturę nowej generacji.

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych oferuje szeroki zakres badań laboratoryjnych. Stosuje szereg metod i technik badawczych opublikowanych w normach międzynarodowych, regionalnych lub krajowych, czasopismach naukowych, określonych przez producentów wyposażenia lub rekomendowanych przez renomowane organizacje. Wśród metod stosowanych w Laboratorium można wyróżnić:

- metodę hodowlaną uzupełnioną testami biochemicznymi i serologicznymi,
- metodę hodowlaną automatyczną fluorescencyjną,
- metodę makroskopową, mikroskopową,
- metodę koproskopową,
- metodę kolorymetryczną,
- metodę spektrometrii masowej MALDI TOF,
- metodę dyfuzyjno-krążkową, pasków z gradientem stężeń antybiotyku (oznaczanie wartości MIC) i nefelometryczną – do oznaczania lekowrażliwości drobnoustrojów,
- metodę immunoenzymatyczną (ELISA),
- metodę immunochematograficzną,
- metodę enzymoimmunofluorescencyjną (ELFA),
- metody biologii molekularnej (Real Time PCR),
- metodę filtracji membranowej.

Badania wykonywane w Oddziale Bakteriologiczno-Parazytologicznym:

- posiewy moczu, materiału z górnych i dolnych dróg oddechowych, wymazów z narządów moczowo-płciowych,

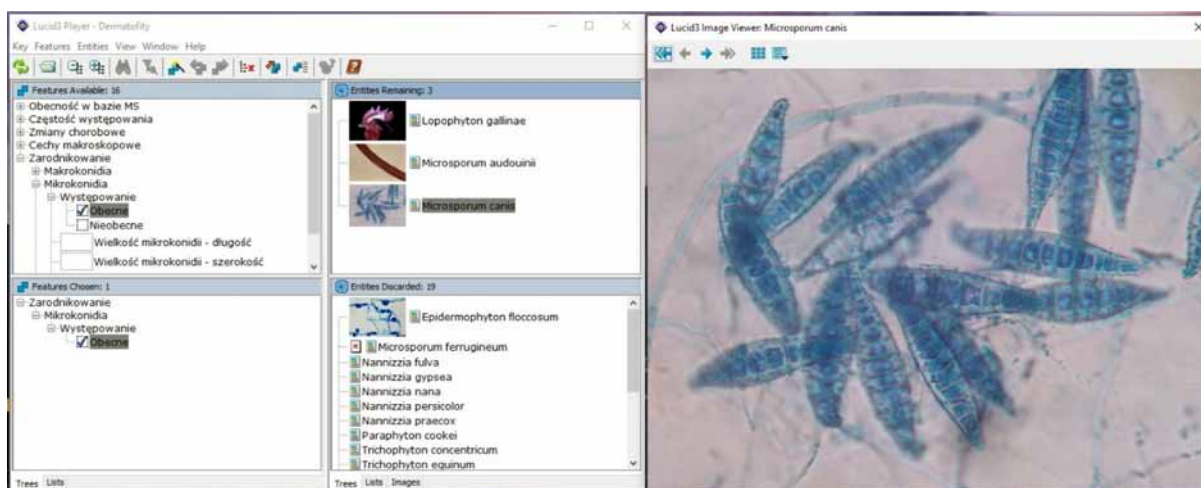
- wymazów z ucha, worka spojówkowego, skóry, ran, owrzodzeń, ropni, posiewy krwi, płynu mózgowo-rdzeniowego i innych płynów ustrojowych,
- badania bakteriologiczne w kierunku *Bordetella pertussis* i *Corynebacterium diphtheriae*,
 - badania wymazów z górnych dróg oddechowych na nosicielstwo *Haemophilus influenzae*, *Neisseria meningitidis* i *Streptococcus pneumoniae*,
 - wykrywanie obecności antygenów *Legionella pneumophila* serogupy 1 w moczu,
 - posiewy kału, wymazów z kału i wymazów z odbytu w kierunku pałeczek *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia enterocolitica*, *Campylobacter*, enteropatogennych *Escherichia coli*, enterokrwotocznej *Escherichia coli* typ O157,
 - wykrywanie w kale antygeny *Helicobacter pylori*,
 - wykrywanie zakażeń przewodu pokarmowego spowodowanych toksynami A/B *Clostridium difficile*,
 - badania na nosicielstwo patogenów alarmowych: *Staphylococcus aureus* oporny na metycylinę (MRSA), *Enterococcus* spp. odporne na glikopeptydy (VRE), pałeczki Gram-ujemne z rodziny *Enterobacteriaceae* i pałeczki niefermentujące wytwarzające beta-laktamazy (ESBL, KPC, MBL, OXA-48),
 - oznaczanie lekowrażliwości wyhodowanych patogenów oraz wykrywanie niebezpiecznych mechanizmów oporności bakterii na antybiotyki i chemioterapeutyki,
 - wykrywanie i identyfikacja larw, jaj, cyst oraz trofozoitów pasożytów w kale i wymazie okołoodbytowym,
 - identyfikacja form dorosłych pasożytów jelitowych,
 - wykrywanie obecności antygenów *Cryptosporidium parvum*, *Giardia lamblia* i *Entamoeba histolytica sensu lato* w próbkach kału,
 - badanie rzęs i zeskrubin ze skóry w kierunku *Demodex*,
 - badanie skuteczności sterylizacji i dezynfekcji powierzchni,
 - badanie biologicznego zanieczyszczenia powietrza,
 - wykrywanie grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych w środowisku pracy i środowisku bytowania człowieka (Laboratorium jest jedynym wykonującym takie badania w województwie warmińsko-mazurskim i jako jedno z nielicznych w kraju, posiada akredytację PCA na te badania),
 - badanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wody na pływalniach w kierunku pałeczek *Legionella*,
 - badanie materiału środowiskowego i narkotyków w kierunku *Bacillus anthracis*,
 - identyfikacja szczepów bakterii, grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych wyhodowanych z materiału klinicznego i środowiskowego.

Badania wykonywane w Oddziale Wirusologiczno-Serologicznym:

- badania w kierunku zakażenia wirusem HIV testami IV generacji wykrywającymi antygen p24 i przeciwciała anti-HIV (badanie to pozwala na wcześniejsze wykrycie zakażenia wirusem HIV),
- badania w kierunku wirusów grypy A, A/H3, A/H1N1/v, B wirusa RSV A i RSV B metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku 16 wirusów oddechowych (adenowirus, wirusy grypy typu A i B, wirusy paragrypy 1, 2, 3, 4, rinowirusy A/B/C, syncytialne wirusy oddechowe RSV A i RSV B, bokawirusy 1/2/3/4, koronawirusy 229E, NL63, OC43, metapneumowirus, enterowirus) u dzieci i osób dorosłych metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku boreliozy metodą ELISA i Western blot,
- badania w kierunku mononukleozy zakaźnej – wykrywanie przeciwciał metodą ELFA i wykrywanie DNA wirusa metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C – wykrywanie przeciwciał (anty HAV, anty HBV, anty HCV) i antygenów (HBsAg, HBeAg) metodą ELFA oraz wykrywanie materiału genetycznego (HBV i HCV) metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku cytomegalii – wykrywanie DNA wirusa metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku wirusa BKV – wykrywanie DNA wirusa metodą Real Time PCR,
- badania w kierunku 36 alergenów z jednej próbki krwi metodą Western blot,
- badania serologiczne w kierunku różyczki, toksoplazmozy, krztuśca, brucelozy, mykoplazmozy, odry, enterowirusów, kleszczowego zapalenia mózgu, ospy wietrznej i opryszczki metodami ELISA i ELFA
- badanie wirusowych zakażeń przewodu pokarmowego wywołanych przez norowirusy, rotawirusy i adenowirusy,
- wykrywanie 7 patogenów przenoszonych drogą płciową (*Chlamydia trachomatis*, *Neisseria gonorrhoeae*, *Mycoplasma genitalium*, *Mycoplasma hominis*, *Ureaplasma urealyticum*, *Ureaplasma parvum*, *Trichomonas vaginalis*) metodą Real Time PCR.
- wykrywanie pierwotniaków przewodu pokarmowego (*Giardia lamblia*, *Entamoeba histolytica*, *Cryptosporidium* spp., *Blastocystis hominis*, *Dientamoeba fragilis*, *Cyclospora cayatanensis*) metodą Real Time PCR.

W 2019 r. LBK kontynuowało wdrażanie diagnostyki dermatofitów:

- opracowano elektroniczny klucz do identyfikacji dermatofitów uwzględniający najnowsze zmiany systematyczne, wynik wywiadu z pacjentem, charakter i lokalizację zmian chorobowych, cechy makroskopowe i mikroskopowe oraz sporządzoną w laboratorium dokumentację fotograficzną,
- przeprowadzono walidację metody, potwierdzono pozytywnym wynikiem sprawdzianu międzylaboratoryjnego,
- przygotowano szkolenia dla pracowników gabinetów kosmetycznych/trichologicznych/dermatologicznych, dotyczące rozpoznawania i prawidłowego poboru próbek ze zmian podejrzanych o etiologię grzybiczą,
- przygotowano projekt dotyczący adaptacji pomieszczenia

na potrzeby pracowni dermatologicznej z uwzględnieniem rozkładu i uwag pracowników podobnych pracowni.

Przegląd parazytologiczny

W 2019 r. LBEK przeprowadziło pierwszy etap przeglądowych badań parazytologicznych wśród dzieci z 7 przedszkoli powiatu olsztyńskiego. Badaniem objęto 10 % populacji tych dzieci: 3 przedszkola – gmina Purda, 2 przedszkola – gmina Olsztynek, 1 przedszkole – gmina Gietrzwałd, 1 przedszkole – gmina Jonkowo. Przebadano ogółem 214 dzieci. Są to grupy ryzyka w zakresie zarażeń parazytologicznych. Stwierdzono 58 dzieci zarażonych, co stanowi 27,1% wszystkich badanych dzieci. W kałach i wymazach okołoodbytowych stwierdzono: *Dientamoeba fragilis*, *Enterobius vermicularis*, *Giardia intestinalis*, *Cryptosporidium parvum*, *Entamoeba histolytica sensu lato*, *Blastocystis hominis*, *Iodamoeba butschlii*. Na potrzeby tego przeglądu wdrożono badania metodami biologii molekularnej, co pozwoliło na wykrycie zakażeń pierwotniakami trudno wykrywalnymi w metodach klasycznych, powszechnie stosowanych.

Celowym jest więc kontynuowanie takiego przeglądu celem ograniczenia szerzenia się tych zarażeń. Badaniami tymi objęte zostanie całe województwo warmińsko-mazurskie w miarę pozyskiwania środków finansowych.

Personel

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę z wieloletnim doświadczeniem zawodowym, która stale podnosi swoje kwalifikacje:

- trzy osoby posiadają specjalizację w dziedzinie mikrobiologii medycznej,
- jedna osoba posiada specjalizację w dziedzinie higieny i epidemiologii,
- jedna osoba posiada bezterminowy certyfikat uprawniający do prowadzenia poradnictwa okołotestowego w zakresie HIV/AIDS Krajowego Centrum ds. AIDS,

- jedna osoba posiada tytuł rzeczoznawcy Polskiego Stowarzyszenia Mykologów Budownictwa (PSMB) i jest upoważniona do spełniania funkcji rzeczoznawcy mykologicznego na terenie całego kraju,
- dwie osoby zamknęły specjalizację w dziedzinie mikrobiologii medycznej i przystąpią do państwowego egzaminu specjalizacyjnego uprawniającego do uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie mikrobiologii medycznej oraz uzyskają tytuł diagnosty laboratoryjnego i Prawo Wykonywania Zawodu diagnosty laboratoryjnego,
- jedna osoba ukończyła studia podyplomowe w zakresie „Higiena i epidemiologia w profilaktyce i promocji zdrowia” w olsztyńskim oddziale Instytutu Studiów Podyplomowych Wyższej Szkoły Nauk Pedagogicznych w Warszawie,
- jedna osoba jest w trakcie doktoratu z zakresu nauk biologicznych,
- dwie osoby rozpoczęły studia podyplomowe na kierunku Epidemiologia na Uniwersytecie Medycznym w Białymstoku na wydziale Nauk o Zdrowiu,
- jedna osoba rozpoczęła specjalizację w dziedzinie mikrobiologii medycznej,
- pozostali pracownicy LBEK podnoszą systematycznie swoje kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w konferencjach, sympozjach i szkoleniach merytorycznych oraz kursach specjalistycznych dla rzeczoznawców mykologiczno-budowlanych. Zdobytą wiedzę i umiejętności wykorzystują w doskonaleniu bieżącej diagnostyki mikrobiologicznej. Dowodem docenienia wiedzy, umiejętności i doświadczenia pracowników LBEK był wybór jednego z nich na kolejną, już piątą, czteroletnią kadencję na członka Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Mykologów Budownictwa.

Działalność

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych dysponując nowoczesną aparaturą, szerokim wachlarzem metod badawczych oraz wykwalifikowaną kadrą oprócz rutynowych badań mikrobiologicznych wykonuje identyfikacje drobno-ustrojów sprawiających szczególne trudności diagnostyczne.

Szczepy bakterii, grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych, przesyłane są do LBEK przez laboratoria bakteriologiczne województwa warmińsko-mazurskiego oraz laboratoria mikrobiologiczne działające na terenie całego kraju, w tym laboratoria: szpitalne, farmaceutyczne, wyższych uczelni, badające żywność i próbki środowiskowe.

LBEK wykonuje analizy epidemiologiczne lekowrażliwości i mechanizmów oporności szczepów pochodzących ze środowiska pozaszpitalnego. Prowadzi badania czynników biologicznych w środowisku pracy, w archiwach, zakładach służby zdrowia, oczyszczalniach ścieków, pomieszczeniach mieszkalnych i innych pomieszczeniach użytkowych na terenie całego kraju. Osoba odpowiedzialna za te badania, wielokrotnie odznaczana, jest wysoko oceniana w środowisku polskich mykologów budownictwa, zwłaszcza przez Polskie Stowarzyszenie Mykologów Budownictwa, co potwierdzają zaproszenia do głoszenia wykładów na konferencjach i sympozjach naukowych.

Niewątpliwie ważnym aspektem działalności Laboratorium jest współpraca z Uniwersyteckim Szpitalem Medycznym oraz Oddziałem Transplantologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie w zakresie wirusologicznej diagnostyki molekularnej przeszczepów. LBEK wypracowało nowe standardy współpracy między pracownikami medycznego laboratorium diagnostycznego a lekarzami Oddziału Transplantologii i nadal jest uznawane za wiarygodnego partnera i wsparcie w skomplikowanej diagnostyce zakażeń wirusowych, co cieszy się aprobatą środowiska lekarskiego.

Laboratorium działając zgodnie z najlepszą praktyką laboratoryjną, korzysta w swojej pracy z certyfikowanych materiałów odniesienia, posiada również dobrze zorganizowane zaplecze pożywkarskie z pełną kontrolą wyprodukowanych pożywek w oparciu o własny bank szczepów.

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych ściśle współpracuje z Oddziałem Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia. Pracownicy LBEK brali udział m.in. w cyklu programów telewizyjnych „Nasze Zdrowie”, a także w wielu przedsięwzięciach mających na celu propagowanie zachowań prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, np. „Tydzień zdrowia” w ramach obchodów stulecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Diagnostyka

W 2019 r. LBEK kontynuowało badania:

1. materiału klinicznego:
 - bakteriologiczne z zastosowaniem metod klasycznych, komercyjnych, immunologicznych oraz najnowszej metody spektrometrii masowej, która pozwala na uzyskanie wyniku w przeciągu kilku minut,
 - parazytologiczne z zastosowaniem metod klasycznych, immunologicznych i molekularnych,
 - wirusologiczne z zastosowaniem metod immunologicznych i biologii molekularnej Real Time PCR.
2. materiału środowiskowego w kierunku:
 - skuteczności sterylizacji,
 - skuteczności dezynfekcji powierzchni,
 - biologicznego zanieczyszczenia powietrza,
 - czynników biologicznych w środowisku pracy,
 - grzybów pleśniowych w pomieszczeniach mieszkalnych i użytkowych oraz
 - wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wody na pływalniach w kierunku *Legionella*,
 - materiałów środowiskowych i narkotyków w kierunku laseczek *Bacillus anthracis*.

Publikacje

Na podstawie materiałów diagnostycznych oraz w oparciu o wiedzę i doświadczenie pracowników LBEK, w 2019 r. powstały kolejne nowe publikacje:

1. P. Bielecki; M. Stempniewska; M. Dziedzic; J. Dzisko; S. Krzętowska; K. Tamowska Polskie Stowarzyszenie Mykologów Budownictwa Monografia 15 Ochrona budynków przed wilgocią, korozją biologiczną i ogniem. „Ocena skuteczności procesu ozonowania w zakresie zmniejszenia populacji bakterii i grzybów – doświadczenia własne”.
2. M. Stempniewska; P. Bielecki; M. Dziedzic; J. Dzisko; S. Krzętowska; K. Tamowska Polskie Stowarzyszenie Mykologów Budownictwa Monografia 15 Ochrona budynków przed wilgocią, korozją biologiczną i ogniem „Wpływ ozonowania na obecność grzybów w powietrzu pomieszczeń archiwum – doświadczenia własne”.

Szczepienia Ochronne

Dobra i bardzo dobra realizacja wykonania populacyjnych szczepień obowiązkowych, korzystnie wpływających na zahamowanie krążenia w środowisku czynników zakaźnych oraz dobra szczepień zalecanych, to efekt działań Sekcji Szczepień Ochronnych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie w 2019 roku.

Sekcja Szczepień Ochronnych WSSE w Olsztynie jako instancja I i II stopnia w 2019 r. nadzorowała oraz koordynowała wykonywanie rządowego programu uodporniania wrażliwych populacji przeciw chorobom zakaźnym w 364 podmiotach leczniczych podstawowej opieki zdrowotnej województwa warmińsko-mazurskiego, w tym jako instancja I stopnia w 24 placówkach na terenie 17 powiatów.

Bezpośrednim efektem działań jest wysoki odsetek mieszkańców niewrażliwych na większość chorób zakaźnych, przeciw którym prowadzi się obowiązkowe szczepienia ochronne. Skutkiem jest utrzymywanie się populacyjnej odporności zbiorowiskowej chroniącej wrażliwe populacje regionu przed masowymi zachorowaniami epidemicznymi.

Wykonanie szczepień obowiązkowych

W 2019 roku zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych w województwie wykonano:

- szczepienia pierwotne przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w pierwszym roku życia w 55,2%;
- szczepienia pierwotne przeciwko pneumokokom w pierwszym roku życia – w 67,3%;
- przeciwko odrze, śwince i różyczce w drugim roku życia – w 93,8%;
- przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi w szóstym roku życia – w 94,2%;
- przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia – w 91,8%; przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia – w 95,5%;
- przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi w 14 roku życia – w 97,8%;
- przeciwko błonicy, tężcowi w 19 roku życia – w 97,4%.

Wykonawstwo pozostałych szczepień obowiązkowych odpowiadało wymaganym standardom.

Wykonanie szczepień zalecanych

W minionym roku szczepieniom zalecanym poddało się 58.398 osób przeciw 26 chorobom zakaźnym.

Odmowy szczepień i egzekucje

Od kilku lat wzrasta liczba odmów szczepień dzieci (1523 w 2019 r., 1281 w 2018 r., wobec 964 w 2017 r., 688 w 2016 r., 516 w 2015 r.) przez rodziców – zwolenników tzw. „ruchów antyszczepionkowych”. Najwięcej takich odmów wystąpiło w: Olsztynie (655), Elblągu (183), Ełku (108), Iławie (95), Mrągowie (78). Najmniej w: Działdowie (11), Lidzbarku Warm. i Olecku po (9). W Kętrzynie, podobnie jak w 2018 r., nie odnotowano żadnego wpływu „ruchów antyszczepionkowych” na realizację szczepień obowiązkowych. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawujące nadzór w zakresie szczepień ochronnych / na podstawie art. 5 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej / są uprawnione do żądania wykonania w drodze egzekucji administracyjnej tego obowiązku, w tym mają prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych, w celu nakłonienia osoby uchylającej się do wykonania obowiązku szczepień. W 2019 r. w województwie wszczęto 64 postępowania egzekucyjne wobec rodziców odmawiających szczepień swoich dzieci (w 2018 r. – 28, w 2017 r. - 74). Nałożone grzywny wynosiły 32.000 zł. Niska była, utrzymująca się od kilku lat liczba szczepień mieszkańców województwa przeciwko grypie. W sezonie 2019/2020r. zaszczepiło się 35.755 osób, w sezonie 2018/2019 36.566 osób, w sezonie 2017/2018 - 36.947 osób.

Stanowi to zaledwie 2,6% populacji regionu. Niewiele wyższy procent dotyczący szczepień populacji całego kraju, jest w dalszym ciągu najniższym wynikiem wśród krajów europejskich.

Działania sekcji

Podstawowe działania Sekcji Szczepień Ochronnych WSSE w Olsztynie w minionym roku to:

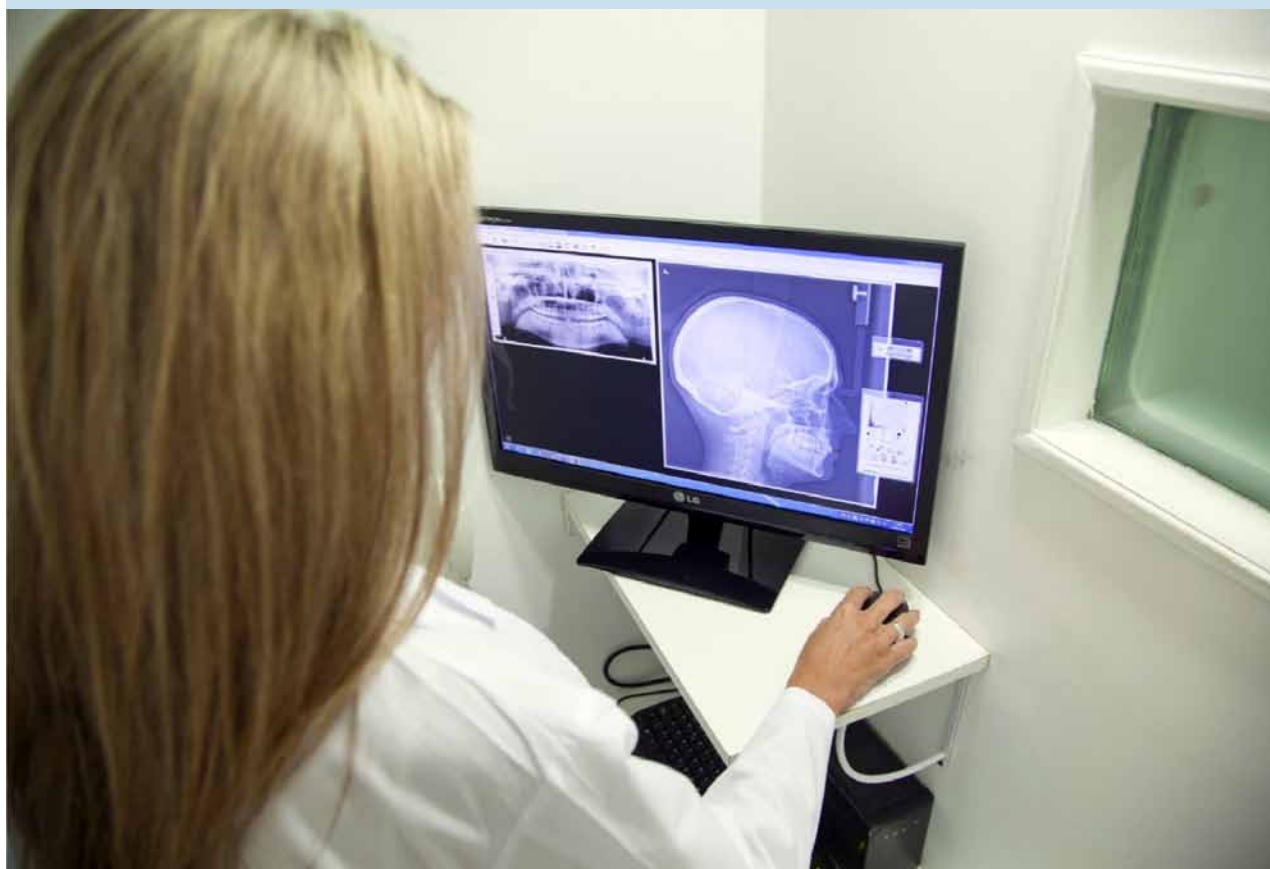
- wysokie wymagania stawiane pracownikom Epidemiologii ds. szczepień z PSSE oraz personelowi szczepiącemu z placówek POZ;
- opracowanie szczegółowego harmonogramu szczepień obowiązkowych w województwie dla dzieci i młodzieży do 19 roku życia- jako suplementu do obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych;

- wymagające, wystandaryzowane kontrole nadzorowanych podmiotów leczniczych;
- analizy i oceny wykonawstwa szczepień mające wpływ na podejmowanie działań, celem których jest utrzymanie powszechnego dostępu mieszkańców do szczepień, oceny prawidłowości ich wykonywania oraz podnoszenia efektywności systemu szczepień obowiązkowych i zalecanych;
- kontrola przestrzegania przez personel medyczny obowiązujących procedur sanitarno-higienicznych służących bezpieczeństwu sanitarno-epidemiologicznemu mieszkańców;
- działania edukacyjne (konferencje, szkolenia grupowe i indywidualne, warsztaty edukacyjno-szkoleniowe) skierowane do pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz pracowników ochrony zdrowia POZ – służące ujednolicaniu standardów postępowania środowiska medycznego w procesie uodporniania, a także działania edukacyjno-oświatowe kierowane do pracowników samorządowych i mieszkańców;
- inicjowanie wdrażania samorządowych programów szczepień zalecanych, przeciw: grypie, KZM, zakażeniom wirusem HPV, pneumokokom, meningokokom., współudział i monitorowanie ich realizacji (liczba wykonanych populacyjnych programów szczepień w dwunastu gminach województwa w 2019r. -15 programów /3100 zaszczepionych osób);
- sporządzanie rocznego zamówienia na preparaty szczepionkowe dla województwa, a po ich każdej dostawie z centralnej Bazy Rezerw , dystrybucja do 19 Powiatowych Stacji Sanitarно-Epidemiologicznych;
- zapewnienie stałego elektronicznego monitoringu temperatur przechowywanych w magazynach WSSE i PSSE preparatów szczepionkowych, przeznaczonych dla mieszkańców województwa oraz bezwzględne stosowanie zasad tzw. „łańcucha chłodniczego” na każdym etapie ich dystrybucji.

Wszystkie te działania oraz towarzyszące im zaangażowanie pracowników Sekcji Szczepień Ochronnych powodują, że od chwili reformy administracyjnej kraju w 1999 r., województwo warmińsko-mazurskie cieszy się najwyższą w kraju „tzw. wyszczepialnością” w procesie immunizacji wrażliwych populacji, realizowaną w ramach rządowego Programu Szczepień Ochronnych.

W 2019 r. pracownicy Sekcji Szczepień Ochronnych przeprowadzili w województwie 36 kontroli, w tym cztery kontrole kompleksowe w: Braniewie, Szczytnie, Lidzbarku Warmińskim i Elblągu. Liczba podjętych przez Sekcję działań w zakresie czynnej profilaktyki chorób zakaźnych, w tym liczba rozdystrybuowanych szczepionek, wynosiła 238.898.

Higiena radiacyjna

Działalność na rzecz ochrony ludności przed promieniowaniem jonizującym stosowanym w medycynie oraz promieniowaniem elektromagnetycznym stosowanym w medycynie i przemyśle prowadzi Oddział Higieny Radiacyjnej WSSE w Olsztynie jako organ pierwszej instancji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Do głównych zadań Oddziału należą m.in.:

- Kontrole zakładów, stosujących źródła promieniowania jonizującego do celów medycznych oraz zakładów stosujących źródła pól elektromagnetycznych, pod kątem spełnienia wymogów określonych w przepisach prawa
- Wykonywanie pomiarów dozymetrycznych wokół źródeł promieniowania jonizującego oraz pomiarów pola elektromagnetycznego wokół urządzeń wytwarzających takie pola, jak również ocena warunków pracy
- Prowadzenie postępowania administracyjnego w celu usunięcia stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości
- Ocena wyników pomiarów dawek indywidualnych osób zawodowo narażonych na promieniowanie jonizujące oraz prowadzenie postępowań wyjaśniających w przypadku przekroczenia dawek granicznych promieniowania jonizującego jak również uczestnictwo w postępowaniach wyjaśniających przy rozpoznaniu choroby zawodowej związanej z ekspozycją na promieniowanie jonizujące i pole elektromagnetyczne
- Kontrola przestrzegania zasad ochrony radiologicznej pacjenta
- Opiniowanie projektów nowopowstałych lub modernizowanych zakładów stosujących źródła promieniowania jonizującego i niejonizującego
- Wykonywanie pomiarów zawartości izotopu Cs-137 w próbkach żywnościowych, wodzie wodociągowej oraz w paszach, w ramach Podstawowej Placówki Pomiaru Skażeń Promieniotwórczych oraz w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności
- Współpraca z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w przypadku wystąpienia zdarzeń radiacyjnych o zasięgu wojewódzkim
- Prowadzenie działalności informacyjnej w dziedzinie ochrony radiologicznej

Ochrona przed promieniowaniem jonizującym

W 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej obejmował swoim nadzorem 432 medyczne obiekty posiadające 558 pracowni rentgenowskich. W 30 przypadkach zakłady posiadały dodatkowo aparaty rentgenowskie stosowane poza pracownią rentgenowską. Łącznie w 2019 roku pod nadzorem było 758 aparatów wytwarzających promieniowanie jonizujące.

W ramach ochrony przed promieniowaniem jonizującym w 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej przeprowadził 159 kontroli w zakładach stosujących źródła promieniowania jonizującego podczas których skontrolowano 184 pracowni rentgenowskich oraz 15 jednostek posiadających aparaty rentgenowskie poza pracownią.

Do głównych zadań Oddziału Higieny Radiacyjnej należy ocena warunków pracy osób pracujących w narażeniu na działanie promieniowania jonizującego oraz ochrona radiologiczna pacjenta.

W narażeniu na promieniowanie jonizujące w 2019 r. pracowało 1835 osób. W celu oceny warunków pracy osób zawodowo narażonych na działanie promieniowania jonizującego podczas kontroli przeprowadzonych w 2019 r. wykonano pomiary rozkładu mocy dawki promieniowania jonizującego wokół 241 aparatów rentgenowskich. Przeprowadzone pomiary wykazały prawidłowe zabezpieczenie osłon stałych oraz miejsc pracy przed przenikaniem promieniowania jonizującego. Ponadto osoby pracujące w narażeniu na działanie promieniowania jonizującego objęte były dozymetrią indywidualną bądź środowiskową, dodatkowo osoby wykonujące zabiegi z zakresu radiologii zabiegowej objęte były dozymetrią pierścienkową obrazującą narażenie dłoni na promieniowanie jonizujące. Podczas każdej kontroli analizie poddawane były dawki jakie otrzymuje personel pracujący z aparatami rentgenowskimi. Na tej podstawie można stwierdzić, że nie przekroczono wartości dopuszczalnych, a otrzymywane dawki skuteczne były w większości na granicy wykrywalności metody odczytu. Tak niskie dawki wskazują na właściwe zabezpieczenie miejsc pracy jak i właściwy sposób postępowania w trakcie wykonywania badań.

Innym ważnym kierunkiem działania Oddziału był nadzór nad ochroną radiologiczną pacjenta. Realizowany był on m.in. poprzez:

- wykonywanie pomiarów w zakresie kontroli jakości aparatury rtg
- weryfikację wykonywanych przez jednostki nadzorowane testów kontroli jakości
- analizę informacji przekazywanych przez podmioty na temat nieprawidłowości stwierdzonych podczas testów jakości aparatury rtg
- wydawanie zgód na prowadzenie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące w celach medycznych polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu badań rentgenodiagnostycznych, badań diagnostycznych i leczenia chorób nienowotworowych

oraz paliatywnego leczenia chorób nowotworowych z wykorzystaniem produktów radiofarmaceutycznych oraz zabiegów z zakresu radiologii zabiegowej.

W związku z powyższym w 2019 r. wykonano 28 testów jakości aparatów rtg, które wykazały prawidłowe działanie kontrolowanych aparatów. Bezpieczeństwo pacjentów poddawanych diagnostyce przy użyciu promieniowania jonizującego bezpośrednio zależne jest od prawidłowego działania aparatury rentgenowskiej. Dlatego też podczas każdej kontroli sanitarnej weryfikowane są wyniki oraz częstotliwość wykonywania testów jakości aparatury rtg. W 2019 r. skontrolowano 228 aparatów rentgenowskich.

Duże znaczenie dla ochrony radiologicznej pacjentów ma wykonywanie procedur radiologicznych zgodnie ze sprawdzonymi i uznanymi metodami. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zdecydowana większość jednostek posiada zgodę na prowadzenie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące w celach medycznych polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu badań rentgenodiagnostycznych, badań diagnostycznych i leczenia chorób nienowotworowych, paliatywnego leczenia chorób nowotworowych z wykorzystaniem produktów radiofarmaceutycznych bądź zabiegów z zakresu radiologii zabiegowej. Wszystkie jednostki, którym wydano zgodę dysponują personelem o odpowiednich kwalifikacjach jak również urządzeniami radiologicznymi charakteryzującymi się odpowiednimi dla danego zakresu prowadzonej działalności medycznej parametrami technicznymi.

Powyższe działania w połączeniu z postępem technologicznym sprawiają, że narażenie pacjenta na promieniowanie jonizujące pochodzące od zastosowań medycznych jest minimalizowane i zgodne z zasadą optymalizacji.

Na terenie województwa w dalszym ciągu obserwuje się wymianę aparatów rentgenowskich na urządzenia nowszej generacji (wydano 85 decyzje stwierdzające wygaszenie decyzji zezwalającej na uruchomienie i stosowanie aparatu rtg bądź pracowni rtg), ponadto jak w latach poprzednich

wiele jednostek wzbogaciło się o nowe aparaty rtg. W 2019 r. wydano 69 decyzji zezwalających na stosowanie aparatów rtg. Ponadto wydano 55 decyzje zezwalające na uruchomienie nowych pracowni rentgenowskich. Uruchomienie nowych aparatów rentgenowskich oraz otwarcie nowych pracowni ma przełożenie na lepszy dostęp do diagnostyki w województwie.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2019 r. w 9 zakładach stosujących urządzenia wytwarzające promieniowanie jonizujące stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku tych kontroli wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie nadzoru nad źródłami wytwarzającymi promieniowanie jonizujące. Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim:

- braku certyfikatu potwierdzającego zdanie egzaminu z zakresu ochrony radiologicznej pacjenta
- braku orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w narażeniu na promieniowanie jonizujące
- braku aktualnych testów specjalistycznych
- braku aktualnych testów podstawowych.

Powyższe uchybienia były usuwane w terminach ustalonych z kierownikami jednostek organizacyjnych.

Ponadto w 2019 r. przeprowadzono jedno postępowanie administracyjne w związku ze stosowaniem aparatu rentgenowskiego bez wymaganego zezwolenia. Prowadzone postępowanie zakończyło się nałożeniem kary pieniężnej.

W pozostałych przypadkach nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa.

Ćwiczenia Promień 2019

W 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej uczestniczył w krajowych ćwiczeniach związanych ze zdarzeniem radiacyjnym PROMIEN 2019 w którym nasze województwo było wiodące. Celem ćwiczenia było pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz doskonalenie umiejętności pracowników służb odpowiedzialnych za podjęcie działań interwencyjnych w momencie wystąpienia zagrożenia radiacyjnego, jak również w zakresie wykonywania obowiązków oraz stosowania procedur związanych z pozyskiwaniem i obiegiem informacji o zdarzeniach radiacyjnych.

Przy WSSE w Olsztynie działa Placówka Pomiarów Skażeń Promieniotwórczych oceniająca produkty żywnościowe, paszę oraz wodę wodociągową pod kątem zawartości radioaktywnego cezu 137. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż skażenie cezem 137 rejestruje się jedynie w runie leśnym. Poziom skażenia pozostałych produktów cezem 137 jest poniżej progu oznaczalności aparatury pomiarowej.

W 2019 roku Oddział uczestniczył w jednym postępowaniu awaryjnym w związku z przekroczeniami progów alarmowych na bramce dozymetrycznej w Zakładzie Gospodarki

Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie. Podczas działań udało się zlokalizować i zidentyfikować izotop promieniotwórczy oraz oszacować wielkość mocy dawki od źródła promieniowania. Wykryty pierwiastek okazał się stosowanym w medycynie nuklearnej izotopem jodu 131. Dzięki temu, iż izotop ten charakteryzuje się szybkim rozpadem promieniotwórczym, skażone odpady wystarczyło odizolować na krótki okres czasu, po którym zakwalifikowano je do odpadów komunalnych.

Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

W 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej obejmował swoim nadzorem 397 urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne.

Do głównych zadań Oddziału służących ochronie przed promieniowaniem niejonizującym należy ocena warunków pracy pracowników obsługujących urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne. Nadzór nad bezpieczeństwem pracy w/w pracowników realizowany jest między innymi poprzez kontrole:

- terminowości wykonania pomiarów rozkładu pola elektromagnetycznego wokół urządzeń;
- terminowości prowadzenia okresowych szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach w narażeniu na pola-EM;

- terminowości wykonywania badań lekarskich zezwalających na zatrudnienie w warunkach narażenia na pola elektromagnetyczne
- prawidłowego prowadzenia rejestru pomiarów pola elektromagnetycznego oraz rejestru czynników szkodliwych.

W ramach ochrony przed promieniowaniem niejonizującym w 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej przeprowadził 20 kontroli w zakładach stosujących urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne, podczas których skontrolowano warunki pracy przy 88 urządzeniach wytwarzających pola elektromagnetyczne. Ponadto w ramach kontroli nad zakładami stosującymi źródła pól-EM wykonywane były zgodnie z przyjętym harmonogramem pomiary rozkładu pola-EM. Zgodnie z prowadzoną ewidencją, pracę w narażeniu na pola elektromagnetyczne na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 r. wykonało 1604 osoby.

Przeprowadzone w 2019 r. kontrole potwierdziły właściwy nadzór nad warunkami pracy osób obsługujących źródła pól elektromagnetycznych, tylko w dwóch kontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości. Dotyczyły one braku pomiarów rozkładów pola elektromagnetycznego w przestrzeni pracy, braku badań lekarskich osób pracujących w narażeniu na pola elektromagnetyczne oraz braku szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Powyższe uchybienia były usuwane w terminach uzgodnionych z kierownikami jednostek organizacyjnych.

W 2019 r. Oddział Higieny Radiacyjnej przeprowadził dodatkowo 1 kontrolę problemową związaną ze skargami ludności dotyczącymi podejrzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomów pól elektromagnetycznych

w środowisku. Wykonane podczas kontroli pomiary wykłuzyły przekroczenie dopuszczalnych wartości poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Działalność opiniodawcza

Oddział Higieny Radiacyjnej prowadził także działalność opiniodawczą w zakresie ochrony przed promieniowaniem rentgenowskim i polami elektromagnetycznymi.

Przed wydaniem zezwolenia na uruchomienie pracowni rentgenowskiej, ocenie w zakresie ochrony radiologicznej podlegają projekty i obliczenia osłon stałych, w których uwzględnia się m. in. planowane stanowiska pracy, jak również bezpieczeństwo osób przebywających w sąsiedztwie pracowni. Przy ocenie bierze się pod uwagę wartości dawek granicznych. Takie postępowanie przyczynia się do minimalizowania narażenia pracowników oraz osób z ogółu ludności na promieniowanie jonizujące. W 2019 r. Oddział zaopiniował 48 projektów. Obliczenia osłon stałych są każdorazowo weryfikowane pomiarami dozymetrycznymi wykonywanymi podczas kontroli.

W zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi w 2019 roku Oddział poddał analizie 1140 sprawozdań z pomiarów pól e-m w środowisku naturalnym od instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Analiza dostarczonych wyników pomiarów promieniowania elektromagnetycznego w otoczeniu ww. instalacji potwierdziła utrzymanie poziomów promieniowania w dopuszczalnych granicach. Ponadto Oddział Higieny Radiacyjnej wydał 6 opinii dotyczących raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Środowisko pracy

Ocena warunków pracy, identyfikacja zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywanie pomiarów, badania stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowanie działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu tych czynników na zdrowie pracujących, a zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy to zadania pracowników pionu Higieny Pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko-mazurskiego.

Nadzór nad środowiskiem pracy

Tak jak w latach ubiegłych, bieżący nadzór nad środowiskiem pracy w 2019 r. związany był z egzekwowaniem od pracodawców obowiązków wynikających z krajowych i wspólnotowych aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym głównie Działu X Kodeksu pracy, rozporządzenia MP i PS Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz.1650 ze zm. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 REACH, rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 CLP w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin chemicznych, ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, ustawy o produktach biobójczych.

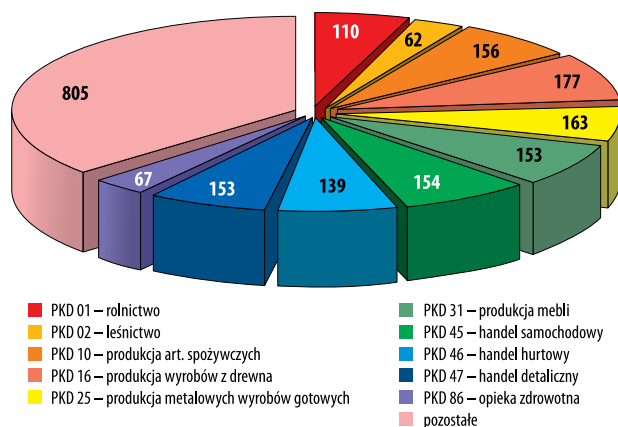
W 2019 r. odbywał się wzmożony nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków

wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych (temat realizowany jest w latach 2019-2020).

Pion higieny pracy PIS województwa sprawuje nadzór nad 6032 zakładami pracy, w których zatrudnionych jest 186545 pracowników. Struktura zakładów uwzględniająca wielkość zatrudnienia od lat utrzymuje się na tym samym poziomie tj. 87% to zakłady zatrudniające do 50 osób, a około 2 % stanowią zakłady zatrudniające powyżej 250 osób (109 zakładów).

W województwie warmińsko-mazurskim dominuje przemysł rolno-spożywczy, drzewny, meblarski, produkcja wyrobów metalowych, a także handel hurtowo-detaliczny i zakłady służby zdrowia.

Struktura przeprowadzonych kontroli w 2019 r. wg PKD

Działalność kontrolna

W 2019 r. pracownicy pionu higieny skontrolowali 1767 zakładów pracy (tj. około 30% wszystkich zewidencjonowanych zakładów), w których przeprowadzili 2139 kontroli.

W związku ze stwierdzeniem naruszenia wymogów higieniczno-zdrowotnych wydano 804 decyzje administracyjne zawierające 1980 nakazów, mających na celu poprawę warunków pracy.

Najczęstsze uchybienia stwierdzane podczas kontroli to:

- brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy oraz rejestrów tych wyników,
- zły stan zaplecza higieniczno-sanitarnego oraz pomieszczeń pracy,
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego,
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- uchybienia w zakresie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin;
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych;
- brak aktualnych badań lekarskich pracowników.

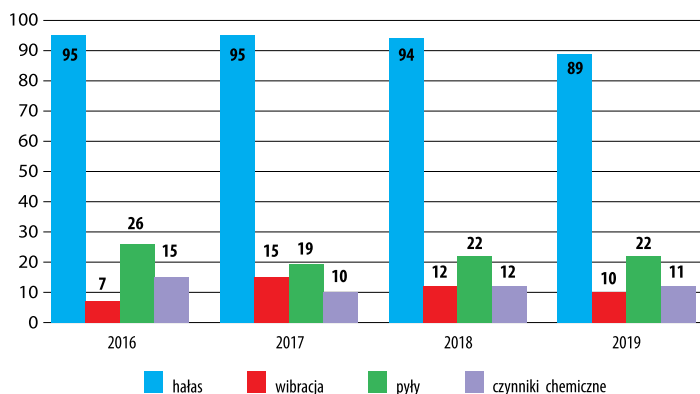
Zły stan sanitarny odnotowano w 403 zakładach tj. w ok. 23% skontrolowanych zakładów.

Ocena środowiska pracy i narażenia zawodowego

W 2019 r. stwierdzono przekroczenie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń (NDS/N) czynników szkodliwych dla zdrowia w 111 zakładach (w 2018 r. – 112 zakładach). Ogólna liczba wszystkich zakładów pracy z przekroczeniami NDS/NDN wynosi 229, w których narażonych jest 5506 osób (w 2018 r. – 5679 osób). Największa liczba osób narażonych jest na czynniki fizyczne (głównie na hałas oraz drgania mechaniczne, promieniowanie optyczne, mikroklimat zimny, mikroklimat gorący) – 5227 osób, a ponadto na czynniki chemiczne – 104 osoby, pyły przemysłowe – 227 osób.

Przekroczenia NDN hałasu występują głównie w przemyśle spożywczym, zakładach przemysłu drzewnego i meblarskiego oraz leśnictwie (przy pozyskiwaniu drewna).

Liczba zakładów pracy, w których w latach 2016-2019 stwierdzono przekroczenia NDS i NDN wg czynników szkodliwych

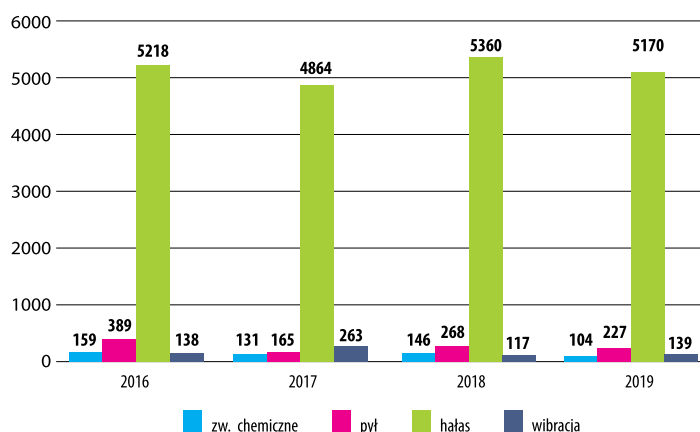

Pod wzmożonym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko-mazurskiego znajduje się 241 zakładów pracy o szczególnych zagrożeniach zawodowych, w których badania środowiskowe wykazują powyżej 5-krotne przekroczenia NDN/S czynników szkodliwych i/lub występuje w nich narażenie na działanie czynników rakotwórczych i mutagennych. W zakładach tych narażonych jest ogółem – 4705 pracowników.

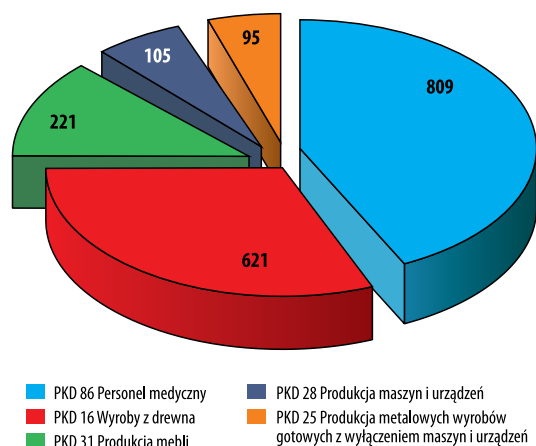
Czynniki rakotwórcze/mutagenne

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ewidencji G/PSSE i WSSE (nadzór w I instancji) znajduje się 256 zakładów, w których pracownicy narażeni są/mają kontakt z czynnikami rakotwórczymi. W 2019 r. przeprowadzono kontrolę w 121 zakładach, w których narażonych jest 2084 pracowników, w tym 910 kobiet i 1174 mężczyzn. Ogółem przeprowadzono 142 kontrole w zakresie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze wydano łącznie 23 decyzje (w 2016 r. – 29, 2017 r. – 24, 2018 r. – 29).

Liczba osób narażonych na wybrane czynniki szkodliwe i uciążliwe w latach 2016-2019

Rodzaje działalności gospodarczej o największym narażeniu na czynniki rakotwórcze/mutagenne w 2019 r. (liczba osób narażonych)

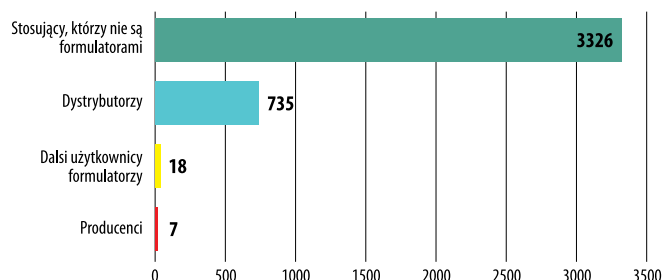
Czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi najczęściej występujące na stanowiskach pracy są:

- **promieniowanie jonizujące** emitowane przy wykonywaniu zdjęć RTG, przy badaniach koronograficznych, tomografii komputerowej oraz prześwietlaniu opon do prawidłowego procesu produkcyjnego;
- **pył drewna twardego** powstający przy pozyskiwaniu i obróbce drewna oraz przy procesach produkcyjnych;
- **WWA (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne)**, których głównym przedstawicielem jest benzo(a) piren. Występują w sadzy węglowej, smołach węglowych i pakach węglowych oraz w procesie technologicznym - odlewnictwo żelaza, wytwórnia mas bitumicznych;
- **epoksyetan** – stosowany w procesie sterylizacji w szpitalach;
- **formaldehyd** jest związkiem stosowanym w celach bakteriobójczych, wykorzystywany do utrwalania i zalewania wycinków histopatologicznych, jak również stosuje się do produkcji i montażu wyrobów przemysłowych, w przemyśle tekstylnym do produkcji niegniotących się tkanin, wchodzi w skład żywic wykorzystywanych w procesie produkcji sklejek;
- **związki chromu VI-wartościowego** (tj.: chromian potasu, dichromian potasu, tlenek chromu (VI), chromian (VI) cynku) stosowane w badaniach laboratoryjnych oraz procesach galwanicznych.
- **azbest** – kontakt w zakresie zabezpieczania, usuwania i transportu wyrobów zawierających azbest.

Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko – mazurskiego w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i mieszaninach chemicznych, rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 REACH, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. (CLP) w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, ustawy o produktach

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w zależności od ich funkcji w łańcuchu dostaw – dane za 2019 r.

biobójczych oraz nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 prowadzony był bezpośrednio w zakładach pracy i u podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu substancji i mieszanin chemicznych.

Na terenie województwa nie zewidencjonowano importera, wprowadzającego do obrotu spoza terytorium Unii Europejskiej substancji i mieszanin chemicznych. Jak wynika z danych statystycznych 82% to stosujący, którzy nie są formulatorami tj. branża budowlana, meblarstwo, przemysł metalowy oraz pozostała indywidualna działalność usługowa.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 1137 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi, co stanowi 53 % ogólnej liczby przeprowadzonych kontroli. W 121 przypadkach stwierdzono naruszenie przepisów. W związku z naruszeniem przepisów dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin PIS województwa wydała 79 decyzji administracyjnych mających na celu usunięcie zaistniałych nieprawidłowości.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości podczas stosowania substancji i mieszanin chemicznych:

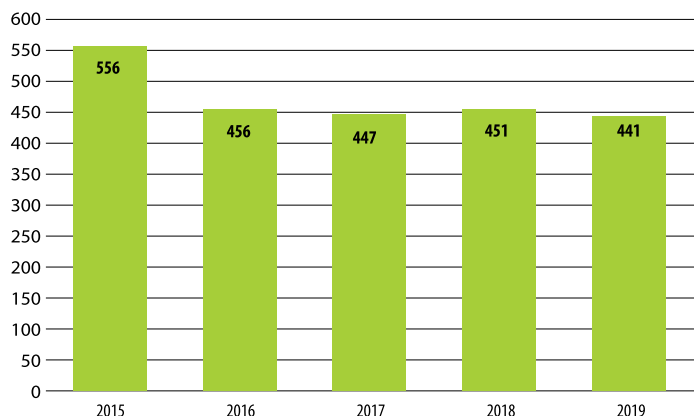
- brak aktualnego spisu chemicznych substancji/ mieszanin niebezpiecznych, substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie – 62 przypadki;
- nieprawidłowe oznakowanie – 7 przypadków, zakwestionowano oznakowanie dla 14 produktów;
- brak kart charakterystyki – 57 przypadków;
- nieprawidłowo sporządzone karty charakterystyki – 5 przypadków, zakwestionowano karty dla 19 produktów;
- nieprawidłowo oznakowane pojemniki, zbiorniki, rurociągi – 15 przypadków.

Produkty biobójcze

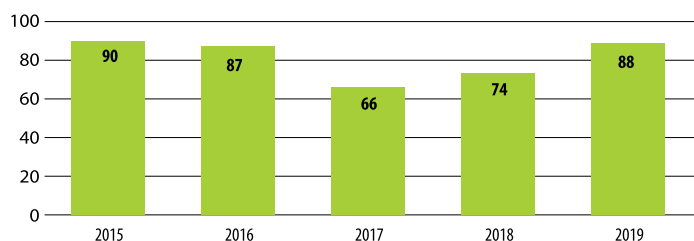
Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez G/PSSE i WSSE województwa warmińsko-mazurskiego w roku sprawozdawczym 441 podmiotów wprowadzało do obrotu produkty biobójcze, w tym 1 podmiot zobowiązany był do uzyskania zezwolenia na wprowadzanie tych produktów.

Ogółem przeprowadzono 88 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych zawierających substancje czynne wymienione w decyzjach Komisji Europejskiej o niewłaściwym niektórych substancji do załącznika I, IA lub IB dyrektywy 98/8/WE (głównie u podmiotów prowadzących

Liczba podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze w latach 2015-2019

Działania kontrolne w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych w latach 2015-2019

handel hurtowy i detaliczny) oraz 261 kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych.

Podczas kontroli nie stwierdzono naruszenie przepisów dotyczących produktów biobójczych.

W roku 2019 nie wystawiono decyzji dotyczących produktów biobójczych.

Prekursory narkotyków kat. 2 i 3

Na terenie województwa w 2019 r. prekursory narkotyków kategorii 2 i 3 wprowadzało do obrotu 57 podmiotów, w tym:

- prekursory kategorii 2 – 16 podmiotów;
- prekursory kategorii 3 – 53 podmioty.

Natomiast stosujących prekursory narkotykowe kategorii 2 i 3 zewidencjonowano – 250 podmiotów. Przeprowadzono łącznie 22 kontrole u wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków oraz 91 kontroli u stosujących. W 1 przypadku stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie prekursorów narkotykowych oraz wystawiono jedną decyzję.

Narażenie podczas pracy przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zewidencjonowano 35 firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o 8 zakładów. Firmy te funkcjonują na terenie 13 powiatów. Najwięcej firm zewidencjonowano

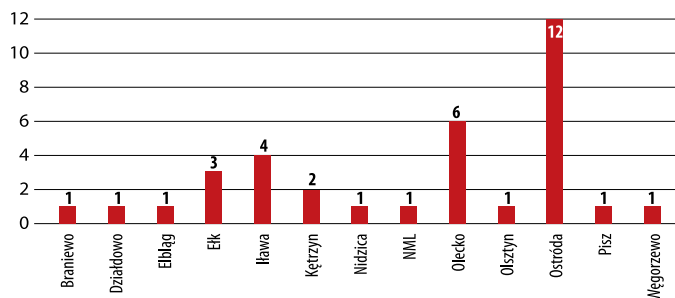
w powiecie ostródzkim (13), oleckim (6), iławskim (4), etckim (3) oraz kętrzyńskim (4).

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 8 kontroli w siedzibach firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest (w roku 2018 – 5 kontroli) oraz 11 kontroli w trakcie prowadzenia prac powodujących kontakt z azbestem.

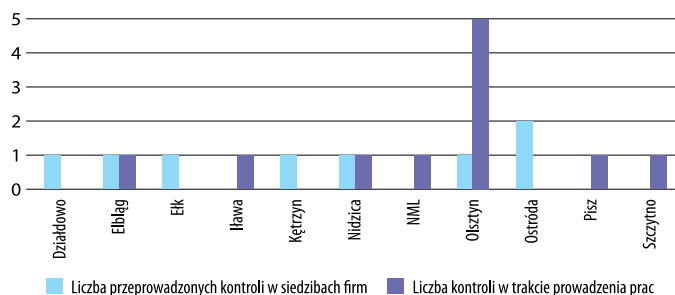
Kontrolole miały na celu sprawdzenie wymaganej dokumentacji w tym m. in. decyzji, programów gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, badań profilaktycznych pracowników, szkoleń w zakresie bhp, rejestru prac i pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych w miejscu pracy, oceny ryzyka zawodowego oraz sposobu składowania i zabezpieczenia odpadów.

Przy pracach związanych z zabezpieczaniem, usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest na terenie

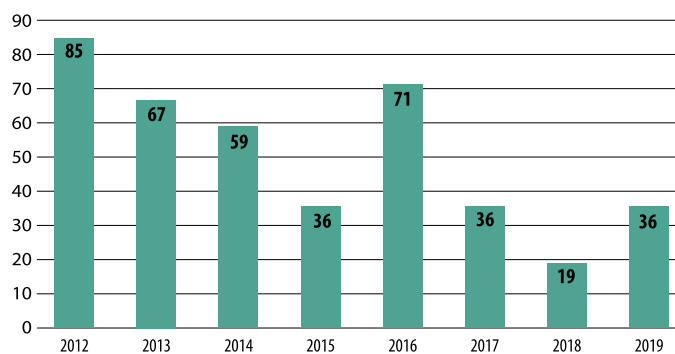
Liczba firmy zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem azbestu w woj. warmińsko-mazurskiego w 2019 r.

Liczba kontroli w siedzibach firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest oraz kontroli w trakcie prowadzenia prac powodujących kontakt z azbestem w woj. warmińsko-mazurskim w 2019 r.

Liczba zatrudnionych w warunkach narażenia na azbest

woj. warmińsko-mazurskiego zatrudnionych było w 2019 r. 36 osób (w 2018 r. 19 osób).

W 2019 r. przeprowadzono kontrole dotyczące przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem, w zakresie:

- zabezpieczania wyrobów zawierających azbest – 2 kontrole,
- usuwania wyrobów zawierających azbest – 7 kontroli,
- transportu wyrobów zawierających azbest – 5 kontroli.

Nadzór nad czynnikami biologicznymi

W województwie warmińsko-mazurskim narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne występuje w 2599 zakładach, co stanowi ponad 43 % wszystkich zakładów znajdujących się w ewidencji PIS województwa. W 2019 r. skontrolowano 556 zakładów, w których narażonych na oddziaływanie szkodliwych czynników biologicznych zaliczonych do gr. 2 zagrożenia jest ogółem 17218 osób, natomiast na czynniki biologiczne zaliczone do gr. 3 zagrożenia narażonych jest 10606 osób. Ogółem przeprowadzono 605 kontroli w zakresie zagrożeń biologicznych (w 2018 r. – 716 kontroli),

W związku ze stwierdzeniem naruszenia wymagań higieniczno-zdrowotnych PPIS województwa wydali 45 decyzji administracyjnych mających na celu usunięcie zaistniałych nieprawidłowości. Najwięcej osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne jest zatrudnionych w obiektach służby zdrowia (5804 osób), przetwórstwie spożywczym (3085 osób), przemyśle drzewnym (889 osób), rolnictwie (1162 osoby) i leśnictwie (1304 osoby) – są to branże dominujące w naszym województwie.

W roku sprawozdawczym WMPWIS na podstawie ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych wydał 2 opinie w formie postanowienia w zakresie warunków higieny pracy dla zakładów inżynierii genetycznej. Przeprowadzono 2 kontrole podmiotów, w których prowadzone będzie zamknięte użycie GMM kategorii 1 oraz zamknięte użycie GMO kategorii 1.

Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem obowiązków przez pracodawców

Zgodnie z wytycznymi do planu pracy w roku 2019 pion Higieny Pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa realizował temat związany z nadzorem nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych. Temat będzie kontynuowany również w 2020 r.

W roku 2019 skontrolowano 6 zakładów pracy stosujących leki cytostatyczne, w których narażonych na cytostatyki zawierające substancję czynną sklasyfikowaną jako rakotwórczą lub mutageną kat. 1A i 1 B było ogółem 285 osób (w tym 251 kobiet). W dwóch zakładach stwierdzono uchybienia sanitarno-

-higieniczne w zakresie stosowania leków cytostatycznych tj.: nie wyposażono pracowników w środki ochrony indywidualnej, brak oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej narażenie na leki cytostatyczne, nie przekazano do WMPWIS informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Choroby zawodowe

Jednym z ważniejszych elementów w działalności pionu higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kontrola warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Praca w warunkach szkodliwych lub niewłaściwy sposób wykonywania pracy mogą być przyczyną chorób zawodowych.

W województwie warmińsko – mazurskim dokonano 216 zgłoszeń dotyczących podejrzeń chorób zawodowych (w tym 1 zgłoszenie dot. WSSE I instancja), przeprowadzono 225 postępowań (w tym 2 postępowania zostało przeprowadzone przez WSSE I instancja), sporządzono 216 kart oceny narażenia zawodowego i przeprowadzono 90 wizytacji w ramach postępowań wyjaśniających dot. chorób zawodowych.

Wydano w sumie 196 decyzji, z czego:

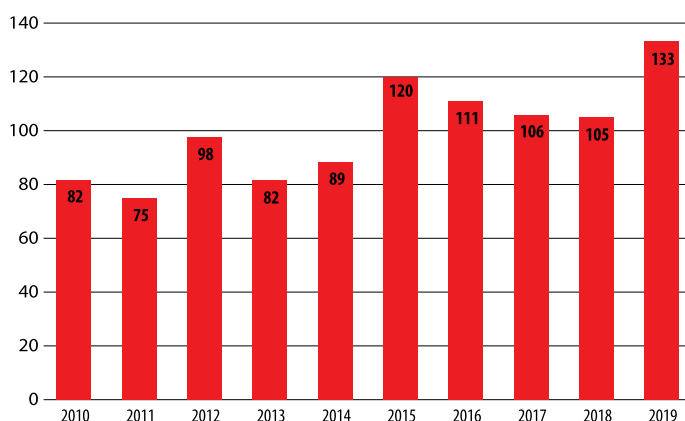
- 134 decyzje stwierdzające choroby zawodowe;
- 59 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej;
- 3 decyzje umarzające postępowanie.

Ponadto PPIS wydali 63 postanowienia dotyczące chorób zawodowych.

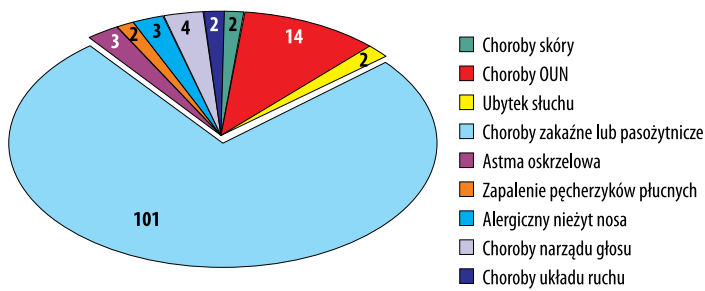
Wydane postanowienia dotyczyły: 38 postanowień o zawieszeniu postępowania, 24 o wznowieniu postępowania oraz 1 postanowienie dotyczyło odmowy sporządzenia przez organ i przesłania uwierzytelnionych odpisów dokumentów znajdujących się w aktach sprawy.

W 2019 r. do W-MPWIS wpłynęło 11 odwołań od decyzji PPIS (w tym 5 odwołań złożyły osoby, których dotyczyło postępowanie w sprawach chorób zawodowych, 6 odwołań złożyły zakłady

Liczba chorób zawodowych stwierdzonych w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2010-2019

Struktura chorób zawodowych stwierdzonych w woj. warmińsko-mazurskim w 2019 r.

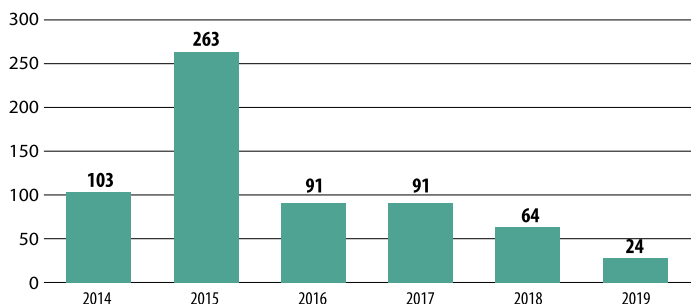
pracy). W związku ze złożonymi odwołaniami od decyzji PPIS dot. chorób zawodowych – W-MPWIS w 2019 r. wydał 7 decyzji utrzymujących w mocy decyzje I instancji, 4 decyzje uchylił w całości i przekazał do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. Ponadto do W-MPWIS wpłynęło 1 zażalenie na postanowienie PPIS o odmowie sporządzenia przez organ i przesłania uwierzytelnionych odpisów dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, które w wyniku rozpatrzenia zostało przez WMPWIS uchylone do ponownego rozpoznania.

W roku 2019 wpłynęły 3 skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie. WSA w Olsztynie w 2 przypadkach oddalił skargi na decyzje WMPWIS, a 1 decyzja została uchylona. Od tego wyroku WMPWIS złożył skargę kasacyjną do Naczelnego Sadu Administracyjnego.

Wśród stwierdzonych chorób zawodowych w 2019 r. (133) podobnie jak w latach ubiegłych dominują choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa – 101 przypadków (75,9%), w tym odnotowano 96 przypadków zawodowych zachorowań na boreliozę (głównie u rolników – 68 przypadków, pracowników leśnych – 21 przypadków, 7 przypadków dot. innych grup zawodowych), 3 zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu (dotyczy rolników indywidualnych). Ponadto stwierdzono 1 przypadek WZW typu C oraz 1 przypadek gruźlicy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, niewiele w stosunku do wszystkich chorób zawodowych rejestrowanych w województwie warmińsko-mazurskim stwierdza się choroby zawodowe wywołane mierzalnymi czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy (w roku w 2015 – 4,1%, 2016 – 2,7%, w roku 2017 – 2,8%, w roku 2018 – ok. 1%, a w roku 2019 – 1,5%).

Liczba zgłoszonych zatruc środkami zastępczymi w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2014-2019

Z analizy chorób zawodowych wg rodzajów działalności gospodarczej wynika, iż najczęściej stwierdzano choroby w zakładach klasyfikowanych w PKD jako:

- rolnictwo (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową) – 77 przypadków (57,9%);
- leśnictwo i pozyskiwanie drewna – 24 przypadki (18%)

Nadzór nad środkami zastępczymi

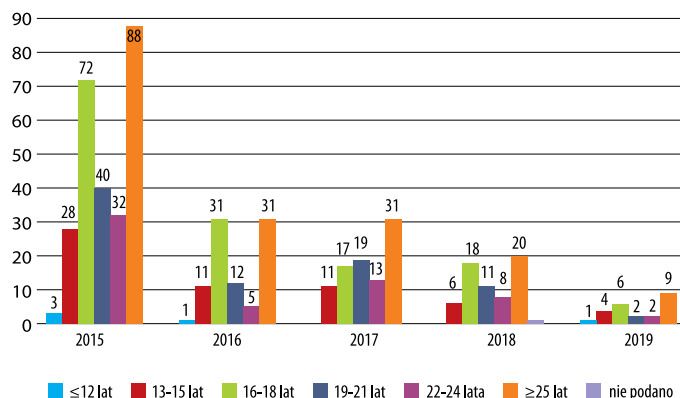
W 2019 r. na terenie województwa zgłoszono 24 przypadki podejrzeń zatruc substancjami psychoaktywnymi, tzw. dopalaczami (w 2018 r. – 64 przypadki) oraz jeden przypadek zgonu. Grupy wiekowe, w których najczęściej dochodziło do zatrucia i hospitalizacji to osoby w przedziale wiekowym od 16 do 18 lat oraz osoby powyżej 25 roku życia.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie woj. warmińsko-mazurskiego prowadzony jest stały monitoring obecności w obrocie środków zastępczych lub produktów, co do których zachodziło podejrzenie, że mogą być środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. W przypadku stwierdzenia wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wycofują je z obrotu, zakazują ich wprowadzania i nakazują ich zniszczenie oraz nakładają kary pieniężne w wysokości od 20 000 zł do 1 000 000 zł. W 2018 r. PPIS województwa na podstawie art. 52 a ust. 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nałożyli ogółem 1 karę pieniężną na kwotę 20 000 zł.

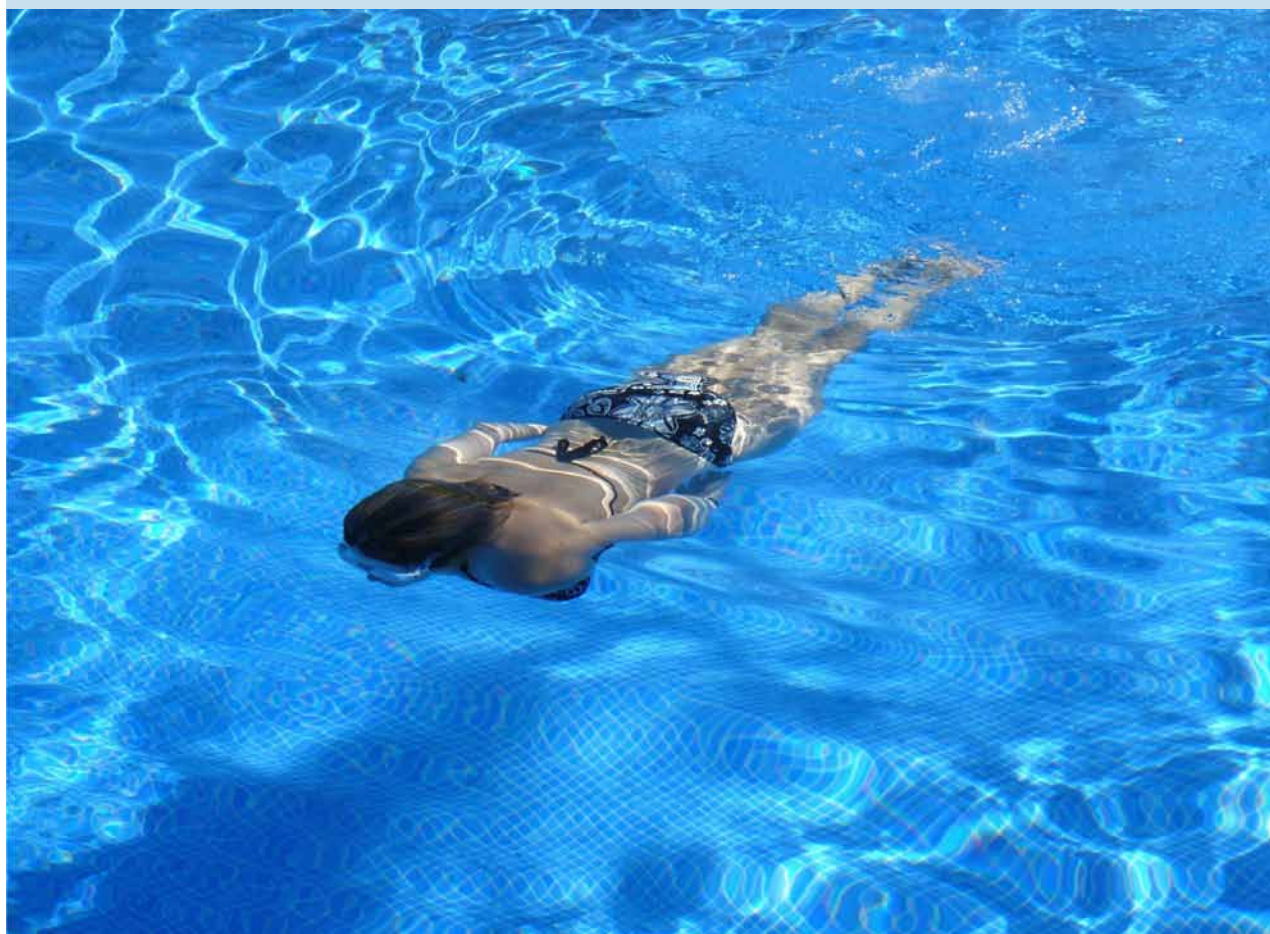
Od lipca 2017 r. wszystkie sklepy stacjonarne, w których oferowane były do sprzedaży tzw. dopalacze zostały zlikwidowane.

Dzięki intensywnej współpracy Policji, Prokuratury oraz Służby Celnej z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko-mazurskiego wszczynano postępowania w przedmiocie wstrzymania wprowadzania do obrotu/ wycofania z obrotu/ zniszczenia zabezpieczonych środków zastępczych oraz nałożenia kary pieniężnej w stosunku do osób fizycznych, w posiadaniu których znajdowały się ww. produkty.

Liczba zgłoszonych zatruc środkami zastępczymi wg. grup wiekowych w latach 2015-2019

Higiena komunalna

Kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w obiektach użyteczności publicznej, w tym w obiektach związanych z wypoczynkiem oraz sprawowanie nadzoru nad jakością wody, zarówno tej przeznaczonej do spożycia przez ludzi jak i wody wykorzystywanej do rekreacji wodnej – to zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie Higieny Komunalnej. Działania te są realizowane zgodnie z ustalonym rocznym planem kontroli.

Działalność kontrolna w obiektach nadzorowanych

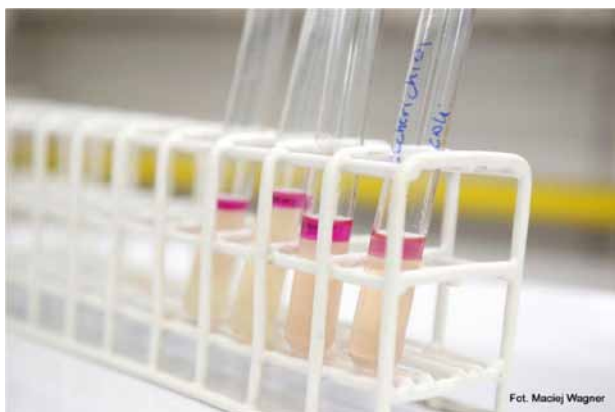
Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku pod nadzorem pionu higieny komunalnej znajdowały się 7484 obiekty użyteczności publicznej i usługowe, czyli o 569 obiektów więcej niż w roku 2018.

Obiekty te stanowią liczną i różnorodną grupę o zróżnicowanych wymaganiach sanitarnych. Do obiektów nadzorowanych zaliczamy min. ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, obiekty świadczące usługi noclegowe (noclegownie, hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska), obiekty świadczące usługi w zakresie pielęgnacji ciała (zakłady kosmetyczne i fryzjerskie, solaria, gabinety odnowy biologicznej, salony tatuażu), tereny rekreacyjne, dworce

(autobusowe, kolejowe, przystanie jednostek pływających), przejścia graniczne, cmentarze, zakłady pogrzebowe i inne. Przeprowadzane kontrole, obejmujące swoim zakresem przestrzeganie przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego w obiektach, w większości przypadków nie wykazały zaniedbań sanitarno-porządkowych. Spośród skontrolowanych 4591 obiektów niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny i sanitarno-techniczny stwierdzono w 173. Obiekty te stanowiły 3,77% ogółu skontrolowanych czyli porównywalnie jak w roku ubiegłym (4%).

Baza noclegowa

Liczną grupę obiektów nadzorowanych, bo aż 1262 stanowią obiekty wchodzące w skład bazy noclegowej naszego

województwa. W 2019 r. było to: 133 hotele, 8 moteli, 62 pensjonaty, 1 dom wycieczkowy, 35 kempingów, 91 schronisk młodzieżowych i pól biwakowych oraz 932 inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie.

Skontrolowano 823 obiekty, co stanowi 65 % obiektów objętych ewidencją. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego placówek świadczących usługi hotelarskie były: gospodarka wodno-ściekowa i postępowanie z odpadami komunalnymi, sprawność wentylacji pomieszczeń, stan sanitarno-techniczny obiektu oraz wyposażenie pokoi noclegowych, sanitariatów i ciągów komunikacyjnych, postępowanie z bielizną (pranie i przechowywanie) oraz utrzymanie właściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiekcie. Standard skontrolowanych obiektów jest zadowalający. Obiekty, w których stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny i sanitarno-higieniczny stanowiły 1,7 % wszystkich obiektów bazy noclegowej skontrolowanych w roku sprawozdawczym. W porównaniu z rokiem poprzednim jest to wynik o prawie 2 % lepszy.

Obiekty świadczące usługi w zakresie pielęgnacji ciała

Najlichnieszą grupę obiektów objętych nadzorem, bo aż 2443 stanowią te świadczące usługi w zakresie pielęgnacji ciała i włosów:

- zakłady fryzjerskie – 1214
- zakłady kosmetyczne – 801
- zakłady tatuażu – 39
- zakłady odnowy biologicznej – 210
- inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z tych usług – 179

W porównaniu do roku ubiegłego liczba obiektów objętych nadzorem sanitarnym zwiększyła się o 131.

Podczas kontroli w obiektach szczególną uwagę zwracano na wdrażanie i stosowanie odpowiednich procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. Procedury te powinny regulować sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji oraz sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.

Standard obiektów, w których świadczone są usługi w porównaniu do roku ubiegłego pozostawał na podobnym poziomie. Kontrole przeprowadzone w 1884 obiektach wykazały, że w około 6% z nich stwierdzono nieprawidłowości z zakresu spełnienia wymogów sanitarno-technicznych i sanitarno-higienicznych. Najczęściej kwestionowano stan sanitarno-higieniczny w obiekcie oraz niewłaściwe stosowanie procedur dotyczących sposobu postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek.

Środki transportu publicznego

Mając na uwadze obowiązek zapewnienia właściwych warunków sanitarnych do przewozu osób, pracownicy państwowej inspekcji sanitarnej skontrolowali 126 środków transportu publicznego, w tym 26 statków i promów pasażerskich żeglugi śródlądowej, 7 tramwajów i trolejbusów, 82 autobusy komunikacji publicznej, 11 autobusów turystycznych oraz 31 wagonów w pociągach pasażerskich. Ponadto skontrolowano 101 środków transportu służących do świadczenia usług w zakresie przewozu bielizny i szczątków ludzkich. W zakresie przeprowadzonych kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zapewnienia właściwych warunków w środkach transportu.

Bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej

Okres letni to czas organizacji wielu imprez masowych o charakterze artystycznym i sportowym. Na wniosek organizatorów imprez masowych właściwi terenowo Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni opiniowali pod względem sanitarnym zabezpieczenie imprez, zarówno tych odbywających się na świeżym powietrzu jak i wewnątrz budynków, oraz wydawali decyzje zezwalające na prowadzenie działalności gastronomicznej i handlowej środkami spożywczymi w trakcie ich trwania. W 2019 roku PPIS w województwie wydali 165 opinii na organizację imprez masowych. Nie wydano opinii negatywnych.

Priorytetowymi zagadnieniami uwzględnianymi przy opiniowaniu imprez pod kątem zabezpieczenia warunków sanitarnych są: zaopatrzenie w wodę, usuwanie nieczystości płynnych, usuwanie nieczystości stałych oraz warunki prowadzenia działalności handlowej i gastronomicznej.

Wzorem lat ubiegłych PPIS przeprowadzali wybiórczo kontrole imprez w trakcie ich trwania, w zakresie swojej właściwości. W 2019 roku przeprowadzono 43 kontrole imprez w trakcie ich trwania. Drobne nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 1 imprezy w powiecie etckim. Podczas sprawowania nadzoru nad przebiegiem imprez masowych PPIS z terenu województwa stosują się zarówno do obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa jak i do zaleceń Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczących zintensyfikowania działań zmierzających do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa uczestnikom

impres masowych oraz określającym zasady postępowania w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości w tym zakresie.

Wiele imprez masowych organizowanych jest cyklicznie od kilku lat i odbywają się one w tych samych obiektach, systematycznie kontrolowanych przez służby sanitarne. Organizatorzy imprez mają opracowane strategie działania i w związku z tym imprezy te przebiegają w większości przypadków bez zastrzeżeń.

Cmentarze

Obszarem kontrolowanym przez pion higieny komunalnej są również miejsca pochówków.

W 2019 r. w ewidencji widniało 396 cmentarzy, spośród których skontrolowano 215, co stanowi 54% nekropolii objętych nadzorem. Przeprowadzone kontrole przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dotyczyły głównie utrzymania czystości i porządku na terenie nekropolii i w ich otoczeniu, postępowania w zakresie gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych, stanu technicznego ogrodzeń, zagospodarowania terenu cmentarnego, utwardzenia alejek, udostępniania urządzenia wodnego do czerpania wody na cele cmentarne. W większości cmentarze utrzymane były we właściwym stanie sanitarno-porządkowym i sanitarno-technicznym. Drobne nieprawidłowości stwierdzono na jednym cmentarzu (pow. giżycki).

Ponadto w 2019 roku PPIS wydali 1600 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok oraz skontrolowali 214 ekshumacji. Wydano również 236 postanowień na sprowadzenie z zagranicy/wywóz zwłok poza granice kraju.

Solaria

Sprawując bieżący nadzór sanitarny nad solariami, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawdzają również realizację przez kontrolowane podmioty zapisów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium. Ustawa, która weszła w życie w dniu 16 lutego 2018 r. ma na celu ochronę zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego, wydzielanego przez urządzenia wykorzystywane do naświetlania skóry, wywołujące efekt opalenizny.

Ustawa wprowadza całkowity zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nakłada obowiązek umieszczania w miejscu udostępniania solarium czytelnej i widocznej informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia, a także wprowadza zakaz reklamy i promocji usług w zakresie udostępniania solarium.

Według danych na koniec 2019 roku w ewidencji figurowały 123 obiekty świadczące usługi w zakresie opalania ciała, czyli o 8 mniej niż na koniec 2018 roku. W ciągu roku skontrolowano 104 obiekty, czyli 85 % ujętych w ewidencji.

Tylko w 1 obiekcie stwierdzono niedostosowanie się do zapisów obowiązujących przepisów w zakresie braku

umieszczenia w miejscu udostępniania solarium informacji o ryzyku w związku z korzystaniem z solarium.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Stałemu monitoringowi podlega również woda do spożycia pochodząca z urzędów służących zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę oraz urzędów indywidualnych, z których woda jest wykorzystywana w budynkach użyteczności publicznej, w ramach działalności gospodarczej lub przez podmioty działające na rynku spożywczym. Według danych na dzień 31 grudnia 2019 r. na terenie województwa woda do spożycia dla około 1,4 mln odbiorców dostarczana była 552 wodociągami oraz 111 ujęciami indywidualnymi będącymi pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Woda z nadzorowanych urządzeń wodociągowych jest systematycznie badana przez jednostki odpowiedzialne za jej jakość, w zakresie i z częstotliwością określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia, oraz przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Jednostkami odpowiedzialnymi za jakość wody podawanej w urządzeniach wodociągowych są producenci wody – przedsiębiorstwa wodociągowe, a także podmioty wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej, natomiast nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2019 roku oceny jakości wody wydawane były w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r, poz. 2294). W porównaniu z rokiem 2018, w 2019 r. zmniejszyła się liczba wodociągów, w stosunku do których wydano okresowe oceny o nieprzydatności wody do spożycia – z 40 wodociągów do 30.

W przypadku wydania przez organ PIS oceny o braku przydatności wody do picia, administratorzy wodociągów byli obligowani do zapewnienia odbiorcom wody dobrej jakości z innego, zastępczego źródła. W miejscowościach, w których istniała taka możliwość, urządzenia wodne były przełączane na zasilanie w wodę z innych wodociągów o dobrej jakości wody, jednak w większości przypadków odbiorcy wody mieli zapewnioną wodę zbeczkowozów lub/i wodę butelkowaną.

W związku z występowaniem przekroczeń parametrów mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych w wodzie do spożycia z nadzorowanych urządzeń wodnych, które nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie warmińsko-mazurskim na czas realizacji działań naprawczych przez właściciela wodociągu, wydały zgody na warunkowe korzystanie z wody z 94 urządzeń wodnych zaopatrujących w wodę około 170 tysięcy osób (w roku 2018 takie zgody wydano w stosunku do 122 urządzeń wodnych).

W sytuacji wydania decyzji zarówno o braku przydatności wody jak i o jej warunkowym dopuszczeniu, odbiorcy wody byli o tym fakcie informowani za pomocą komunikatów opracowywanych przez organy PIS.

Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpielii

W sezonie letnim 2019 podobnie jak w latach ubiegłych monitorowano jakość wody w zgłoszonych kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii.

W 2019 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego uchwałami rad gmin zostały wyznaczone 43 kąpieliska z czego działalność rozpoczęło 38. Liczba kąpielisk zwiększyła się nieznacznie z 34 w 2018 roku do 38 w 2019 roku. Podobnie zwiększyła się liczba miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii z 46 do 62. W sezonie letnim 2019 wystąpiły niepokojące zjawiska likwidacji lub zawieszenia działalności kąpielisk, a także nierozpoczęcia sezonu pomimo istnienia kąpieliska. Sytuacja taka miała miejsce w następujących przypadkach: 2 kąpieliska w Olsztynie, 1 kąpielisko w Węgorzewie, 1 kąpielisko w Bogaczewie, 1 kąpielisko w Olecku.

W 2019 r. WMPWIS wydał 14 komunikatów informujących o jakości wody w kąpieliskach i miejscach do kąpielii. Informacje były sukcesywnie zamieszczane w serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz na stronie internetowej WSSE w Olsztynie.

W przypadku 3 kąpielisk (powiat nidzicki i gołdapski) wystąpiły krótkotrwałe zakwity sinic, wskutek czego PPIS wydali stosowne decyzje administracyjne oraz komunikaty informujące o zakazie kąpielii.

Zakwit jest to duże zagęszczenie komórek glonów w zbiorniku

wodnym, powodujące zmianę barwy wody na kolor zielony, czerwony lub pomarańczowy w zależności od barwników zawartych w poszczególnych gatunkach glonów, a także zmianę zapachu wody (zapach trawiasty, rybny, nasturcjowy, ogórkowy, stęchły).

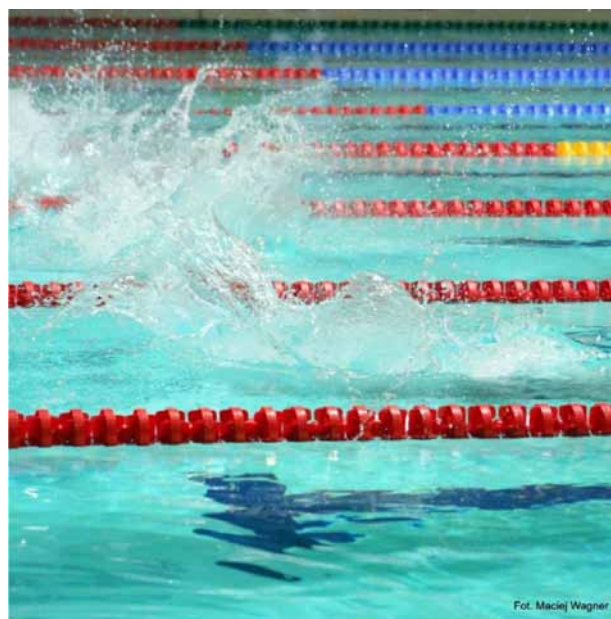
Podczas zakwitu sinic niebezpieczeństwo dla zdrowia osób korzystających z kąpielii stanowią produkowane przez nie toksyny. U osób wrażliwych, w wyniku kontaktu z toksynami, mogą wystąpić podrażnienia i zmiany skórne, np.: rumień, wysypka grudkowata, pokrzywka, świąd skóry, zapalenia spojówek, a w przypadku połknięcia wody również dolegliwości ze strony układu pokarmowego – zatrucia pokarmowe i wymioty. Należy pamiętać, aby nie korzystać z kąpielii w zbiornikach wodnych, w których zauważymy zmianę barwy i zapachu wody, gdyż można przypuszczać, że doszło tam do nadmiernego rozwoju sinic. Tylko kąpiel w miejscach do tego przeznaczonych (kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii) daje pewność, że woda w nich jest systematycznie nadzorowana i badana oraz nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla kąpiących się tam osób.

Pływalnie

W 2019 roku organy PIS sprawowały nadzór nad 61 pływalniami i basenami w 17 powiatach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Nadzorowane obiekty dysponują 210 nieckami do pływania i kąpielii.

Wymogi jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016). Rozporządzenia określa: wymagania jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach, częstotliwość pobierania próbek wody, metodyki referencyjne analiz i sposób oceny jakości wody oraz sposób informowania ludności o jakości wody.

W myśl zapisów rozporządzenia, jakość wody powinna być kontrolowana przez zarządzającego pływalnią z czę-

stotliwością i w zakresie określonym w przepisach. Organy PIS dokonują natomiast zbiorczej oceny rocznej, popartej również badaniami jakości wody, czy woda na pływalni odpowiada wymaganiom sanitarnym.

W 2019 roku okresowe przekroczenia najwyższych dopuszczalnych wartości parametrów określonych w rozporządzeniu, to: chlor wolny, chlor związany, chloroform, Σ THM, utlenialność, pH, potencjał redox, mętność, azotany, *legionella* sp, *Escherichia coli*, *pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C, stwierdzono w 40 obiektach w powiatach: bartoszyckim, elbląskim, ełckim, giżyckim, iławskim, kętrzyńskim, lidzbarskim, oleckim, ostródzkim, szczycieńskim i olsztyńskim.

Ponadto w wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PIS w 2019 kontroli, nieprawidłowości w zakresie utrzymania właściwego stanu sanitarno-technicznego i sanitarno-higienicznego stwierdzono w 20 obiektach zlokalizowanych w 4 powiatach (giżyckim, olsztyńskim, ostródzkim, szczycieńskim). Administratorzy pływalni podejmowali działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości wody oraz stanu sanitarno-technicznego w obiektach.

Jakość wody ciepłej

Ze względu na zagrożenie jakie niesie dla zdrowia ludzi zanieczyszczenie wody ciepłej bakteriami *Legionella* zwraca się obecnie dużą uwagę na występowanie tych bakterii w instalacjach ciepłej wody i możliwość infekcji spowodowanej korzystaniem z urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny. Regularne badania i ocena wody ciepłej prowadzone są w podmiotach leczniczych całodobowych oraz obiektach opieki długoterminowej, a także na pływalniach. Badania wody przeprowadza się również po zgłoszeniu zachorowania, w tym zachorowania związanego z podróżą obcokrajowców. Europejski nadzór epidemiologiczny nad występowaniem legionellozowego zapalenia płuc prowadzi Europejska Sieć Nadzoru nad chorobą legionistów (ELDSNet) – koordynowana przez Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). Prowadzi wymianę informacji między krajami, w których wystąpiły zachorowania i krajami, w których mogłoby dojść do zakażenia. Punkt kontaktowy sieci ELDSNet w Polsce znajduje się w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego - Państwowym Zakładzie Higieny.

Bakterie *Legionella* są czynnikiem etiologicznym legionellozy, czyli choroby dróg oddechowych, zaliczanej do chorób zakaźnych. Do zakażenia dochodzi na skutek wdychania aerozolu powietrzno-wodnego zawierającego pączki *Legionella* sp. Zwiększone ryzyko infekcji występuje w szpitalach, w sanatoriach, domach opieki, a decydującym czynnikiem jest tu zmniejszona odporność pacjentów i mieszkańców.

Realizując obowiązek nałożony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dotyczący prowadzenia badań ciepłej wody użytkowej w kierunku oznaczania bakterii z rodzaju *Legionella*, w 2019 roku pobrano do badań 383

próbki wody ciepłej użytkowej. W 295 próbkach (co stanowi 77% zbadanych) jakość wody ciepłej odpowiadała wymaganiom mikrobiologicznym. W pozostałych zbadanych próbkach wody ciepłej stwierdzono obecność bakterii *Legionella* na poziomie przekraczającym wartość dopuszczalną. Osoby kierujące obiektami podejmowały działania naprawcze, które w większości wypadków skutkowały poprawą jakości wody, jednak problem dotyczący występowania bakterii *Legionella* w wodzie ciepłej nadal istnieje.

Sanitarna ochrona granic

Nadzór sanitarny nad przejściami granicznymi (czterema drogowymi: w Gronowie, Grzechotkach, Gołdapi i Bezledach; dwoma morskimi w Elblągu i Fromborku oraz jednym kolejowym w Braniewie) oraz Portem Lotniczym w Szymanach, prowadzi Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Elblągu.

W 2019 podobnie jak w latach ubiegłych międzynarodowy ruch pasażerski odbywał się tylko na drogowych przejściach granicznych w Gronowie, Grzechotkach, Bezledach i Gołdapi oraz lotniczym w Szymanach. Kontrolą objęto wszystkie przejścia graniczne przeprowadzając 17 kontroli.

W ciągu ostatnich lat wszystkie drogowe przejścia graniczne zostały zmodernizowane w związku z czym znacznie poprawiły się warunki odpraw pasażerskich i warunki pracy służb granicznych. Pomieszczenia sanitarne, zarówno dla osób przekraczających granicę, jak i dla obsługi na wszystkich przejściach zaopatrzone były w dostateczną ilość środków higieny oraz środków do utrzymania czystości i do dezynfekcji. Wszystkie przejścia drogowe wyposażone są w pomieszczenia sanitarne przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach przeznaczony jest do obsługi ruchu pasażerskiego zarówno na kierunkach krajowych jak i międzynarodowych, a także lotów biznesowych. Pasażerom i personelowi zapewniono dostateczną liczbę ustępów. Port Lotniczy zaopatrywany jest w wodę z wodociągu sieciowego w Szymanach, o kontrolowanej jakości wody, a nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej.

Bezpieczeństwo żywności i żywienia

16356 zakładów, w tym 15970 obiektów żywnościowo-żywnieniowych oraz 386 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością objętych zostało nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 r.

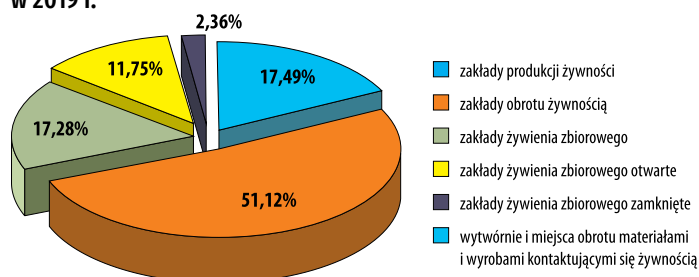
WSSE w Olsztynie kontrolowała w nich przestrzeganie przepisów określających wymagania sanitarno-higieniczne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności podczas produkcji, magazynowania, transportu i obrotu środkami spożywczymi oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Kontrole żywności i żywienia

W nadzorowanych zakładach żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością kontroli poddano 7028 obiektów i przeprowadzono w nich 11554 kontrole sanitarne, w tym 960 kontroli interwencyjnych. W wyniku ww. kontroli sporządzono 11554 protokoły. W celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-higienicznego i usunięcia nieprawidłowości wydano 1814 decyzji administracyjnych (w 2018 r. – 1898), w tym 7 decyzji unieruchomienia bądź przerwania działalności całego lub części zakładu. Decyzje o unieruchomieniu zakładu lub przerwaniu produkcji wydano w odniesieniu do: zakładów produkcji żywności – 1

decyzją; zakładów obrotu żywnością – 2 decyzje; zakładów żywienia zbiorowego otwartego – 4 decyzje.

Procentowy udział poszczególnych obiektów objętych nadzorem w 2019 r.

Na osoby winne zaniedbań sanitarnych nałożono 883 mandaty karne na łączną kwotę 213 200 zł (w 2018 r. odpowiednio 872 na kwotę 194 200 zł).

Kierując się oceną ryzyka szczególnym nadzorem obejmowano zakłady, które w latach poprzednich wykazywały niewłaściwy stan sanitarny oraz te, które produkują wyroby stwarzające największe zagrożenie o dużym znaczeniu populacyjnym tzn.: zakłady produkujące żywność gotową do spożycia (m.in. ciastkarnie, zakłady garmażeryjne) i zakłady żywieniowe.

Wśród zagadnień tematycznych realizowanych w 2019 r. dużo uwagi poświęcono m.in.:

- nadzorowi nad podmiotami prowadzącymi produkcję pierwotną, RHD oraz dostawy bezpośrednio w aspekcie warunków sanitarnych produkowanej i sprzedawanej żywności oraz egzekwowania dokumentacji dot. traceability – w przypadku produkcji pierwotnej;
- nadzorowi nad sposobem i poprawnością zagospodarowania niesprzedanego towaru;
- nadzorowi nad warunkami sanitarno-higienicznymi bloków żywienia w placówkach letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży;
- nadzorowi nad obiektami bazy żywieniowej w ośrodkach wczasowo wypoczynkowych oraz obiektami żywnościowymi przy trasach i w miejscowościach turystycznych w okresie wakacyjnym ze szczególnym uwzględnieniem żywieniowych obiektów ruchomych/tymczasowych działających w trakcie okazjonalnych imprez;
- warunkom wprowadzania do obrotu i jakości zdrowotnej suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia oraz środków spożywczych wzbogacanych;
- wzmożonym działaniom prowadzonym w związku z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie RP na rzecz łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem tej choroby.

Po dokonaniu oceny poszczególnych tematów stwierdzono, iż niezbędna jest kontynuacja działań w zakresie większości ww. zagadnień.

Stan sanitarny zakładów

Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu

z żywnością przeprowadzana była na podstawie jednolitych kryteriów tzw. arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ocenę negatywną otrzymują zakłady, w których stwierdzone są odstępstwa od wymagań istotnych dla bezpieczeństwa żywności. W 2019 r. w oparciu o powyższe kryteria 14 zakładów zostało ocenionych jako niezgodne z wymaganiami (w 2018 r. – 11 obiektów).

Analizując ww. dane można stwierdzić, iż zakłady ocenione jako niezgodne z wymaganiami stwierdza się incydentalnie, gdyż stanowią 0,41% wszystkich skontrolowanych obiektów na podstawie arkusza oceny (w 2019 r. – 0,28%).

W 2019 r. najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami w zakładach sektora spożywczego były:

- niewłaściwy stan techniczno-sanitarny pomieszczeń zakładów, wyposażenia i sprzętu;
- niewłaściwy stan higieniczny pomieszczeń zakładów;
- niewłaściwe warunki przechowywania żywności nietrwałej mikrobiologicznie oraz brak segregacji w urządzeniach chłodniczych;
- brak identyfikowalności wprowadzanych do obrotu środków spożywczych;
- brak właściwie zorganizowanej i udokumentowanej kontroli wewnętrznej, w tym opracowanych instrukcji i procedur dotyczących GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP;
- zaniedbania w zakresie przestrzegania dobrych praktyk higienicznych.

Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywieniowych można uznać za zadowalający. Jednakże w związku z powtarzającymi się nieprawidłowościami stwierdzanymi w ww. obiektach należy dążyć do zwiększenia świadomości przedsiębiorców sektora spożywczego w obszarze bezpieczeństwa żywności. W dalszym ciągu niezbędna jest kontynuacja działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w kwestii wyeliminowania najczęściej występujących uchybień w nadzorowanych zakładach, aby produkowana i wprowadzana do obrotu żywność nie stwarzała zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

Jakość środków spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

Podstawą podejmowania działań w zakresie jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością jest *Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej* na dany rok opracowany przez Głównego Inspektora Sanitarnego we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Plan zawiera kierunki, zakresy badań, grupy i podgrupy asortymentu z podziałem na liczbę próbek zaplanowanych do pobrania przez poszczególne województwa.

Realizacja badań w zakresie ww. planu jest bardzo istotnym i obligatoryjnym do realizacji elementem funkcjonowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jako znaczącego organu w Polsce, działającego w obszarze bezpieczeństwa żywności i żywienia,

Tabela 1. Jakość zdrowotna środków spożywczych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2017-2019

Rok	Środki spożywcze							
	razem		w tym:					
			krajowe		EU		importowane	
	Próbki zbadane	Próbki zakwestionowane	Próbki zbadane	Próbki zakwestionowane	Próbki zbadane	Próbki zakwestionowane	Próbki zbadane	Próbki zakwestionowane
2017	3011	3,1%	2613	1,9%	220	8,6%	178	15,2%
2018	3189	3,5%	2789	2,7%	206	9,2%	194	11,3%
2019	3105	4,5%	2742	4,3%	174	4,6%	193	6,2%

również na rzecz europejskiego systemu bezpieczeństwa żywności. Przeprowadzając ocenę jakości zdrowotnej środków spożywczych wykonano badania próbek żywności należących do 26 grup asortymentowych w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych, biologicznych i fizycznych, parametrów fizyko-chemicznych, cech organoleptycznych i znakowania. Ponadto przeprowadzono kontrole tłuszczów smażalniczych w kierunku badania substancji migrujących z materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobierano wyroby z tworzyw sztucznych, przybory kuchenne z poliamidu, wyroby z melaminy, w tym z dodatkiem biosubstancji, lakierowane metalowe puszki, wyroby z poliwęglanu oraz ceramiczne i szklane. Niezależnie od ustalonego planu pobierano również próbki w przypadku wystąpienia podejrzenia niewłaściwej jakości żywności wprowadzanej do obrotu lub w ramach opracowywania ognisk zatruc pokarmowych.

W 2019 r. pobrano do badań laboratoryjnych i zbadano ogółem 3206 próbek (w 2018 r. – 3212) w tym:

- 3105 próbek żywności (2738 produkcji krajowej i 367 z importu + UE),
- 50 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (18 produkcji krajowej i 32 z importu + UE),
- 47 próbek wymazów sanitarnych,
- 4 próbki kontrolne posiłków.

W wyniku przeprowadzonych badań w roku ubiegłym zdyskwalifikowano w sumie 156 próbek (tj. 4,9% wszystkich zbadanych laboratoryjnie próbek), w tym:

- 139 próbek środków spożywczych (71 produkcji krajowej i 20 z importu + UE),
- 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (produkcja krajowa + import),
- 7 próbek wymazów sanitarnych,
- próbkę kontrolną posiłku pobraną w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego.

Odsetek próbek kwestionowanych w 2019 r. wzrósł o 1,4% w stosunku do roku wcześniejszego, jednak nadal utrzymuje się na niskim poziomie. Ponadto przeprowadzono 41 kontroli tłuszczów smażalniczych pod kątem zawartości związków polarnych w obiektach małej gastronomii i w ciastkarniach. Nie stwierdzono przekroczenia limitów zawartości substancji zanieczyszczających w tłuszczach stosowanych do smażenia ww. podmiotach.

W 2019 r. zbadano ogółem 3105 próbek środków spożywczych, z których 4,5% nie spełniało obowiązujących wymagań jakości zdrowotnej (w 2018 r. odpowiednio 3189 próbek i 3,5%). Zakwestionowano nieznacznie większy odsetek próbek pochodzenia krajowego (wzrost o 1,6%). Natomiast odsetek próbek importowanych oraz wyprodukowanych w Unii Europejskiej zdyskwalifikowanych za niewłaściwą jakość zdrowotną uległ obniżeniu (odpowiednio o 5,1% i 4,6%).

W 2019 r. nastąpiła poprawa jakości zdrowotnej w grupach:

- ryby, owoce morza i ich przetwory,
- ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne,
- owoce,
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia,
- suplementy diety.

Jednocześnie w niektórych asortymentach żywności stwierdzono zwiększenie odsetka zdyskwalifikowanych próbek:

- mięso, podroby i przetwory mięsne,
- drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory,
- mleko i przetwory mleczne,
- wyroby cukiernicze i ciastkarskie,
- warzywa (w tym strączkowe),
- grzyby,
- wody mineralne i napoje bezalkoholowe,
- majonezy, musztardy, sosy,
- zioła, przyprawy,
- kawa, herbata, kakao, herbatki owocowe i ziołowe.

W roku 2019 nie kwestionowano produktów z grupy:

- miód i produkty pszczelarskie, orzechy (w tym arachidy),
- napoje alkoholowe (w tym wyroby winiarskie),
- ocet,
- tłuszcze roślinne,
- ziarna roślin oleistych,
- koncentraty spożywcze,
- wyroby garmażeryjne,
- substancje dodatkowe i rozpuszczalniki ekstrakcyjne,
- sól spożywcza i jej zamienniki.

W 2019 r. pion bezpieczeństwa żywności i żywienia podejmował również działania związane z 8 ogniskami zatruc pokarmowych (w 2018 r. – 10).

W związku z powyższym pobrano do badań laboratoryjnych łącznie:

- 34 próbki wymazów sanitarnych, z czego 7 zakwestionowano głównie ze względu na przekroczenie dozwolonego limitu ogólnej liczby drobnoustrojów oraz bakterii z grupy coli,
- 6 próbek kontrolnych posiłków (w tym 2 w obiekcie będącym pod nadzorem PIS oraz 4 z mieszkań prywatnych), z czego 1 próbkę pobraną w obiekcie żywienia zbiorowego zakwestionowano z uwagi na stwierdzenie obecności bakterii *Staphylococcus aureus*, natomiast 2 próbki jaj pobrane w mieszkaniach prywatnych zakwestionowano z uwagi na stwierdzenie na powierzchni skorupki obecności pałeczek *Salmonella Enteritidis*
- 12 próbek środków spożywczych, próbek nie kwestionowano.

Europejski system wczesnego ostrzegania

W ramach europejskiego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt (RASFF) do Wojewódzkiego Punktu Kontaktowego przy Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Olsztynie w 2019 roku wpłynęło 97 powiadomień przesyłanych bezpośrednio z Krajowego Punktu Kontaktowego

Rapid Alert System for Food and Feed

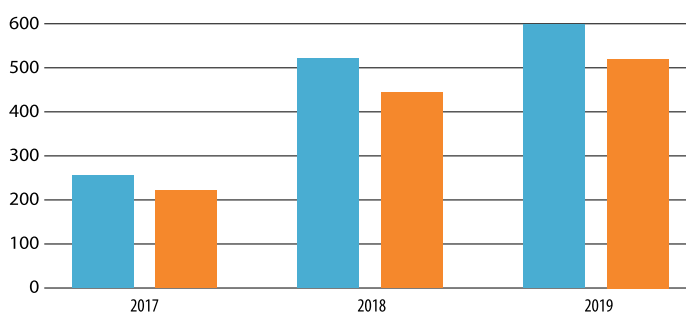
Systemu RASFF przy Głównym Inspektoracie Sanitarnym oraz za pośrednictwem Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych z terenu kraju. Powyższe powiadomienia były niezwłocznie przekazywane do właściwych Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych celem podjęcia stosownych działań. W celu wyeliminowania zagrożeń zgłoszonych w ramach Systemu RASFF organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie warmińsko-mazur-

skim prowadziły działania zgodne z ustawowymi kompetencjami, podejmowały również działania wyjaśniające i działania zaradcze adekwatne do stanu faktycznego oraz monitorowały procesy wycofywania przez przedsiębiorców kwestionowanych produktów. Każdorazowo postępowanie w takich przypadkach prowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą funkcjonowania Systemu RASFF. W związku z powyższym przeprowadzono 599 kontroli w 522 obiektach żywnościowo-żywnościowych oraz obiektach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością na podstawie otrzymanych 103 list dystrybucyjnych.

Powiadomienia zgłaszane do RASFF dzielą się na alarmowe, informacyjne oraz powiadomienia o odrzuceniu na granicy. Powiadomienia alarmowe – przesyłane są, gdy zidentyfikowana zostanie niebezpieczna żywność lub pasze i niezbędne jest podjęcie natychmiastowych działań w tym zakresie w innym państwie będącym członkiem sieci. Powiadomienia informacyjne – przesłane są, gdy zidentyfikowana zostanie niebezpieczna żywność lub pasze, jednak nie jest konieczne podjęcie natychmiastowych działań w tym zakresie w innym państwie będącym członkiem sieci, np. dlatego, że dany produkt nie jest już dostępny na rynku lub znajduje się jedynie na rynku kraju zgłaszającego powiadomienie. Powiadomienie o odrzuceniu na granicy oznacza powiadomienie o odrzuceniu partii, kontenera lub ładunku żywności lub paszy, o czym mowa w art. 50 ust. 3. lit. c rozporządzenia (WE) nr 178/2002. Dodatkowo gdy członek sieci posiada informacje związane z bezpieczeństwem żywności lub pasz, która nie może być zakwalifikowana jako powiadomienie, a która może być przydatna dla innych członków sieci, przekazuje informacje typu NEWS.

Wśród 97 powiadomień 57 stanowiły powiadomienia alarmowe (w 2018 r. – 56), 40 – informacyjne (w 2018 r. – 22). Dodatkowo odnotowano 3 powiadomienia typu NEWS, które dotyczyły uboju bydła, dla którego nie udokumentowano przeprowadzenia badania poubojowego, wprowadzenia dobrowolnego systemu certyfikacji dla przesyłek pistacji eksportowanych ze Stanów Zjednoczonych do UE, a także wzorów podpisu urzędników z Azerbejdżanu upoważnionych do podpisu świadectw zdrowia wydawanych na orzechy laskowe i produkty z nich pochodne. Natomiast nie odnotowano powiadomień o odrzuceniu na granicy. W stosunku do roku 2018 liczba otrzymanych powiadomień alarmowych

Działania przeprowadzone w ramach RASFF w latach 2017-2019

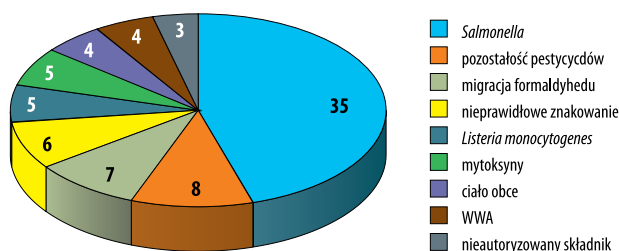
w 2019 roku była na podobnym poziomie, natomiast liczba powiadomień informacyjnych wzrosła dwukrotnie.

Spośród wszystkich powiadomień 85 dotyczyło żywności, a 12 wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Powodem kwestionowania było głównie:

- stwierdzenie obecności bakterii *Salmonella* w żywności – 35 powiadomień, głównie dotyczących produktów pochodzenia zwierzęcego,
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w warzywach, grzybach uprawnych oraz owocach – 8 powiadomień,
- stwierdzenie wysokiego poziomu migracji formaldehydu w naczyniach bambusowych przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 7 powiadomień,
- niewłaściwe znakowanie: produktów zbożowych (wykrycie glutenu w produktach bezglutenowych), koncentratu owocowego (niedeklarowany w składzie – dwutlenek siarki), orzeszków i pieprzu (niedeklarowany w składzie – gluten) oraz suplementu diety (niezadeklarowane w składzie – białka mleka) – 6 powiadomień,
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów mykotoksyn w zbożach produktach piekarniczych oraz w owocach suszonych – 5 powiadomień,
- wykrycie bakterii *Listeria monocytogenes* w produktach mięsnych i mlecznych – 5 powiadomień,
- obecność ciała obcego tj. kawałków metali i szkła oraz szypulek z jabłek w środkach spożywczych – 4 powiadomienia,
- przekroczenie dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w suplementach diety, oleju z konopi oraz w przetworach rybnych – 4 powiadomienia,
- stwierdzenie nieautoryzowanych składników nowej żywności tj. tetrahydrocannabinolu (THC) i cannabidiolu (CBD) w suplementach diety – 3 powiadomienia.

Do najczęściej występujących rodzajów zagrożeń otrzymanych za pośrednictwem powiadomień Systemu RASFF w 2019 r. należały zanieczyszczenia mikrobiologiczne: 46 zgłoszeń oraz zanieczyszczenia chemiczne: 35 zgłoszeń. W ubiegłym roku 72% wszystkich powiadomień, jakie wpłynęły do Wojewódzkiego Punktu Kontaktowego dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, 14% importowanych (głównie z Chin), a 14% towarów wyprodukowanych na obszarze Unii Europejskiej.

Najczęściej występujące zagrożenia w żywności i wyrobach do kontaktu z żywnością w 2019 roku – zgłaszane do Systemu RASFF

Graniczna kontrola sanitarna jakości zdrowotnej żywności

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zlokalizowanych jest pięć przejść granicznych, tj.: Bezledy, Gronowo, Braniewo, Gotdap oraz morskie w Elblągu (funkcjonujące od 2015 r.), nad którymi nadzór sprawuje wyłącznie Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu. W Bezledach funkcjonuje stały punkt granicznej kontroli sanitarnej. W 2019 r. PGIS w Elblągu wystawił ogółem 188 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych, w tym 129 dotyczących żywności oraz 59 materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W ramach granicznej kontroli sanitarnej Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni, na podstawie wniosków otrzymanych od przedsiębiorców, dokonywali oceny importowanych i eksportowanych partii towarów w miejscach docelowego przeznaczenia, zakładach oraz na placu przy Urzędzie Celnym.

W 2019 r. poddano granicznej kontroli sanitarnej łącznie 15 partii środków spożywczych pochodzących spoza Unii Europejskiej, w związku z tym wydano 4 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych. Nie odnotowano zgłoszeń do kontroli granicznej materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Asortyment żywności pochodzącej z importu to: ciastka, wafelki, rafinowany olej palmowy oraz wino. Oceniane produkty pochodziły z Izraela i Mołdawii.

Graniczna kontrola sanitarna obejmowała głównie kontrolę dokumentacji, oględziny towaru oraz kontrolę warunków transportu. W wyniku dokonanych oględzin nie występowały podejrzenia, co do jakości zdrowotnej przewożonej żywności, a przedstawiana przez importerów dokumentacja umożliwiała porównanie deklarowanej jakości zdrowotnej przywożonej z zagranicy partii towaru z przepisami prawnymi. W związku z tym nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych.

Ponadto PPIS wydali 158 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych oraz 99 dokumentów typu Health Certificate na łącznie 539 partii eksportowanej żywności: soki owocowe, napoje i nektary, dżemy, makarony, wyroby piekarnicze, ciastkarskie i cukiernicze, suplementy diety, warzywa mrożone, koncentraty spożywcze owocowe, półprodukt ziemniaczane (pellet), mąkę, dodatki do żywności oraz mieszanki aromatyczne i pekłujące do produkcji produktów mięsnych. W większości powyższe środki spożywcze eksportowano do krajów azjatyckich, jak również Afryki, Ameryki Północnej i Południowej oraz krajów Europy Wschodniej.

Wybrane zagadnienia żywienia zbiorowego

Ważnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych grup jak pacjenci szpitali oraz dzieci w szkołach i przedszkolach jest żywienie zbiorowe zamknięte. Warunki, w jakich odbywa się produkcja i obrót żywnością regulowane są przez obowiązujące przepisy prawa żywnościowego, natomiast organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad stanem higieniczno-sanitarnym w obiektach produkcji i obrotu żywnością. Ponadto jednostki badawczo-

-rozwojowe podległe Ministrowi Zdrowia (przede wszystkim Instytut Żywności i Żywienia) zgodnie z kompetencjami i bieżącym stanem wiedzy opracowują zasady racjonalnego żywienia, a także zalecane racje pokarmowe dla różnych zbiorowości.

Kontrole bloków żywienia w szpitalach

W 2019 r. nadzorem objęto 41 bloków żywienia w szpitalach (z których – 30 korzystało z usług firm cateringowych). W tych zakładach organy PIS przeprowadziły w sumie 62 kontrole sanitarne. W okresie wzmożonego nadzoru nad ww. obiektami skontrolowano w sumie 26 szpitali. Nieprawidłowości stwierdzono w 6 placówkach i dotyczyły najczęściej:

- niewłaściwego stanu techniczno-sanitarnego pomieszczeń, tj.: ścian, sufitów, podłóg,
- nieodpowiedniego stanu technicznego urządzeń i sprzętu wykorzystywanego w procesie produkcji żywności,
- nieokazania opracowanej i dostosowanej do potrzeb zakładu dokumentacji z zakresu GHP/GMP oraz systemu HACCP.

W związku z nieprawidłowościami sanitarno-higienicznymi, organy PIS wydały 4 decyzje nakazujące ich usunięcie.

Jakość żywienia w wybranych zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego

Ocenę sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzano metodą jakościowej i ilościowej oceny teoretycznej jadłospisów w oparciu o zasady racjonalnego żywienia i zasady prawidłowości układania jadłospisów oraz kierując się zalecanymi normami żywienia dla populacji polskiej. Ponadto żywienie dzieci i młodzieży w placówkach systemu oświaty oceniano na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia dzieci i młodzieży w tych jednostkach (tzw. rozporządzenia „sklepikowego”).

W 2019 r. badaniami objęto 598 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego, co stanowi 31% liczby zakładów w tej grupie. Przeprowadzono ocenę jakościową 605 jadłospisów oraz 86 zestawień dekadowych, które analizowano również pod kątem wartości energetycznej i zawartości składników odżywczych.

Żywienie odbiegające od zalecanych norm stwierdzono w 12,7% badanych zakładów (w 2018 r. – 7,2%, w 2017 r. – 8,3%), największy odsetek w grupach: stołówki w przedszkolach (w tym żywienie w systemie cateringowym), stołówki szkolne (w tym żywienie w systemie cateringowym), bloki żywienia w szpitalach (w tym żywienie w systemie cateringowym), bloki żywienia w domach opieki społecznej.

Uzyskane wyniki wskazują, że realizacja żywienia zbiorowego wciąż stwarza pewne trudności osobom odpowiedzialnym za jego organizację, gdyż wymaga przede wszystkim wiedzy

na temat zasad prawidłowego żywienia, zasad dotyczących układania jadłospisów, znajomości różnorodnych technik kulinarnych, ale także dobrej znajomości wartości odżywczej poszczególnych grup produktów spożywczych i umiejętności korzystania z norm żywienia dla danej grupy. W przypadku jadłospisów wymagających korekty, wydawano zalecenia mające na celu poprawę sposobu jakości żywienia, udzielano instruktażu i zobowiązywano podmioty prowadzące żywienie zbiorowe do podjęcia działań naprawczych. Ocenę sposobu żywienia przekazywano również do wiadomości jednostkom nadrzędnym lub dyrektorom podmiotów, w których żywienie realizowane było przez firmę cateringową. W większości skontrolowanych jednostek systemu oświaty nie odnotowano zastrzeżeń w zakresie sposobu żywienia, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania administracyjne.

W jednostkach systemu oświaty, oprócz oceny jakościowej jadłospisów dekadowych, w 2019 roku przeprowadzono również 55 kontroli, w trakcie których weryfikowano asortyment środków spożywczych oferowanych dzieciom i młodzieży w sklepikach szkolnych oraz udzielano wyjaśnień w tym zakresie. W większości skontrolowanych sklepików szkolnych sprzedawano odpowiedni dla dzieci i młodzieży asortyment środków spożywczych.

W 4 obiektach sprzedaż produktów zgodnych z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu „sklepikowym” egzekwowano na drodze postępowania administracyjnego.

Propagowanie zdrowego żywienia

Niewątpliwy wpływ na kształtowanie prawidłowej jakości żywienia, a tym samym właściwych nawyków żywieniowych młodych osób, miało wprowadzenie regulacji prawnych w tym zakresie. Pracownicy PIS przeprowadzili szereg szkoleń dotyczących zasad prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży oraz współpracowali z mediami. W 2019 r. Oddział Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia WSSE w Olsztynie uczestniczył w realizacji programu telewizyjnego „Smaczny temat”, produkowanego przez Telewizyjną Agencję Producentką TAP1, emitowanego na antenie TVP3 Olsztyn oraz na Internetowym Kanale Telewizyjnym www.warmiamazury.tv W każdym z odcinków zawarta jest porada eksperta, który wyjaśnia zasady zdrowego żywienia lub podpowiada jak świadomie dokonywać wyborów podczas zakupów spożywczych. Programy powstawały przy współpracy z WSSE. Poszczególne odcinki zostały udostępnione również na portalu internetowym YouTube i za pośrednictwem serwisu społecznościowego Facebook. Ponadto uczestniczono w cotygodniowych audycjach emitowanych na antenie Radia Olsztyn pt. „Jedzenie pod lupą”.

Nadzór nad żywnością prozdrowotną

W roku 2019 nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa żywności prozdrowotnej obejmujący suplementy diety,

Tabela 2. Zakres badań próbek żywności prozdrowotnej przeprowadzonych w 2019 r.

Kierunki badań	Ogółem	Zanieczyszczenia mikrobiologiczne	Zanieczyszczenia chemiczne	Gluten	Dozwolone substancje dodatkowe	Ocena znakowania
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia	272	150	76	11	4	158 (28 wybrane parametry + 130 znakowanie)
Suplementy diety	164	35	20	–	11	119 (95 wybrane parametry + 24 znakowanie)
Razem	436	185	96	11	15	277

środki spożywcze specjalnego przeznaczenia (żywność dla określonych grup) i żywność wzbogacaną sprawowany był m.in. poprzez wzmożone kontrole, działania akcyjne, realizację planu pobierania próbek, szybką wymianę informacji w ramach Systemu RASFF, który ma na celu wczesne ostrzeżenie przed żywnością stanowiącą zagrożenie dla zdrowia konsumenta oraz w ramach współpracy z innymi uprawnionymi organami urzędowej kontroli.

W 2019 r. w województwie warmińsko-mazurskim działalność prowadziło 6 wytwórni suplementów diety oraz 7 hurtowni suplementów diety. Zasady dobrej praktyki higienicznej (GHP) i/lub dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) wdrożono w 5 wytwórniach suplementów diety oraz 5 hurtowniach. System HACCP wdrożono w 5 zakładach produkcyjnych oraz 1 hurtowni suplementów diety. W 2019 roku przeprowadzono 13 kontroli w wytwórniach suplementów w wyniku których wydano 2 decyzje administracyjne oraz 4 w obiektach obrotu hurtowego suplementów diety.

Pod nadzorem PIS znajdowało się również 57 podmiotów prowadzących sprzedaż internetową „na odległość” żywności prozdrowotnej. W ramach wzmożonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną skontrolowano 417 stron internetowych, ze szczególnym uwzględnieniem własnych powiatów. W trakcie tych kontroli zwracano szczególną uwagę na reklamę i prezentację oferowanych środków. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania zgodnie z kompetencjami.

W obiektach znajdujących się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach wzmożonego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu żywności prozdrowotnej przeprowadzono 109 kontroli, podczas których sprawdzano warunki sprzedaży oraz oceniano znakowanie tych produktów. Zakres tematyczny kontroli obejmował najczęściej zagadnienia dotyczące poprawności prezentacji i reklamy oferowanych do sprzedaży produktów spożywczych. W trakcie powyższych działań kontrolnych nie kwestionowano produktów za nieprawidłowe znakowanie.

W ramach realizacji „Planu poboru próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w PIS w 2019 r.” oceniono bezpieczeństwo 436 próbek żywności prozdrowotnej. Kierunki badań oraz liczby próbek zbadanych w ww. zakresie przedstawia Tabela 2.

Za nieprawidłowe znakowanie zakwestionowano 2 próbki środków spożywczych specjalnego przeznaczenia (1 wybrane parametry i 1 znakowanie) i 22 próbki suplementów diety (20 wybrane parametry i 2 znakowanie). W 2019 roku zakwestionowano również 2 próbki żywności prozdrowotnej z uwagi na wyniki badań laboratoryjnych (1 suplement diety oraz 1 środek specjalnego przeznaczenia) z uwagi na stwierdzenie obecności niklu.

Ponadto zbadano 19 próbek wzbogacanych środków spożywczych w zakresie zgodności deklaracji producenta umieszczonej na etykiecie z rzeczywistym składem ilościowym produktów. W przypadku 4 próbek suplementów diety, w wyniku badań laboratoryjnych stwierdzono, że wartość mierzona dla zawartości białka, kwasów tłuszczowych omega – 3 i omega – 6 znajduje się poza limitem tolerancji dla wartości podanej na etykiecie.

W ramach Systemu RASFF podejmowano działania w związku z 9 powiadomieniami dotyczącymi żywności prozdrowotnej, głównie suplementami diety, w których stwierdzano m.in. obecność niedozwolonych i nieautoryzowanych substancji stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia konsumentów, przekroczenie dopuszczalnych poziomów WWA i niedeklarowane białko mleka.

Zgodnie z obowiązującymi prawem żywnościowymi, obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności spoczywa na przedsiębiorcach branży spożywczej.

Badania środowiskowe i żywności

Wdrożenie nowego wydania normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz opracowanie nowej dokumentacji zarówno Księgi Systemu Zarządzania jak i nowych procedur związanych z szacowaniem ryzyk i szans oraz oceny zgodności wyników – to główne wyzwania, przed jakimi stanęło Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności WSSE w Olsztynie w roku 2019.

Potwierdzenie kompetencji

We wrześniu 2019 r potwierdziliśmy swoje kompetencje jako laboratorium badawcze spełniające wymagania nowego wydania normy. Przeprowadziliśmy rewalidację szeregu metod badania żywności i wody dostosowując metodyki badań do Rozporządzeń Unijnych i Krajowych. Potwierdzaliśmy swoje kompetencje w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych. Na potrzeby prowadzonego nadzoru przez Oddziały Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie wykonaliśmy 9974 badania w tym 57518 oznaczeń w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody w miejscach przeznaczonych do kąpeli, wody w basenach i kontroli

warunków środowiska pracy. W ubiegłym roku uzyskaliśmy akredytację na oznaczanie mykotoksyn T2, HT2 w żywności, oznaczanie potencjału redox w wodzie oraz pobieranie próbek wody przeznaczonej do spożycia. Rozpoczęliśmy prace walidacyjne w zakresie oznaczania sporyszu i estrów 3 MCPD.

Zakład Inżynierii Genetycznej

Jesteśmy jedynym laboratorium w ramach inspekcji sanitarnej posiadającym zezwolenie na prowadzenie prac przy użyciu mikroorganizmów modyfikowanych genetycznie – GMM.

Ministerstwo Środowiska w 2019 roku nadało WSSE

w Olsztynie (Pracowni PCR Sekcji Badań Mikrobiologicznych Żywności, Przedmiotów Użytku) statutu Zakładu Inżynierii Genetycznej.

W Zakładzie Inżynierii Genetycznej WSSE w Olsztynie od 2020 roku prowadzone będą badania w kierunku wykrywania obecności wirusów WZW typu A oraz norowirusów NoV GI, GII w owocach miękkich oraz w warzywach liściastych (dla próbek z woj. warmińsko-mazurskiego, jak również dla próbek z innych województw).

Od szeregu lat, Pracownia PCR Sekcji Badań Mikrobiologicznych Żywności, Przedmiotów Użytku, w ramach inspekcji sanitarnej wykonuje badania w kierunku wykrywania obecności shigatoksycznych *Escherichia coli* STEC w kiełkach oraz w mięsie wołowym przy użyciu technik biologii molekularnej. Planujemy rozszerzenie badań o wykrywanie genów oporności u bakterii probiotycznych w suplementach diety.

Nowy sprzęt w laboratorium

Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności realizując zadanie „Zakup wyposażenia pomiarowego do monitorowania zanieczyszczeń środowiska” w 2019 r. korzystało z dofinansowania w wysokości 100 000 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Koszty kwalifikowane całości zadania wyniosły 315 207,53 zł. W ramach przyznanych środków kupiliśmy dwa chromatografy cieczowe, w tym jeden z detektorem fluorescencyjnym, do monitorowania zanieczyszczeń próbek środowiskowych i żywności wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA) i mykotoksynami (T2, HT2, sporysz).

W ramach dodatkowych środków przekazanych przez wojewodę warmińsko-mazurskiego, zrealizowaliśmy zakupy inwestycyjne – między innymi zakupiliśmy kriozamrażarkę do przechowywania szczepów, suszarkę do szkła oraz młynek do rozdrabniania próbek żywności.

Higiena dzieci i młodzieży

Nadzór sanitarny nad stałymi zakładami nauczania i wychowania (1524) oraz turnusami organizowanymi w trakcie ferii zimowych i letnich wakacji (ogółem 2048), to najważniejsze zadania, przed jakim stanął pion higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2019.

Kontrole placówek nauczania i wychowania

Spośród kontrolowanych podmiotów stałych największą liczbę stanowiły szkoły szczebla podstawowego i ponadpodstawowego (ogółem 684; z czego 431 szkół podstawowych, 34 licea ogólnokształcące, 10 ponadpodstawowych szkół zawodowych, 6 szkół specjalnych, 20 szkół policealnych i 183 zespoły szkół), przedszkola/inne formy wychowania przedszkolnego (420) oraz żłobki/kluby dziecięce (106). Z dniem 1 września 2019 r. w związku ze zmianą ustroju szkolnego zostały zlikwidowane gimnazja.

Zakres większości kontroli przeprowadzonych w nadzorowanych placówkach obejmował ocenę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w stosunku do pomieszczeń i używanego w nich sprzętu. W mniejszym stopniu były to kontrole sprawdzające oraz interwencyjne, będące wynikiem wniosków wpływających do Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

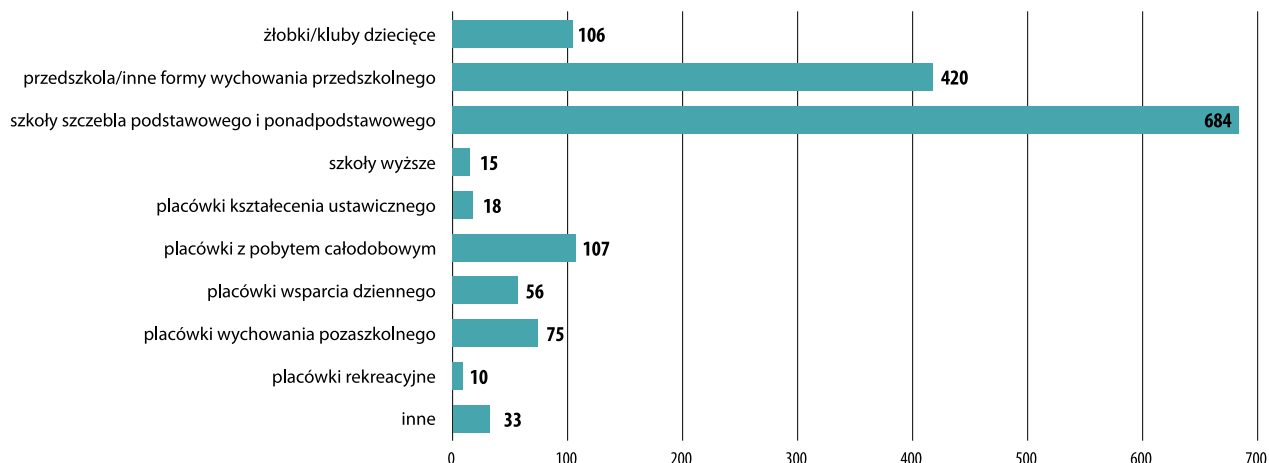
W roku 2019 pracownicy pionu higieny dzieci i młodzieży

Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 2800 kontroli, wydali 391 decyzji administracyjnych (386 w I instancji oraz 5 w II instancji) i 193 decyzje płatnicze. Nałożyli również 14 grzywn w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 1950 zł, wydali cztery postanowienia i trzy tytuły wykonawcze.

W porównaniu do roku 2019 stan techniczny placówek oświatowo-wychowawczych w naszym województwie polepszył się (w 2018 roku odnotowano 15 zakładów z niewłaściwym stanem technicznych, podczas gdy w roku 2019 było ich 11). Zmniejszyła się (o 6) liczba zakładów, w których jednocześnie stwierdzono niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny i techniczny (z 10 w roku 2018 do 4 w roku 2019). Również liczba podmiotów, w których stwierdzono niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny była niższa w porównaniu do roku 2018 (o 2).

W 12 podmiotach nie zachowano standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (w dziewięciu w roku 2018), a w 43 stwierdzono niewłaściwe warunki do utrzymania higieny (23 w roku 2018). 131 skontrolowanych placówek nie miało pod-

Stałe zakłady nauczania i wychowania pod nadzorem PIS woj. warmińsko-mazurskiego w roku 2019

łączenia do sieci kanalizacyjnej (151 w roku 2018). Większość z nich (114) dysponowała zbiornikami bezodpływowymi, zaś pozostałe posiadały własne oczyszczalnie ścieków.

Jednym z zadań realizowanych w roku 2019 przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej była analiza warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach województwa warmińsko-mazurskiego. Pod tym kątem skontrolowano 509 szkół wszystkich typów i stwierdzono, że większość (268) posiadała szkolny zespół sportowy z boiskiem lub bez boiska. Siedem szkół posiadało tylko salę gimnastyczną, 30 – salę zastępczą/rekreacyjną, a 43 wyłącznie boisko sportowe. Z kolei 33 szkoły miały do własnej dyspozycji salę gimnastyczną z boiskiem, 76 posiadało salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem, a 10 – salę gimnastyczną i salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem lub bez. Niekorzystnym zjawiskiem, na które należy zwrócić uwagę, jest fakt, że 44 szkoły w naszym województwie nie posiadały żadnej infrastruktury do prowadzenia lekcji w-f. Innym problem, z jakim borykały się 53 szkoły z terenu naszego województwa, było prowadzenie lekcji gimnastyki na korytarzach. Placówki, w których infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego nie była wystarczająca organizowały te zajęcia w oparciu o bazę innych podmiotów, i tak:

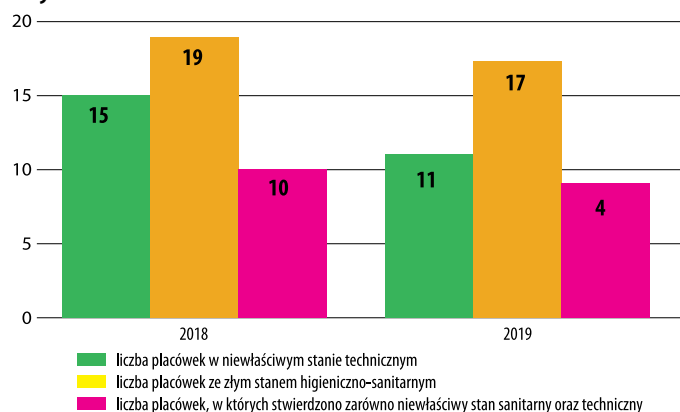
- 70 szkół wykorzystywało sale gimnastyczne innych placówek lub inne hale sportowe,
- 18 szkół organizowało zajęcia wychowania fizycznego w siłowniach i/lub w klubach fitness,
- uczniowie 115 szkół odbywali zajęcia wychowania fizycznego na basenach,
- 79 szkół organizowało zajęcia ruchowe na boiskach zewnętrznych bądź stadionach sportowych.

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego Państwowa Inspekcja Sanitarna analizowała również higienę procesu nauczania. Zagadnienie to realizowano dwutorowo – poprzez ocenę dostosowaniaumeblowania do wymagań ergonomii oraz analizę tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych. Aby proces nauczania – uczenia się był efektywny, należy dołożyć wszelkich starań mających na celu stworzenie optymalnych

warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych. Ma w tym pomóc m.in. właściwe zaprojektowanie i zestawienie miejsca nauki tzn. ławki i krzesła oraz dobór tego stanowiska do wzrostu użytkownika. Każdy z wymienionych elementów ma za zadanie kształtować właściwą sylwetkę ciała młodego człowieka oraz zapobiegać powstawaniu wad postawy. W 2019 roku pracownicy pionu higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili ocenę dostosowania umeblowania do wymagań ergonomii w 154 placówkach działających w ramach systemu oświaty (tj. w 74 przedszkolach, 66 szkołach podstawowych oraz 14 zespołach szkół). Analizie poddano 4928 stanowisk nauki przedszkolaków oraz 10192 miejsc nauki uczniów. Żle zestawione bądź niedostosowane do wzrostu meble stwierdzono w 14 przedszkolach (67 stanowisk), 13 szkołach podstawowych i czterech zespołach szkół (łącznie 292 stanowiska). Ogółem na 15120 ocenionych miejsc do nauki odnotowano 359 stanowisk niedostosowanych do wymagań ergonomii, co stanowi tylko 2,37%. W roku 2018 odsetek ten był nieznacznie wyższy i wynosił 2,96%.

Poza dostosowaniem umeblowania do wzrostu ucznia w szkołach naszego województwa analizowano sposób ułożenia tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych. Oceną objęto 327 szkół, w których sprawdzono 4100 tygodniowych

Stan sanitarno-techniczny stałych zakładów nauczania i wychowania w latach 2018-2019

planów lekcji. Dla porównania w roku 2018 taką analizę przeprowadzono w 408 szkołach, gdzie ocenie poddano 4458 tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych. W roku 2018 plany zajęć dla uczniów nieprawidłowo ułożyło 37 szkół (problem dotyczył 299 oddziałów). W roku 2019 złe plany lekcji odnotowano w 49 szkołach w 322 oddziałach.

Warmińsko-Mazurskie to region o wysokich walorach przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych, a popularność turystyki żeglarskiej, kajakarskiej, pieszej, rowerowej, jeździeckiej i wędkarskiej oraz dobra baza dla rozwoju turystyki powoduje, że rokrocznie w okresach wolnych od nauki szkolnej w wielu miejscach odbywa się organizo-

wany wypoczynek dla dzieci i młodzieży. Dla pracowników naszej instytucji jest to okres wzmożonej pracy, która ma na celu przygotować obiekty na przyjęcie zorganizowanych grup wypoczywających i zapewnić w nich właściwe warunki pobytu wczasowiczom. W roku 2019 na terenie województwa zarejestrowano 2048 zgłoszeń o zamiarze organizacji wypoczynku, podczas gdy w roku 2018 było ich 1869. Większość z nich (tzn. 1784) zorganizowano latem, pozostałe (264) odbyły się podczas ferii zimowych. Należy przy tym dodać, że w porównaniu do roku 2018 odnotowano wzrost liczby osób (o 6146), które w okresach wolnych od nauki skorzystały z wypoczynku zorganizowanego na terenie naszego województwa.

Na turnusach wypoczynkowych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili ogółem 1058 kontroli (170 w ferie zimowe; 888 w letnie wakacje). W wyniku naszych działań stwierdzono 35 miejsc, w których nie zapewniono właściwych warunków zakwaterowania i żywienia. Konsekwencją tego stanu było nałożenie przez pracowników higieny dzieci i młodzieży; higieny żywności żywienia i przedmiotów użytku oraz higieny komunalnej 27 mandatów na łączną kwotę 5300 zł. Na poprawę stanu obiektów, w których organizowany był wypoczynek, wydano również 62 decyzje administracyjne.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. warmińsko – mazurskiego w 2019 r. będą zmierzały do:

- dalszego podnoszenia standardów obiektów, w których przebywają dzieci i młodzież,
- polepszenia warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach,
- systematycznego eliminowania ze szkół czynników uciążliwych w środowisku pracy ucznia (stanowiska niedostosowane do wymagań ergonomii; niewłaściwe oświetlenie sztuczne),
- zapewnienia właściwych warunków higieniczno-sanitarnych w miejscach, w których będzie odbywał się sezonowy wypoczynek dzieci i młodzieży,
- zintensyfikowania działań zmierzających do redukcji ciężaru plecaków i tornistrów uczniowskich,
- podnoszenia świadomości wśród uczniów i rodziców w celu tworzenia właściwych warunków pracy ucznia w szkole i domu.

Promocja zdrowia i oświata zdrowotna

Prawie 3 tysiące różnorodnych działań edukacyjnych zrealizowali w 2019 roku pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych w województwie warmińsko-mazurskim. Edukacją objęli 47 489 osób.

Działania podejmowane w 2019 roku przez Promocję Zdrowia i Oświatę Zdrowotną Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych wynikały z założeń krajowych (Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, Narodowego Progra-

mu Zdrowia), wojewódzkich (Wojewódzkiego Programu Promocji i Ochrony Zdrowia, Wojewódzkiego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV, Programu Przeciwdziałania Narkomanii), sytuacji epidemiologicznej, społecznej, demograficznej województwa i poszczególnych

powiatów. Ich inicjacją i koordynacją zajmowali się pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej. Organizowali, prowadzili, koordynowali i nadzorowali działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Prowadzone działania skierowane były do: rodziców i opiekunów dzieci, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych, młodzieży z gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, nauczycieli, wychowawców oraz pedagogów szkolnych, studentów, kobiet w wieku rozrodczym, pacjentów zakładów opieki zdrowotnej, pracowników ochrony zdrowia, przedstawicieli samorządów lokalnych, policjantów, strażników miejskich, żołnierzy i pracowników służby więziennej.

Programy profilaktyczne i działania

Realizowaliśmy następujące programy profilaktyczne:

- Program „Czyste powietrze wokół nas”
- Program „Bieg po zdrowie”
- Program „Trzymaj Formę” (największy w Unii Europejskiej program na temat racjonalnego odżywiania, edukacji konsumenckiej i aktywności fizycznej)
- Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość”
- Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV
- Program „Wybierz życie – pierwszy krok” poświęcony profilaktyce zakażeń wirusem HPV

Organizowaliśmy działania związane z :

- profilaktyką zażywania nowych substancji psychoaktywnych i używania e-papierosów
- Światowym Dniem bez Tytoniu,
- Dniem Rzucania Palenia,
- Światowym Dniem Zdrowia
- Europejskim Dniem Wiedzy o Antybiotykach
- Europejskim Tygodniem Szczepień
- profilaktyką grypy sezonowej
- akcją „Moje dziecko idzie do szkoły”
- akcją „Zdrowe wakacje”
- akcją zimową (bezpieczny i zdrowy wypoczynek podczas ferii zimowych)
- profilaktyką chorób odkleszczowych
- profilaktyką zarażeń pasożytniczych (owsica, wszawica, świerzby, bąblowica itp.)
- profilaktyką wścieklizny
- profilaktyką zatruczeń grzybami
- profilaktyką wirusowego zapalenia wątroby (WZW A, B, C)
- profilaktyką chorób przenoszonych drogą płciową
- propagowaniem zasad higieny osobistej
- uświadamianiem zagrożeń zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV

Profilaktyka zażywania nowych substancji psychoaktywnych

W ramach działań edukacyjnych na temat nowych substancji psychoaktywnych Wojewódzka i Powiatowe Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne woj. warmińsko-mazurskiego prowadziły szeroko zakrojone działania skierowane do przedstawicieli samorządów, funkcjonariuszy służb mundurowych, kadry pedagogicznej, uczniów szkół ponadpodstawowych naszego województwa. Podczas tych działań przekazywane były informacje na temat trendów i stylu życia młodego pokolenia, modelu i skali używania nowych substancji psychoaktywnych. Najnowszych informacji na temat nowych środków psychoaktywnych na scenie narkotykowej w Polsce. Działania te realizowane były przy współpracy lokalnej i polegały między innymi na prowadzeniu szkoleń i zajęć edukacyjnych, wydawanie materiałów edukacyjnych, organizacji debat na temat uzależnień oraz udzielaniu wywiadów dla lokalnych mediów. W 2019 roku łącznie edukacją objęto ponad 16 000 osób.

Profilaktyka palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych

Od 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa warmińsko-mazurskiego realizuje Wojewódzki Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu, który jest kontynuacją programu ogólnopolskiego zakończonego w 2018 roku. Celem tego programu jest zapobieganie szerzeniu się epidemii palenia wyrobów tytoniowych wśród społeczeństwa. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa warmińsko-mazurskiego wpisują się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia skali używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. Część działań skierowana była do dzieci i młodzieży poprzez realizację programów edukacyjnych, których celem jest zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz ugruntowanie zasad zdrowego stylu życia. W 2019 roku Państwowa Inspekcja

Sanitarna realizowała dwa programy edukacyjne skierowane do dzieci 5 i 6-letnich „Czyste powietrze wokół nas” oraz dla dzieci 10 i 11 letnich „Bieg po zdrowie”. Program „Czyste powietrze wokół nas” w roku szkolnym 2018/2019 realizowało 150 placówek przedszkolnych, 106 oddziałów przedszkolnych i 4 inne formy wychowania przedszkolnego. Program realizowało 33% wszystkich placówek przedszkolnych w województwie. Programem objęto 7967 dzieci 5 i 6 letnich i 5100 rodziców. Program „Bieg po zdrowie” w roku szkolnym 2018/2019 realizowały 154 szkoły podstawowe co stanowi 31% wszystkich szkół podstawowych w województwie. Programem objęto 4809 uczniów i 4137 rodziców. Oba programy zostały wysoko ocenione przez dzieci, ich rodziców, nauczycieli i będą kontynuowane w woj. warmińsko-mazurskim w roku szkolnym 2020/2021.

Wśród działań obchodzonych corocznie, skierowanych do społeczności lokalnej zrealizowano obchody „Światowego Dnia Bez Tytoniu” oraz obchody „Światowego Dnia Rzucania Palenia”. W ramach tych obchodów organizowano imprezy lokalne, happeningi, konkursy wiedzy, plastyczne, multimedialne, punkty promocji zdrowia z poradnictwem i pomiarami tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Zorganizowano i przeprowadzono szkolenia i narady skierowane do różnych grup zawodowych i społecznych, publikowano informacje na stronach internetowych, w mediach lokalnych. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej objęły różne aspekty związane z wyrobami tytoniowymi, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki związanej z e-papierosem. E-papieros postrzegany jest przez młodzież jako atrakcyjny wyrób i nieszkodliwy, a niesie szczególne zagrożenie zdrowotne, dlatego działania koncentrowały się na działaniach edukacyjnych związane ze szkodliwością e-papierosa edukując młodzież na różnych poziomach nauczania.

Do ważnych zadań Państwowej Inspekcji sanitarnej należy nadzór nad realizacją zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy i obiektach publicznych podczas kontroli merytorycznych prowadzonych przez jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Od 2010 roku pracownicy edukują właścicieli obiektów publicznych i rozprowadzają znaki zakazu palenia, sprawdzają jak respektowane są zapisy ustawy, szczególnie w zakresie przestrzegania niepalenia w obiektach publicznych i oznakowania znakiem zakazu palenia. Dzięki tym działaniom sytuacja w obiektach kontrolowanych systematycznie poprawia się w zakresie przestrzegania zakazu palenia i konieczności prawidłowego oznakowania obiektów. W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna skontrolowała 13 856 obiektów publicznych. Należy podkreślić że Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. warmińsko-mazurskiego dodatkowo prowadzi edukację w zakresie nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych skierowaną do młodzieży, grup zawodowych, rodziców, służby zdrowia i nagłaśnia działania w mediach lokalnych i internecie.

Program „Trzymaj Formę!”

W roku szkolnym 2018/2019 pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej koordynowali realizację XIII edycji programu „Trzymaj formę!”, do której przystąpiły 383 szkoły podstawowe i gimnazjalne naszego województwa. W szkołach programem objęto uczniów klas III gimnazjów i uczniów klas V-VIII szkół podstawowych. Ponadto pracownicy PZiOZ przeprowadzili 38 szkoleń dla koordynatorów szkolnych programu, 129 zajęć edukacyjnych na temat racjonalnego odżywiania dla 2346 uczniów i 2902 rodziców uczniów. Organizowali imprezy środowiskowe oraz konkursy.

Akcja „Moje dziecko idzie do szkoły”

Adresatami akcji byli rodzice dzieci, które miały rozpocząć naukę w klasach I szkół podstawowych w roku szkolnym 2019/2020. W okresie II-IX 2019 pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili zajęcia edukacyjne dla 2706 rodziców w 65 szkołach podstawowych i 25 przedszkolach woj. warmińsko-mazurskiego. Podczas zajęć omawiano zasady prawidłowego doboru plecaka/tornistra i umebłowania do nauki (stolika/biurka, krzesła), zasady prawidłowego żywienia dzieci, w tym znaczenie drugiego śniadania oraz inne zagadnienia związane ze zdrowiem dzieci – zgodnie z zapotrzebowaniem szkół i przedszkoli.

Program profilaktyki zakażeń HIV

W województwie warmińsko-mazurskim od 1989 roku do końca grudnia 2019 roku zarejestrowano 783 potwierdzonych przypadków zakażenia wirusem HIV.

W samym 2019 roku wykryto 38 zakażeń, tendencja wzrostowa ma miejsce w woj. warmińsko-mazurskim, w całej Polsce i na świecie. Dlatego działania profilaktyczne są realizowane co roku i skierowane są do różnych grup społecznych i zawodowych z zastosowaniem różnorodnych form przekazu. W 2019 roku pracownicy promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej zorganizowali 17 szkoleń skierowanych do pielęgniarek, nauczycieli, straży pożarnej, kosmetyczek, lekarzy, ratowników medycznych, z aktualnych zagadnień profilaktycznych w tym postępowaniu po ekspozycji zawodowej. Zależy nam aby młodzież dorastająca posiadała wiedzę na temat z chorób przenoszonych drogą płciową.

W 2019 roku działaniami objęto 1231 uczniów w szkołach i 375 uczniów na koloniach i obozach letnich, zorganizowano 8 konkursów wiedzy dla młodzieży. Dla społeczności lokalnej zorganizowano 14 punktów promocji zdrowia z poradami i edukacją i dystrybucja materiałów z profilaktyki zakażeń HIV.

W 2019 roku po raz pierwszy Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Olsztynie była współorganizatorem Międzywojewódzkiego Festiwalu Filmów o HIV w Gdyni. Praca ucznia z Zespołu Szkół Chemicznych i Ogólnokształcących w Olsztynie została wyróżniona w konkursie. O tym sukcesie olsztyńskiego ucznia informowały między innymi „Radio Olsztyn” i TVP3 Olsztyn.

Od 2001 roku w budynku Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie działa Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny w kierunku HIV, który wykonuje badania bezpłatnie i anonimowo. W 2019 roku test wykonały 563 osoby. Wykryto 6 zakażeń HIV.

„ARS, czyli jak dbać o miłość”

W roku szkolnym 2018/2019 pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej koordynowali realizację programu „ARS, czyli jak dbać o miłość”. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat, ale zawiera również elementy angażujące ich rodziców. Ma wzbudzić u młodzieży refleksję nad ważnymi dla nich wartościami. Jego oryginalnym założeniem jest otwarte i konsekwentne odwołanie się do najbardziej cenionej wartości w życiu ludzkim jaką jest miłość, a mniej do dotychczas stosowanych motywów w rodzaju zdrowia jako takiego lub wolności jako takiej. Działania edukacyjne realizowane w ramach programu kierowane były do uczniów szkół ponadpodstawowych. W województwie warmińsko-mazurskim przystąpiło do realizacji programu 86 szkół ponadpodstawowych, których przedstawiciele uczestniczyli w 31 szkoleniach organizowanych przez pracowników pionu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej. Podczas realizacji programu edukacją objęto 4607 uczniów. Program „ARS,

czyli jak dbać o miłość” od 2018 roku jest wpisany do Bazy Programów Rekomendowanych

Program edukacyjny „Wybierz życie – pierwszy krok”

W roku szkolnym 2018/2019 pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej koordynowali realizację programu „Wybierz życie – pierwszy krok”, do której przystąpiły 88 szkół ponadpodstawowych naszego województwa. W szkołach programem objęto uczniów klas I-IV szkół ponadpodstawowych. Ponadto pracownicy PZiOZ przeprowadzili 16 szkoleń dla koordynatorów szkolnych programu, 33 zajęcia edukacyjne, wykłady, prelekcje na temat profilaktyki raka szyjki macicy dla 1179 uczniów i rodziców. Organizowali imprezy środowiskowe i konkursy oraz współpracowali z lokalnymi mediami.

Tydzień zdrowia

„Tydzień zdrowia”, to akcja, jaką zorganizowały Wojewódzka i Powiatowe Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne z myślą o mieszkańcach Warmii i Mazur z okazji obchodów 100-lecia Służb Sanitarnych w Polsce w dniach 10-14.06.2019 r. Odwiedziło nas ponad 7 tysięcy osób, którzy za naszą namową poświęcili chwilę na własne zdrowie. Na terenie woj. warmińsko-mazurskiego jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej organizowały między innymi konferencje, szkolenia, eventy, stoiska profilaktyczne, gdzie edukowano jak dbać o zdrowie i unikać chorób. Można było także zbadać poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu, zbadać poziom cukru oraz zmierzyć ciśnienie krwi. Uczono udzielania pierwszej pomocy, instruowano jak wykonać samobadanie piersi. Zapraszano do odwiedzenia laboratoriów. O akcji „Tydzień Zdrowia” rozpisywały się media tj.: Teleexpress Extra, TVP3 Olsztyn, „Radio Olsztyn”, „Gazeta Olsztyńska” oraz różne redakcje internetowe.

Zdrowie pod kontrolą

Kolejny raz Państwowa Inspekcja Sanitarna wzięła udział w dwóch odsłonach akcji „Zdrowie pod kontrolą”, które odbyły się w „Galerii Warmińskiej” w Olsztynie. Organizatorami akcji było Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA-Poland Oddział Olsztyn. Zorganizowano stoiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej, gdzie odwiedzający mieli okazję zbadać poziom tlenu węgla w wydychanym

powietrzu (badanie dedykowane osobom z problemem palenia tytoniu), uzyskać informacje i porady w zakresie problemu uzależnienia od tytoniu, zaopatrzyć się w materiały informacyjne i gadzety o tematyce antytytoniowej. Akcji towarzyszyły działania informacyjno-edukacyjne prowadzone w lokalnych mediach.

Akcja „Zdrowe Wakacje”

Aby wakacje były przyjemne i zdrowe należy stosować się do podstawowych zasad bezpieczeństwa zdrowotnego. W tym celu pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej woj. warmińsko-mazurskiego przeprowadzili 408 zajęć edukacyjnych dla 13 150 dzieci, podczas których poruszano ważne zagadnienia związane z bezpieczeństwem zdrowotnym osób wypoczywających na terenie Warmii i Mazur. Tematyka zajęć obejmowała swoim zakresem tematyką między innymi: profilaktykę zatruc pokarmowych, boreliozę, kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu, wścieklizny, bąblowicy, zakażeń wirusem HAV, HBV, HCV, HIV, profilaktykę zatruc grzybami, poparzeń barszczem Sosnowskiego, zasady bezpiecznego zachowania podczas upałów, profilaktykę używania substancji psychoaktywnych oraz szkodliwość używania e-papierosów. Podczas akcji współpracowano m.in. z jednostkami policji, straży pożarnej i straży granicznej.

Inne przedsięwzięcia

- Przy współpracy z Telewizyjną Agencją Producentką TAP1 z Olsztyna realizowaliśmy programy telewizyjne z cyklu „Nasze zdrowie” i „Smaczny temat”, emitowane w TVP3 Olsztyn, na Internetowym Kanale Telewizyjnym www.warmiamazury.tv oraz udostępniane na YT oraz FB.

Programy prezentują działania związane z promocją zdrowia i oświatą zdrowotną podejmowane w województwie warmińsko-mazurskim przez Wojewódzką Stację Sanitaro-Epidemiologiczną w Olsztynie oraz Powiatowe Stacje Sanitaro-Epidemiologiczne. „Nasze Zdrowie” i „Smaczny temat” – to programy poświęcone profilaktyce zdrowotnej dzieci, młodzieży, jak i dorosłych oraz o zdrowym odżywianiu się i edukacji konsumenckiej. W każdym programie omawiane są przez specjalistów problemy zdrowotne, którym można

SMACZNY TEMAT

zapobiegać dzięki odpowiedniemu zachowaniu. Tematami odcinków były między innymi: profilaktyka zażywania nowych narkotyków, szkodliwość wyrobów tytoniowych i e-papierosów, profilaktyka grypy i chorób górnych dróg oddechowych, przeciwdziałanie kleszczowemu zapaleniu mózgu i boreliozy, zapobieganie zatruciom grzybami. Omówione były zasady właściwego odżywiania się ze szczególnym uwzględnieniem piramidy zdrowia i aktywności fizycznej.

- Współpracowaliśmy i wpieraliśmy sieć „Szkół Promujących Zdrowie”.

Braliśmy udział w pracach kapituły przyznającej wojewódzkie „Certyfikaty Szkoły Promującej Zdrowie” powołanej przy Warmińsko-Mazurskim Kuratorze Oświaty.

- W odpowiedzi na potrzebę społeczną wynikającą z niedostatecznej pomocy informacyjnej dla użytkowników nowych substancji psychoaktywnych, członków ich rodzin, opiekunów i wychowawców przy Oddziale Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie prowadzony jest

Bezpłatny i Anonimowy Punkt Informacyjno-Edukacyjny w sprawie „dopalaczy”. Oferta dotyczy wyłącznie problemu zażywania nowych narkotyków. W szczególności kierowana do osób szukających pomocy.

- Propagowaliśmy i prowadziliśmy infolinię na temat środków zastępczych 800 060 800, którą utworzył Główny Inspektorat Sanitarny w celu udzielania podstawowych informacji związanych ze zjawiskiem zażywania „dopalaczy”.
- Prowadzimy ogólnodostępną stronę internetową www.oswiata.sanepid.olsztyn.pl z materiałami merytorycznymi opracowywanymi przez pracowników promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, z których mogą korzystać wszystkie zainteresowane osoby. Na stronie internetowej można też znaleźć opisy i zdjęcia z działań profilaktycznych organizowanych przez Promocję Zdrowia i Oświatę Zdrowotną Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych woj. warmińsko-mazurskiego.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Programy ochrony środowiska, w tym zdrowia ludzi, lokalne programy rewitalizacji miast, programy urzędowania lasów, a także projekty założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa oraz projekty strategii rozwoju społeczno-gospodarczego opiniowali w 2019 roku pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Olsztynie. Powiatowi inspektorzy sanitarni opiniowali głównie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak również zmiany tych planów.

Zakres działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego określony jest w art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) i nie zmienił się w ciągu ostatnich kilku lat. Działania te dotyczą w szczególności:

- 1) opiniowania projektów planów zagospodarowania przestrzennego województwa, studiów uwarunkowań i kierunków przestrzennego rozwoju gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- 2) uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących:
 - budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych,
 - nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie;
- 3) uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów

budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej oraz środków komunikacji lądowej.

Wymienione powyżej zadania – realizowane zarówno przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, jak i przez Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego przyczyniają się w sposób istotny do poprawy stanu sanitarno-higienicznego województwa.

Wojewódzki inspektor sanitarny jest właściwy do opiniowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r., poz. 293). W roku 2019 wojewódzki inspektor sanitarny zajął 165 stanowisk/opinii w sprawie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, a także zajął 54 stanowiska w formie pism – z uwagami.

Do opiniowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, czyli tych samych dokumentów, co wojewódzki inspektor sanitarny, tylko w oparciu o inną ustawę – z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283) zobligowani są Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni. W związku z tym PPIS zajęli 181 stanowisk w sprawie zaopiniowania projektów dokumentów planistycznych. Dodatkowo, powiatowi inspektorzy sanitarni w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektowanych ww. dokumentów uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla 186 dokumentów, a także wydali opinie o odstąpieniu od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla 2 dokumentów planistycznych.

Z kolei w oparciu o ww. ustawę z dnia 3 października 2008 r., lecz w odniesieniu do projektów m.in. polityk, strategii, planów m.in. w dziedzinie przemysłu, gospodarki wodnej, gospodarki ściekowej, gospodarki odpadami – w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko uczestniczy i wydaje opinie państwowy wojewódzki inspektor sanitarny.

W minionym roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla 15 dokumentów oraz zaopiniowano 17 projektów dokumentów. Odstąpiono z kolei dla większości dokumentów strategicznych (głównie aktualizowanych), tj. w przypadku 33 dokumentów. W jednym przypadku nałożono obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wśród opiniowanych przez WMPWIS dokumentów znalazły się: programy ochrony środowiska, w tym zdrowia ludzi, lokalne programy rewitalizacji miast, programy urządzania lasów, a także projekty założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa oraz projekty strategii rozwoju społeczno-gospodarczego.

Z kolei powiatowi inspektorzy sanitarni opiniowali głównie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak również zmiany tych planów (większość uzgadnianych dokumentów stanowią miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące pojedyncze jednostki osadnicze oraz fragmenty miast).

Działania planistyczne kładą nacisk w większości na przyjmowanie rozwiązań proekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki energetycznej, gospodarki odpadami – co ma znaczący wpływ na poprawę stanu sanitarno-higienicznego miast, gmin i osiedli wiejskich.

Przy rozpatrywaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nieodłączne jest analizowanie prognozy oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia skutki dla środowiska, w tym zdrowia ludzi, wynikające z projektowanego przeznaczenia terenu powodowane emisją, wprowadzaniem ścieków do wód i do ziemi, wytwarzaniem odpadów, zanieczyszczeniami gleby, ryzyko awarii, oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne, zwierzęta i rośliny, a także zawiera analizę możliwości ewentualnych rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko.

Należy zauważyć, że w większości zapisy tych planów przewidują zaopatrzenie w wodę z ujęć o charakterze publicznym (objętych stałym nadzorem inspekcji sanitarnej), odprowadzenie ścieków ma miejsce do kanalizacji sanitarnej, a następnie do oczyszczalni ścieków; zezwala się na funkcjonowanie kotłowni wyłącznie na paliwo ekologiczne, niskoemisyjne (w aglomeracjach miejskich są to elektrociepłownie). Systematycznemu uporządkowaniu podlega zabudowa – wydzielane są tereny o przeznaczeniu przemysłowym i składowym, oddzielane są one od terenów zabudowy mieszkalnej i mieszkalno-usługowej. Organy państwowej inspekcji sanitarnej określają w wydawanych opiniach o tych planach warunki dla funkcjonowania usług w zabudowie mieszkalnej (mogą to być wyłącznie usługi nieuciążliwe, np. związane z zaspokajaniem codziennych potrzeb mieszkańców, tzw. komercyjne w zakresie: handlu, gastronomii, turystyki i rekreacji, finansów i ubezpieczeń, administracji gospodarczej, obsługi komunikacji oraz usług bytowych w obiektach wbudowanych lub wolnostojących).

W planach określa się również tereny wypoczynkowe i rekreacyjne, tereny imprez masowych wraz z niezbędną infrastrukturą, a także tereny handlu (w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m²) czy gastronomii.

W roku 2019, podobnie jak w ostatnich latach, wydawano niekiedy negatywne opinie o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dwa zasadnicze powody to: planowanie „nowej” zwartej zabudowy mieszkalnej w oparciu o indywidualne ujęcia wody i zbiorniki bezodpływowe na ścieki oraz lokalizowanie uciążliwych przedsięwzięć np. stref przemysłowych w otoczeniu zabudowy mieszkalnej.

Następnym etapem w procesie inwestycyjnym jest okre-

ślanie przez państwowego wojewódzkiego i powiatowego inspektora sanitarnego warunków dla „lokalizacji” szczególnej grupy inwestycji – przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko. Listę tych przedsięwzięć zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839) wydane na podstawie ustawy z 3 października 2008 r. Każde z wymienionych w tym rozporządzeniu przedsięwzięć wymaga wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (tzw. „decyzja środowiskowa”). Planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W odniesieniu do tej grupy przedsięwzięć dla dróg (ekspresowe i autostrady), linii kolejowych, napowietrznych linii elektroenergetycznych, instalacji do przesyłu ropy naftowej, produktów naftowych, substancji chemicznych lub gazu, a także dla sztucznych zbiorników wodnych, inwestycji w zakresie terminalu, strategicznej inwestycji w sektorze naftowym oraz pozostałych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie zadań określonych w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwy jest wojewódzki inspektor sanitarny. Dla pozostałych przedsięwzięć z tej grupy – w tym ferm powyżej 210 DJP – właściwym jest państwowy powiatowy inspektor sanitarny.

Drugą grupę przedsięwzięć wymienionych w rozporządzeniu stanowią przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W przypadku uznania m.in. przez powiatowego inspektora sanitarnego potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania danej inwestycji na środowisko – opracowywany jest raport, który wraz z innymi dokumentami podlega weryfikacji.

Państwowy inspektor sanitarny ustala warunki realizacji przedsięwzięcia analizując wymogi sanitarno-higieniczne i zdrowotne. Najczęściej rozpatrywane inwestycje – podobnie, jak w latach ubiegłych – to inwestycje polegające na budowie, rozbudowie i przebudowie dróg, budowy budynków inwentarskich, w tym wielkoprzemysłowych ferm drobiu i świń, inwestycje porządkujące gospodarkę wodno-ściekową (sieci wodociągowe, sieci kanalizacji sanitarnych, oczyszczalnie ścieków i stacje uzdatniania wody), farmy fotowoltaiczne, stacje paliw, modernizacje systemów ciepłowniczych i rozbudowy sieci ciepłych, biogazownie, zakłady przetwórstwa drewna.

Realizacja inwestycji, takich jak sieci wodociągowe, oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody – przyczynia się niewątpliwie do poprawy stanu sanitarno-higienicznego województwa, jednak ilość podejmowanych przedsięwzięć w tym zakresie jest niepokojąco niewielka. Na terenie niektórych gmin istnieje konieczność budowy w trybie pilnym oczyszczalni ścieków, kolektorów sanitarnych wraz z przyłączami (szczególnie w miejscowościach zaopatrzonych w wodę z wodociągu publicznego).

Elektrownie wiatrowe i biogazownie (tzw. OZE) stanowią alternatywę dla tradycyjnych źródeł energii. W wielu przypadkach budzą jednak protesty lokalnej społeczności z uwagi na

hałas (przede wszystkim w zakresie tzw. infradźwięków) i tzw. efekt stroboskopowy (turbiny wiatrowe), a także uciążliwości zapachowe (biogazownie). Wiele z tych inwestycji dofinansowanych jest z funduszy Unii Europejskiej. Od 16.07.2016 r. obowiązuje ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która reguluje m.in. kwestie odległości przy sytuowaniu elektrowni wiatrowych od budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej i odwrotnie – budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej od elektrowni wiatrowych. Ustanowienie tych przepisów spowodowało, że ilość spraw związanych z planowaniem lokalizacji dla farm wiatrowych zmalała niemalże do zera. Jednak w dalszym ciągu największym problemem na terenie województwa warmińsko-mazurskiego są powstające wielkopowierzchniowe fermy (głównie drobiu), których lokalizacja wzbudza ogromny sprzeciw społeczny z uwagi na usytuowanie budynków inwentarskich w bardzo bliskiej odległości od zabudowań mieszkalnych (nawet w odległościach rzędu 30-40 m). Z tego względu państwowi powiatowi inspektorze sanitarni niejednokrotnie wydają negatywne opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W 2019 roku wydano w sumie 4 takie opinie.

Dla realizacji przedsięwzięć drogowych w wielu przypadkach ustala się warunki realizacji dotyczące zastosowania rozwiązań poprawiających klimat akustyczny i aerosanitarny powietrza (pas zieleni izolującej, ekrany akustyczne, zastosowanie stolarki okiennej o podwyższonej izolacyjności akustycznej wyposażonej w nawiewniki).

Wykaz ważniejszych inwestycji oraz dokumentów strategicznych, mających istotne znaczenie lokalne lub ponadlokalne, opiniowanych lub uzgadnianych przez WMPWIS w roku 2019:

I. Dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym lub ponadlokalnym:

1. Projekt Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Etk oraz Gminy Stare Juchy.
2. Projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.
3. Projekt aktualizacji Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie miasta Lubawa.
4. Projekt aktualizacji strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego pt. „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”.
5. Projekt Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 – zakres i stopień szczegółowości.
6. Projekt Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 – zakres i stopień szczegółowości.
7. Projekt Planu działań krótkoterminowych dla strefy miasto Olsztyn ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 – zakres i stopień szczegółowości.
8. Projekt Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN i LN.
9. Projekt zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

II. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko o znaczeniu ponadlokalnym:

1. Opinia (przed zmianą decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) dla inwestycji polegającej na budowie drogi ekspresowej S5 Ornowo-Wirajdy, gmina Ostróda.
2. Opinia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko dla inwestycji polegającej na budowie drogi ekspresowej S61 Szczuczyn-Budzisko (gr. państwa) – zadanie nr 3: odcinek węzeł Wysokie – m. Raczki, od km. 42+765,51 do km 62+936,02.
3. Opinia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko dla inwestycji polegającej na budowie drogi ekspresowej S61 Szczuczyn-Budzisko (gr. państwa) z podziałem na zadania: Zadanie nr 1: odcinek Szczuczyn – węzeł Etk Południe od km 0+036,62 do km 23+259,48.

W roku 2019 określono w województwie warunki dla realizacji 99 przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać

na środowisko. W zakresie kompetencji należących do państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wydano m.in. ważniejsze opinie o warunkach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

1. Budowa budynków gorzelni wraz z instalacjami do produkcji bioetanolu z surowców rolniczych w Górowie Iławeckim.
2. Inwestycja polegająca na zwiększeniu strumienia odpadów komunalnych możliwych do przetworzenia w istniejącej sortowni i kompostowni odpadów Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-Mazury” Sp. z o.o. w Siedliskach.
3. Budowa instalacji energetycznego zagospodarowania odpadów drewnopochodnych w technologii pirolizy/zgazowania na działce nr 200 obręb Grabowo, Gmina Lubawa.
4. Rozbudowa o 3 budynki inwentarskie do chowu warchlaków Fermy Matecznej Trzody Chlewnej w miejscowości Bykowo wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą na części działek o nr ew. 8/10 i 8/7, obręb 4 – Bykowo.
5. Budowa instalacji do odzysku odpadów innych niż niebezpieczne, w skład której będzie wchodziła przewoźna strzępiarka, wraz z infrastrukturą zaplecza technicznego oraz socjalno-biurowego na działce nr 115/7 w m. Górowo, gm. Kozłowo.
6. Budowa zespołu zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej z usługami w parterach wraz z parkingami i infrastrukturą towarzyszącą zbiegu ulic Obiegowej i Pstrowskiego w Olsztynie” dz. nr 75-73/1, 75-56/3, 75-59/1.
7. Budowa węzła betoniarskiego oraz linii do produkcji prefabrykatów o innowacyjnych parametrach technicznych, eksploatacyjnych i estetycznych na działce nr 84-36/7 w Olsztynie przy ul. Sprzętowej.
8. Budowa hali usługowo-magazynowej z częścią biurowo-handlowo-socjalną i infrastrukturą towarzyszącą na działce nr ewid. 255/7 obręb Dorotowo, gmina Stawiguda.
9. Rozbudowa istniejącego na terenie Michelin Polska S.A. w Olsztynie Zakładu Opon Osobowych i Dostawczych w Olsztynie przy ul. Leonharda 9 na działkach 23/1; 23/4; 23/6; 63 obręb 80 oraz 32; 33/2 obręb 81.
10. Budowa wolnostojącej hali produkcyjnej oraz montaż instalacji do plazmowego polerowania detali ze stali nierdzewnej, obręb Tyrowo, gm. Ostróda.
11. Linie technologiczne do produkcji serów topionych i termizowanych oraz wdrożenie systemu OZE dla Lactima Sp. z o.o. w Morągu, na dz. nr 269/1, 269/2, 271.
12. Budowa parkingów podziemnych i nadziemnych oraz garaży indywidualnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą na potrzeby projektowanego kompleksu mieszkalnego w Kajkowie, na dz. nr 346/20, 346/21, 346/49 obręb Kajkowo, gm. Ostróda.
13. Budowa Neurolimfatycznego Centrum Rehabilitacyjno-Rekreacyjnego na działkach nr 152 i 153 w obrębie Zdory, gm. Pisz.

Do istotnych zadań państwowej inspekcji sanitarnej należy również rozpatrywanie odstępstw od wymogów technicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r., poz. 1065).

Większość odstępstw rozpatruje państwowy wojewódzki inspektor sanitarny i są to odstępstwa w zakresie:

- obniżenia poziomu podłogi poniżej terenu dla pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi;
- obniżenia wysokości pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi;
- oświetlenia wyłącznie światłem sztucznym pomieszczeń stałej pracy.

W roku 2019 WMPWIS rozpatrzył 93 sprawy związane z odstępstwami i wydał 65 decyzji. Najczęściej dotyczyły one istniejących pomieszczeń adaptowanych na potrzeby różnego rodzaju usług, jak np. gastronomia, salony kosmetyczne i fryzjerskie, a także na potrzeby sal zajęć dzieci przedszkolnych czy obiektów służby zdrowia (w zakresie wysokości pomieszczeń). Najwięcej jednak wydawano odstępstw na obniżenie posadzki w stosunku do otaczającego terenu.

Zgoda na brak oświetlenia światłem dziennym jest wydawana w szczególnych przypadkach – gdy oświetlenie to nie jest wskazane ze względów technologicznych lub jest uzasadnione celowością funkcjonalną zlokalizowania pomieszczenia w części budynku pozbawionej oświetlenia dziennego.

Natomiast zgoda na obniżenie wysokości pomieszczeń (nie mniej niż do 2,50 m) zazwyczaj udzielana jest dla pomieszczeń istniejących, dobrze wentylowanych, oświetlonych światłem dziennym i spełniających pozostałe wymogi techniczne.

Ponadto w związku z § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r., poz. 595) wojewódzki inspektor sanitarny udzielił również zgody w zakresie lokalizacji poniżej poziomu terenu urządzonych przy budynku pomieszczeń o charakterze diagnostycznym, terapeutycznym, magazynowym i o funkcjach pomocniczych. W trybie przedmiotowego rozporządzenia wydano 7 decyzji.

Kolejny etap w działalności inwestycyjnej stanowi uzgadnianie dokumentacji projektowej w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Uzgodnień dokonują powiatowi inspektorzy sanitarni, wojewódzki inspektor sanitarny oraz działający na mocy upoważnienia Głównego Inspektora Sanitarnego – rzeczoznawcy ds. sanitarno-higienicznych.

Należy podkreślić, że projektowane i stosowane materiały budowlane w szczególności wykończenia ścian i posadzek, elementy wyposażenia (np. w gastronomii, przemyśle spożywczym ze stali nierdzewnej) ewidentnie przyczyniają się do poprawy funkcjonalności i estetyki obiektów. Inwestorzy stosują coraz lepszej jakości urządzenia technologiczne charakteryzujące się wysokim poziomem techniki (umożliwia to np. wykonywanie kilku czynności w krótkim czasie jednocześnie, zapewnia powtarzalność istotnych procesów produkcyjnych) i bezpieczeństwem obsługi. Na uwagę zasługuje również coraz częstsze projektowanie i stosowanie dobrej jakości instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, co pozwala zachować w pomieszczeniach wymaganą jakość powietrza (czystość, wilgotność, temperatura).

Niestety jest sporo zastrzeżeń do projektów uzgadnianych

przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych, przede wszystkim tych związanych z działalnością leczniczą (głównie szpitali) i gastronomiczną (zaplecza kuchenne).

Wśród uzgadnianych projektów przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych przeważają sklepy (w tym galerie handlowe) i lokale gastronomiczne – najczęściej tzw. „małe gastronomie” – jak również restauracje z pełną gamą przygotowywanych potraw. Najczęściej są to adaptacje istniejących powierzchni usługowych, przebudowa i rozbudowa już istniejących. Inną grupę stanowią podmioty wykonujące działalność leczniczą – są to przede wszystkim nieduże przychodnie, ale również pomieszczenia praktyki zawodowej. Kolejną grupę stanowią lokale usługowe adaptowane najczęściej na zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, salony masażu. Uzgadnia się również znaczną ilość projektów przedszkoli, żłobków czy klubów dziecięcych.

Wśród uzgadnianych projektów przeważają lokale usługowe, w tym gastronomiczne o bardzo różnym profilu działalności – od bufetów oferujących napoje i słodycze po restauracje z pełną ofertą przygotowywanych potraw. Najczęściej są to adaptacje istniejących powierzchni usługowych, przebudowa i rozbudowa już istniejących. Drugą grupę stanowią podmioty wykonujące działalność leczniczą – są to przede wszystkim nieduże ambulatoria (przychodnie), ale również szpitale (na ogół przebudowywane i rozbudowywane), a także pomieszczenia praktyki zawodowej (dawnej prywatnej indywidualnej praktyki lekarskiej). Trzecią grupę stanowią pozostałe lokale usługowe adaptowane najczęściej na zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, salony masażu. Uzgadnia się również projekty aptek oraz sklepów różnej branży.

W roku 2019 powiatowi inspektorzy sanitarni na terenie województwa uzgodnili 544 dokumentacje projektowe, w tym projektów budowlanych czy technologicznych. WMPWIS uzgodnił 9 projektów, zaś rzeczoznawcy ds. sanitarnohigienicznych uzgodnili 758 projektów. Ponadto WMPWIS wydał 40 decyzji zatwierdzających projekty wraz z opisem osłon stałych przed promieniowaniem jonizującym dla gabinetów i pracowni rentgenowskich z aparatami rtg, w tym z aparatami rtg wewnątrzstrzelnymi i pantomograficznymi.

Ostatni etap działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego stanowi uczestnictwo w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych. Sprawdzana jest przede wszystkim zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym – na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, ale także spełnienie wymogów sanitarno-higienicznych. W roku 2019 uczestniczono w odbiorach 462 inwestycji, wielu bardzo istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa.

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, który jest organem pierwszej instancji w stosunku do podmiotów, dla których powiat jest organem założycielskim lub organem prowadzącym, lub w których powiat jest podmiotem dominującym odebrał w 2019 roku następujące objekty:

Powiat działdowski:

- Pomieszczenia w budynku administracyjno-biurowym przeznaczone na siedzibę Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Działdowie gm. Miasto Działdowo, ul. Lidzbarska 31, na dz. nr 2142/48, 2108/2.
- Zespół pomieszczeń mini gastronomii zlokalizowanych w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Iłowie-Osadzie przy ul. Leśnej 10A.

Powiat Miasto Elbląg:

- Pomieszczenia budynku Centrum Kształcenia Praktycznego wraz z rozbiórką budynku garażu i pracowni diagnostyki pojazdowej na działce nr 55/7, 58, 62/2, 62/5 obręb 17 przy ul. Generała Józefa Bema 54 w Elblągu.

Powiat elbląski:

- Pomieszczenia budynku Liceum Plastycznego w Gronowie Górnym przy ul. Szafronowej 12 (rozbudowa istniejącego budynku pracowni artystycznych poprzez budowę budynku połączonego z istniejącym budynkiem).

Powiat etki:

- Zmodernizowany budynek Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego w Etku przy ul. Grunwaldzkiej 10 wraz z rozbudową hangarów na sprzęt pływający oraz zagospodarowaniem terenu ośrodka.

Powiat giżycki:

- Zmodernizowany budynek sali gimnastycznej Zespołu Szkół Elektronicznych i Informatycznych w Giżycku ul. Mickiewicza 27.

Powiat iławski:

- Pomieszczenia trzech sal komputerowych w istniejącym budynku Zespołu Szkół im. Bohaterów Września 1939 Roku w Iławie przy ul. Kopernika 8a.

Powiat kętrzyński:

- Przebudowane pomieszczenia Izby Przyjęć w budynku Szpitala Powiatowego w Kętrzynie przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 2.

Powiat lidzbarski:

- Pomieszczenia pracowni oraz warsztatów szkolnych zrealizowane w ramach inwestycji polegającej na przebudowie i zmianie sposobu użytkowania poddasza bursy przy Zespole Szkół i Placówek Oświatowych przy ul. Wierzbickiego 3B w Lidzbarku Warmińskim.

Powiat nowomiejski:

- Przebudowane pomieszczenie po magazynie sportowym hali sportowej na dwa pomieszczenia pracowni przedmiotowej w Centrum Edukacji Technicznej Zespołu Szkół Zawodowych w Kurzętniku na działkach nr 274, 275, obręb Kurzętnik.

Powiat olecki:

- Zespół pomieszczeń poradni specjalistycznych w budynku Szpitala Powiatowego w Olecku przy ul. Gołdapskiej 1.

Powiat – Miasto Olsztyn:

- Dobudowany budynek dwukondygnacyjny (I i II piętro z otwartą przestrzenią parteru) zlokalizowany w Olsztynie przy ul. Niepodległości 44 na potrzeby nowego bloku operacyjnego oraz powiększenia istniejącego oddziału urologii.
- Przebudowane budynki warsztatów „A” i „B” Zespołu Szkół Mechaniczno-Energetycznych wraz z termomodernizacją zlokalizowanych przy Al. Piłsudskiego 61 w Olsztynie na działce nr 27/3, obręb 74.

Powiat olsztyński:

- Pomieszczenia bloku operacyjnego oraz centralnej sterylizatorni w Szpitalu Powiatowym w Biskupcu przy ul. Armii Krajowej 8.

Powiat ostródzki:

- Pomieszczenia Działu Rehabilitacji i Fizjoterapii w Powiatowym Zespole Opieki Zdrowotnej w Ostródzie przy ul. Jagiełły 1.
- Budynek Zespołu Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa w Ostródzie zlokalizowanego przy ul. Czarneckiego 52.
- Pawilon dydaktyczno-wychowawczy wraz z łącznikiem oraz przebudowane pomieszczenia w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Szymanowie.

Powiat piski:

- Pomieszczenia Podstawowego Zespołu Ratownictwa Medycznego w Orzyszu przy ul. Wojska Polskiego 3 (zmiana sposobu użytkowania jednego pomieszczenia sali lekcyjnej Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Orzyszu).

Powiat szczywieński:

- Rozbudowywany SPZOZ w Szczytnie przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie 12, na działce nr 12/8 obręb 5 miasta Szczytno.

Wśród istotnych obiektów odebranych przez powiatowych inspektorów sanitarnych w 2019 roku znalazły się:

1. Kompostownia odpadów ulegających biodegradacji w Zakrzewie, gm. Działdowo.
2. Nieużytkowane pomieszczenia szkoły adaptowane na pracownię i laboratoria szkolne ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych wraz z modernizacją i wyposażeniem na terenie gminy Płońska, działka nr 461/2 w miejscowości Płońska.
3. Stacja Kontroli Pojazdów w Wilkasach dz. nr 384, gm. Giżycko.
4. Linia technologiczna sera dojrzewającego w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Giżycku ul. Białostocka 25.
5. Tawerna „Bulaj” w m. Wola Bogaczkowska 21, gm. Giżycko.
6. Sala Koncertowa przy Państwowej Szkole Muzycznej I st. w Giżycku przy ul. Kolejowej 22.
7. Zakład produkcji sękaczy w budynku mieszkalno-usługowym przy ul. Suwalskiej 16 w Gołdapi.
8. Zakład Drobiarski „LECH DRÓB” wraz z infrastrukturą techniczną po przebudowie, rozbudowie i odbudowie.
9. Budynek magazynowy do wykonywania czynności ładunkowych na potrzeby bocznicy kolejowej i rozbudowany budynek produkcyjny „Lubawa Pigment” wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą techniczną na terenie IKEA Industry Poland Sp. z o.o., Oddział w Lubawie, ul. Borek 3.
10. Sala gimnastyczna wraz z łącznikiem i infrastrukturą techniczną oraz adaptowana część budynku szkoły na sale dydaktyczne w miejscowości Tuszewo, gm. Lubawa.
11. Część pomieszczeń istniejącego budynku MOPS w Iławie na potrzeby żłobka przy ul. Obrońców Westerplatte 5 w Iławie – po remoncie z przebudową.
12. Budynek byłej szkoły z przeznaczeniem na Dom Opieki w m. Łaniewo 27, gm. Lidzbark Warmiński – po przebudowie i rozbudowie ze zmianą sposobu użytkowania.
13. Nowo wybudowana sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w m. Łyna, gm. Nidzica.
14. Szkoła Podstawowa w Brzoziu Lubawskim, gmina Kurzętnik rozbudowana o 2-kondygnacyjny budynek z 4 salami lekcyjnymi, szatnią, łazienką dla uczniów, łazienką dla nauczycieli, magazynem sprzętu sportowego, pomieszczeniem pedagoga.
15. Przebudowana arena sportowa, nowo wybudowany budynek zaplecza dla sportowców, montaż kontenerów sanitarnych i kontenera kasowego, montaż prefabrykowanych trybun, budowa infrastruktury i obiektów towarzyszących, rozbiórka budynku dla sportowców i pawilonu handlowego na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim” w miejscowości Nowe Miasto Lubawskie przy ul. Jagiellońskiej 20.
16. Dzienny dom „Senior” przy ul. Parkowej 7 w Olecku.
17. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pieczewo Med” przy ul. Gębika 2A w Olsztynie.
18. Pomieszczenia I piętra bryły „B” przebudowane na cele oddziału szpitalnego wraz z przebudowaną klatką schodową w Samodzielnym Publicznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Olsztynie przy ulicy Jagiellońskiej 78, działka nr 25/4.
19. Pomieszczenia wykonane w ramach „Remontu i przebudowy pomieszczeń znajdujących się na III piętrze (Oddział Okulistyki) w skrzydle wschodnim budynku głównego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie, ul. Żołnierska 18.
20. Budynek bazy śmigłowcowej wykonany w ramach „Budowy bazy śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS) wraz z niezbędnymi elementami zagospodarowania terenu i infrastruktury technicznej na dz. nr geod. 652/18 w obrębie Gryźliny, gm. Stawiguda”.
21. Żłobek i przedszkole przy Al. Przyjaciół 40A w Olsztynie.
22. Budynek przedszkola 7-oddziałowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, dz. nr 214/7 w miejscowości Jaroty, gmina Stawiguda przy ulicy Stawigudzkiej 18.
23. Budynek przedszkola przy ulicy Warszawskiej 56 (działka nr 150 w obr. 56) w Olsztynie.
24. Regionalne Centrum Bezpieczeństwa i Regionalny Magazyn Kryzysowy wykonane w ramach „Przebudowy istniejącego budynku przy ulicy Augustowskiej 44 wraz z odbudową jego części na potrzeby RCB i RMK w Olsztynie.
25. Budynek techniczno-magazynowy utrzymania ruchu wraz z niezbędną infrastrukturą na potrzeby zakładu produkcyjnego EGGER na działkach nr 80/9, 80/22 obręb Biskupiec Kolonia Gmina Biskupiec.
26. Budynek Restauracji Burger King Drive Thru Light dz. nr 2/4 obręb 0037 Witramowo, gmina Olsztynek.
27. Pawilon handlowo-usługowy branży sportowej Decathlon wraz z infrastrukturą techniczną przy ulicy Dorantta w Olsztynie.
28. Pomieszczenia wykonane w ramach rozbudowy istniejącego budynku hotelowego o apartamenty hotelowe na dz. nr 230/2 obręb Rejczuchy-Zalesie, gmina Barczewo.
29. Budynek ciepłowni opalanej biomasą z obiektami towarzyszącymi przy ulicy Słonecznej 46 w Olsztynie.
30. Centrum Kultury, Turystyki i Sportu w Biskupcu, obręb 5 miasto Biskupiec, Gmina Biskupiec.
31. Rozbudowany Zespół Szkolno-Przedszkolny przy ul. Plebiscytowej 50 w Ostródzie.
32. Przebudowane, rozbudowane i zmodernizowane miejsce obsługi podróży typu II w Ostródzie w zakresie parkingów, dróg manewrowych, sanitariatu oraz infrastruktury towarzyszącej na działkach nr 102/10, 105/6, 105/9, 107/9, 107/20, 107/24, 107/47, 107/49, 107/50, 107/52, 107/53, 107/54.
33. Centrum rehabilitacji w Morągu przy ul. Dworcowej 11.
34. Rozbudowany budynek produkcyjny HM1 przy ul. Spokojnej 1 w Ostródzie.
35. Zakład produkcyjny branży drzewnej: budynek produkcyjny, magazynowy i wiata magazynowa na dz. nr 138/73 w Miłomłynie przy ul. Polnej 8A.
36. Budynek hotelu w m. Warlity Wielkie, dz. nr 108, gm. Ostróda.
37. Środowiskowy Dom Samopomocy w Tardzie, dz. nr 3118/1, gm. Miłomłyn.
38. Wiadukt nad linią kolejową nr 353 Poznań-Skandawa wraz z przebudowanym układem komunikacyjnym drogowo-kolejowym.
39. Restauracja „Stowiczówka” w m. Ukta 32, gm. Ruciane Nida.

W internecie i mediach

Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna zamieszcza informacje potrzebne mieszkańcom Warmii i Mazur, ale przydatne także osobom spoza województwa na swojej stronie internetowej, ma też swoje profile w mediach społecznościowych – na facebooku i na Twitterze. Swoje działania prezentuje przy współpracy z mediami regionalnymi, lokalnymi oraz internetowymi.

The screenshot shows the website header with navigation links: Strona główna | Przetargi | Rozeznania cenowe | LBEK - Zlecenia na badania | Kontakt. It features the logo of the Provincial Sanitary Inspection and the text 'WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE'. Contact information includes: Pracujemy od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 - 15:05, 10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 16, tel.: 89 5248 300, fax: 89 679 16 99, e-mail: wsse.olsztyn@pis.gov.pl. Social media icons for PCA, bjp, and Facebook are present. A green bar highlights 'Aktualności' (Actualities) with a sub-header 'PASOŻYTY – ZAGROŻENIE ZDROWIA DZIECI' and a date of 2019-09-24. The article text discusses a lecture on parasites and includes a photo of a conference. A sidebar on the right commemorates '100 LAT SŁUŻB SANITARNYCH W POLSCE' and lists website navigation options like 'Strona główna', 'Komunikaty - Meldunki', and 'Przetargi'.

Prowadzimy na bieżąco własną stronę internetową: www.wsse.olsztyn.pl gdzie informujemy o naszych działaniach, akcjach profilaktycznych i przedsięwzięciach związanych z ochroną zdrowia publicznego.

Mamy swój profil na Facebooku [@wsseolsztyn](https://www.facebook.com/wsseolsztyn)

Tu także zamieszczamy posty na temat naszych działań, kampanii społecznych, ostrzeżeń publicznych wydanych przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Można nas znaleźć także na Twitterze [@wsseolsztyn](https://twitter.com/wsseolsztyn)

W tym serwisie społecznościowym zamieszczamy wiadomości przydatne mieszkańcom Warmii i Mazur, dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa.

Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

WSSE w Olsztynie, ul. Żołnierska 16

*Jedno laboratorium,
a tyle możliwości*

Laboratorium oferuje szeroki panel badań w zakresie:

■ bakteriologii ■ mykologii ■ wirusologii ■ parazytologii

Godziny pracy laboratorium: poniedziałek-piątek 7:30-17:00, sobota 8:00-11:00

Godziny przyjęcia próbek do badań i wydawania wyników: poniedziałek-piątek 7:30-16:30, sobota 8:00-10:30

Godziny pobierania próbek do badań: poniedziałek-piątek 8:00-14:30

Kontakt:

- Punkt przyjmowania i pobierania próbek do badań, wydawanie wyników, tel. 89 524 83 75
- Pracownia Bakteriologii Ogólnej, tel. 89 524 83 83, 524 83 84
- Pracownia Schorzeń Jelitowych, tel. 89 524 83 88
- Pracownia Parazytologii, tel. 89 524 83 47
- Pracownia Dezynfekcji i Sterylizacji, tel. 89 524 83 42
- Pracownia Wirusologii, tel. 89 524 83 97
- Pracownia Serologii, tel. 89 524 83 67

Laboratorium w Elblągu

ul. Gen. J. Bema 40, tel.: 55 236 74 18

- Sekcja Badań Mikrobiologicznych Żywności
- Sekcja Badań Biologicznych Wody, tel. 55 233 47 72
- Sekcja Badań Fizyko-Chemicznych Żywności, tel. 55 236 74 18
- Oddział Badań Epidemiologiczno-Klinicznych, tel. 55 233 42 72
- Sekcja Badań Fizyko-Chemicznych Wody i Powietrza, tel. 55 233 41 22
- Oddział Badania Środowiska Pracy, tel. 55 233 52 86

W WSSE w Olsztynie działają:

Punkt Szczepień Profilaktycznych

Czynny w budynku WSSE w Olsztynie, ul. Żołnierska 16,
tel.: 89 524 83 64, 533 14 87

Wykonuje pełny zakres szczepień nieobowiązkowych w tym szczepienia międzynarodowe

Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny w kierunku HIV/AIDS

Czynny w budynku WSSE w Olsztynie, ul. Żołnierska 16,
pok. 15 (parter), tel.: 89 524 83 59, wtorki i czwartki
w godzinach 16:00-18:00

Anonimowy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w sprawie „dopalaczy”

Czynny w budynku WSSE w Olsztynie, ul. Żołnierska 16,
pok. 22 (II p.) we wtorki w godzinach 7:30-12:30

Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Olsztynie

ul. Żołnierska 16, 10-561 Olsztyn
tel.: 89 524 83 00, fax: 89 679 16 99
e-mail: wsse@wsse.olsztyn.pl
www.wsse.olsztyn.pl

@wsseolsztyn

@wsseolsztyn